Четвер, 12 грудня 2002 року. № 235—236 (2986—2987)

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Голос України

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Телефон — не розкіш і не монополія

Після оголошення депутатських запитів, заяв, повідомлень найбільше дискусій точилося навколо питання, як усунути монополістів та захистити споживачів у сфері телекомунікацій.

Представляючи відповідний законопроект, Валерій Пустовойтенко зазначив, що низка законів у сфері надання телекомунікаційних послуг не зовсім відповідає сучасним умовам і потребує адаптації до законодавства Європейського союзу. За його словами, в законопроекті про телекомунікації передбачено спеціальний порядок надання дозволів (ліцензування) на здійснення підприємницької діяльності. До того ж документ забезпечить доступ до універсальних послуг телефонного, телеграфного зв'язку всіх верств населення (у сільських, гірських або важкодоступних районах, малозабезпечених громадян, інвалідів).

(Закінчення на 2-й стор.).

Переконали себе і тепер уже робимо кроки

Сьогодні у Верховній Раді під час обговорення законів депутати кажуть про те, як той чи інший закон відповідає європейським стандартам. На це звернув увагу Голова Верховної Ради Володимир Литвин на вчорашній зустрічі з Надзвичайним і Повноважним Послом Греції в Україні Панайотісом Гумасом. «Це свідчить про те, що ми вже переконали себе у необхідності інтеграції в Європу і тепер уже робимо кроки, виходячи саме з цього завдання», — підкреслив Володимир Литвин. Він також висловився за активнішу роботу груп зі співробітництва між парламентами двох країн. «Треба, щоб вони почали працювати інтенсивніше. Це дасть змогу краще розвивати відносини у всіх сферах», — наголосив Володимир Литвин. Він також запропонував грецькій стороні подумати над створенням україно-грецького міжпарламентського органу — чи то форуму, чи то асамблеї. Такі, нагадав Володимир Литвин, Верховна Рада вже має з парламентами Польщі та Росії і матиме із Сеймом Литви.

Дії уряду мають бути зрозумілі і прогнозовані

Програма діяльності уряду має бути реальна. На цьому наголосив Прем'єр-міністр України Віктор Янукович на першому засіданні нового коаліційного Кабінету Міністрів. **Як повідомляє УНІАН**, В. Янукович доручив Першому віце-прем'єр-міністру, міністрові фінансів Миколі Азарову контролювати розроблення програми уряду. На думку прем'єра, в першому розділі цієї програми треба визначити невідкладні спільні заходи уряду та регіонів, а в окремих розділах — виписати проблеми депресивних територій.

Віктор Янукович також висловився за створення в уряді спеціального інституту для розроблення довгочасної стратегії діяльності Кабінету Міністрів та стратегічних законів. Прем'єр зазначив, що всі дії уряду мають бути зрозумілі та прогнозовані. Крім того, за його словами, уряд повинен виконувати все, що проголошує, а кожний міністр — нести особисту відповідальність за невиконання прийнятих урядом постанов.

Говорячи про співпрацю з Верховною Радою, В. Янукович підкреслив: це має бути головним чинником у діяльності уряду. А всі питання, які з'являються під час проходження законів у парламенті, потрібно узгоджувати з комітетами та фракціями до дня голосування.

Тетяна ВЄРКІНА: «ВСЕСВІТНЬО ВІДОМИМ АКАДЕМІКОМ БАТЬКО СТАВ НА НАШІЙ КУХНІ, СХОЖІЙ БІЛЬШЕ НА МАЛЕНЬКУ КОМІРЧИНУ»

Ім'я Бориса Вєркіна ще за життя стало легендою. Академік академіків — так шанобливо називали його навіть імениті колеги. Видатний організатор науки, академік АН УРСР, лауреат державних премій СРСР і УРСР. Його роботи у сфері фізики низьких температур і кріогенної техніки широко відомі у світі і принесли йому загальне визнання. Він був ініціатором створення, одним із засновників і більш як чверть віку незмінним директором Фізико-технічного інституту низьких температур Академії наук України, який до того ж дав поштовх становленню і розвиткові інших наукових шкіл.

(Закінчення на 24-25 стор.).

У НОМЕР

Відкладено ще на тиждень

Розгляд проекту державного бюджету на 2003 рік у третьому читанні відкладено ще на тиждень. Таке рішення було прийняте 10 грудня на нараді у Верховній Раді, яка відбулася під керівництвом Голови ВР Володимира Литвина та Прем'єр-міністра України Віктора Януковича.

Члени Кабінету Міністрів, які брали участь у нараді, погодилися з пропозицією Володимира Литвина винести сьогодні на розгляд народних обранців низку законопроектів економічного характеру, які сприятимуть наповненню дохідної частини бюджету у наступному році.

(Закінчення на 2-й стор.).

Королі суші

Сьогодні — професійне свято Сухопутних військ Збройних Сил України

Як повідомили у пресслужбі Міноборони, його відзначатимуть більш як половина військовиків. Днем народження вітчизняних Сухопутних військ вважають 1996 рік — тоді Президент держави підписав указ про їх створення.

Цього дня піднімуть чарку зі звичним «Ну, за...» ракетники, артилеристи, танкісти, в частинах аеромобільних військ та армійської авіації, що в жодному разі не позначиться на бойовій міці держави.

Не мерзни, студенте!

450 пар зимового взуття придбало Донецьке обласне відділення Дитячого фонду для студентів-сиріт.

Кошти для цього виділили обласне управління освіти та спонсори. Таку акцію Дитячий фонд проводить щороку. За словами заступника голови відділення Ганни Моргун, узути одразу всіх студентів-сиріт — а їх в області 830 осіб — не вдалося. Тож черевики та чоботи вручено лише першокурсникам та тим, кому зимове взуття найпотрібніше, **повідомляє наш власний кореспондент Ліна КУЩ.**

МИР ВАШОМУ ДОМУ!

Сім'я

14, 19

О! ТБ

Програма телебачення

15—18

Туреччина надіслала Україні ноту протесту через введення мита на експорт брухту

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

Словом не зігрієшся. Навіть міністерським

Вечірнє засідання 10 грудня

Холодної пори саме до речі згадати про тепло, яке нам обіцяли кабмінівські чиновники у жовтні. Тоді, ще до морозів, Верховна Рада постановила вжити низку кардинальних заходів, щоб зима знову не застала зненацька. На нинішньому засіданні депутати, як і планували, повернулися до жовтневої постанови «Про заходи щодо забезпечення теплом жилих будинків, закладів освіти, охорони здоров'я, культури та інших об'єктів соціальної сфери, що опалюються від централізованих мереж теплопостачання». Що ж зроблено? Наші громадяни, як ніхто інший, можуть об'єктивно відповісти на це запитання, бо ж відчувають його, як мовиться, на власній шкурі.

А що каже новий уряд? 99,9 % котелень сьогодні дають тепло, опалюється 99,7 % житлових будинків, — рапортував голова Держкому з питань житлово-комунального господарства Григорій Семчук, посилаючись на дані облдержадміністрацій. — Тепло подано до 99,9% навчальних (не обігрівається лише дві школи) і дошкільних закладів, до ста відсотків лікарень з централізованим опаленням. Плюс виділення кільком «аварійним» населеним пунктам півдесятка мільйонів доларів з резервного фонду, плюс міжвідомча комісія і в кожному місці окремо свої, плюс щотижневі наради нового уряду з цього приводу. Плюс рішучі плани нарешті тотально перевірити тарифну політику місцевих органів на комунальні послуги. Не з ласки погоди, а від цих чиновницьких «плюсів», як запевняв Г. Семчук, мало нарешті потеплішати «централам» Житомирської, Одеської, Сумської, Харківської областей, Севастополя, де були найбільші аврали.

Парламентаріям, які покладаються не на дані виконавчої влади з місць, а на власні спостереження в округах, хотілося вигукнути: «Агов, куди ж ви зникли, квартирні моржі!» У депутатів своє бачення температурного стовпчика. Соціаліст В. Шибко запитував у голови Держкому, хто давав вказівку про відключення від теплопостачання 31 ПТУ і 21 школи, а також 20 ПТУ — від електропостачання (а це 50 тисяч дітей у холодних приміщеннях!)? Дітям байдуже, яка саме система — централізована, автономна чи взагалі жодна — їх не гріє. Депутати В. Лещенко і В. Єщенко навели приклади замерзання людей у Черкаській та Чернігівській областях. Та й чи можна сьогодні казати про котроль за кожним будинком, дитсадком, як те обіцяв доповідач, на тлі нагадування А. Александровської (фракція КПУ) про недавнє цинічне відключення від газосистеми, а відтак і від тепла, трьох районів Харкова.

Парламентарії та урядовці сходилися в необхідності вирішення тарифної політики у цій галузі. Багато було сказано гострих слів на адресу НАК «Нафтогаз», приватизованих обленерго та інших енергоносіїників, котрі, на думку учасників засідання, невиправдано «качають права».

Зі свого боку, голова профільного парламентського комітету В. Пустовойтенко запропонував обійтися двома заходами: взяти інформацію уряду до відома і зобов'язати його упродовж чотирьох місяців подати комплексну програму реформування житлово-комунального господарства. Перспективне мислення високих чиновників депутат Ю. Соломатін запропонував охолодити 8—12 градусами тепла в кабінетах уряду, Президента, ВР (саме така, за словами депутата, середня температура в житлових будинках). Заради справедливості додамо: на таке «моржове» нововведення заслужили і керівники владних органів на місцях, які визначають тарифну політику у своїх житлово-комунальних господарствах.

Бо ж правди діти ніде: гарантії того, що завтра комусь не доведеться цокотіти зубами в холодній квартирі, невеликі. Загальновідомо ж бо (і про це казали депутати), що іржаві труби продовжують текти, сантехніки і інші комунальники продовжують... самі знаєте, що, енергоресурси дорожчають, борги галопують, як ті застояні коні (за даними Держкому, борги за газ продовжують рости у Дніпропетровській, Харківській, Чернігівській областях). Та й ставлення нових-старих урядовців, яких, видно, дрижаки не беруть, до змушеного моржування малих і старих оптимізму не додає. Екс-глава уряду, а нині депутат Валерій Пустовойтенко не без обурення показував на урядову ложу, де сиротливо сиділо лише кілька високопосадовців з Кабміну і не було жодного з численних віце-прем'єрів.

Окрім цього «нахололого» питання, парламент на денному і вечірньому засіданнях розглянув ще два пакети законопроектів. Перший стосувався правоохоронної діяльності — участі населення в охороні громадського порядку, повноважень служби держохорони природно-заповідного фонду, діяльності служби виконання покарань тощо. Другий — виправлення ситуації у приватизаційному процесі (зокрема, принципу відбору покупців-приватизаторів), деяких змін у порядку погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та фондами.

Анатолій БЕНЬ.

Телефон — не розкіш і не монополія

(Початок на 1-й стор.).

Народний депутат підкреслив, що державне управління у сфері телекомунікацій здійснюватиме Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади в галузі зв'язку та інформатизації, інші органи державної влади. Органом регулювання у сфері телекомунікацій буде Національна комісія з питань регулювання телекомунікацій, яка затверджуватиме тарифи на універсальні послуги та послуги операторів-монополістів, встановлюватиме середньогалузеву собівартість таких послуг. При НКРТ створюватиметься Телекомунікаційна Рада, а державний нагляд здійснюватиме Державна інспекція телекомунікацій та радіочастот. Деякі депутати погодилися, що законопроект обмежить диктат підприємств-монополістів, проте запропонували ще встановити оптимальне співвідношення ціни та якості послуг.

Депутати також розглянули законопроект про внесення змін до Закону України «Про колективні договори та угоди», в якому пропонується встановити новий порядок укладання колективного договору чи угоди. На переконання першого заступника державного секретаря Міністерства праці та соціальної політики Івана Гнибіденка, законопроект сприятиме вдосконаленню регулювання трудових відносин на засадах соціального партнерства, забезпечить повне узгодження інтересів, а також слугуватиме соціальному захисту працюючих. Так, сторона — ініціатор укладання угоди за три місяці до закінчення строку дії попередньої угоди чи договору в письмовій формі вносить іншій стороні пропозицію про початок колективних переговорів. Інша сторона протягом десяти календарних днів з дня одержання цієї пропозиції повинна розпочати колективні переговори, які триватимуть не більш як три місяці. Законопроект про колективні договори підтримав і Комітет ВР з питань соціальної політики та праці. Його голова Василь Хара стверджував, що у документі передбачено гарантію стосовно захисту найманих працівників. Ярослав Сухий (СДПУ(о) переконаний, що законопроект удосконалить трудове законодавство, проте Степан Хмара (БЮТ) запропонував змінити «ідеологію», яка, на його думку, враховує лише інтереси роботодавця.

Народні обранці також розглянули проект закону про внесення зміни до Кодексу законів про працю, якою передбачається доповнити перелік випадків, коли дозволяється робота у вихідні. Зокрема, до них належать відвернення або ліквідація наслідків епідемій, епізоотій, а також відвернення нещасних випадків, які становлять або можуть поставити під загрозу життя чи нормальні життєві умови людей.

Суто популістським документом назвав Роман Зварич законопроект про внесення змін до Закону «Про патентування деяких видів підприємницької діяльності» (стосовно придбання пільгового торгового патенту для реалізації зошитів вітчизняного виробництва), з яким депутатів ознайомив заступник державного секретаря Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції Ігор Уманський.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

В іншому законопроекті, розглянутому народними обранцями, пропонується встановити кримінальну відповідальність за незаконне втручання у роботу мереж електрозв'язку, що, на переконання урядовців і членів Комітету з питань будівництва, транспорту і зв'язку, істотно поліпшить роботу мереж та програмне забезпечення.

Депутати також розглянули зміни до законів «Про Державний бюджет України на 2002 рік» (стосовно повернення боргів шахтарям), «Про захист прав споживачів» (про механізм відносин між продавцями та споживачами), а також до Кодексу України про адміністративні правопорушення (про розмір штрафів за порушення порядку проведення розрахунків).

Парламентарії ухвалили постанову про внесення змін до календарного плану проведення другої сесії, відповідно до якого наступний тиждень буде пленарний.

Наталя ЯРЕМЕНКО.

ФОТОФАКТ

У Культурному центрі України в Москві відбулося нагородження представників російської інтелігенції за значний внесок у розвиток культурно-творчих зв'язків між Україною та Росією. Ця подія пройшла в рамках заходів із завершення Року України в Російській Федерації.

На знімку: Прем'єр-міністр України Віктор Янукович вручає Подяку Президента України першому заступнику генерального директора «ІТАР-ТАКС» Михайлові Гусману.

Фото Володимира РЕПІКА (Укрінформ).

Відкладено ще на тиждень

(Початок на 1-й стор.).

Головна дискусія між законодавцями і представниками виконавчої гілки влади, як повідомили народні депутати, що брали участь у нараді, розгорнулася довкола базової цифри виконання доходної частини бюджету поточного року, а відтак — і прогнозованої цифри доходів проекту зведеного головного фінансового документа країни. Голова Комітету Верховної Ради з питань бюджету Петро Порошенко наполегливо відстоював цифри доходів, прийняті парламентом у другому читанні. Натомість Перший віце-прем'єр, Міністр фінансів Микола Азаров намагався переконати народних депутатів у хибності їхніх висновків щодо майбутніх надходжень до державної казни наступного року. Варто нагадати: профільний парламентський комітет вважає, що наступного року реально отримати до бюджетів усіх рівнів більше 54,7 мільярда гривень. Одначе урядовці переконані, що ця цифра завищена на 7,2 мільярда.

На думку лідера фракції «Партія промисловців і підприємців — Трудова Україна» Сергія Тігіпка, під час визначення бюджетних показників треба орієнтуватися на песимістичний сценарій розвитку економіки. А тому він вважає, що дискусія пройшла у конструктивній формі і компроміс усе-таки буде знайдено. Оскільки, переконаний претендент на місце головного банкіра країни, за прогнозованих трьох відсотків інфляції і чотиривідсоткового росту валового внутрішнього продукту, а також завищених очікувань доходів доведеться запозичувати кошти і на внутрішньому, і зовнішньому ринках, що загрожує стабільності національної грошової одиниці. Що відтак може спровокувати і соціальні потрясіння.

Натомість голова комітету Верховної Ради Петро Порошенко вважає, що урядовці не змогли знайти аргументів, щоб довести свою правоту. Понад те, у своєму коментарі після наради він висловив думку, що після сьогоднішнього голосування Кабінет Міністрів погодиться з висновками профільного комітету. Петро Порошенко переконаний, що внесення змін до законів про податок на додану вартість, акцизний збір, до Митного кодексу сприятиме більшому наповненню державної казни. Водночас він вважає, що Президент України повинен накласти вето на низку законів, прийнятих нещодавно Верховною Радою. Серед них Петро Порошенко назвав закон про збільшення майже на 40 відсотків рівня мінімальної зарплати, про підтримку вітчизняного книговидавництва та інші, які ні чекають підпису глави держави.

Петро Порошенко зазначив конструктивну позицію Прем'єр-міністра України Віктора Януковича, який погодився з думками народних обранців. Водночас голова Комітету ВР з питань бюджету вважає, що деякі колеги розглядали питання формування бюджету наступного року надто політизовано.

Але, хоч би там як, схоже, проект державного бюджету 2003 року, як і в попередні роки, став каменем спотикання у відносинах законодавчої і виконавчої гілок влади. І сьогодні важко спрогнозувати, як далі розвиватимуться події. Тим паче, що відповідно до Бюджетного Кодексу у третьому читанні проекту головного фінансового документа країни базові цифри не може бути переглянуто, тому що саме на них орієнтується місцева влада, формуючи бюджети своїх територій.

Володимир КОРОЛЮК.

Дісталося старшому, поблажливо поставилися до молодого

У КОМІТЕТАХ ВР

Першим у порядку денному слухань підкомітету з питань ядерної політики та ядерної безпеки Комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки було «Переведення об'єкта «Укриття» у безпечний стан». Йдеться про відомий «саркофаг», у який накрив зруйнований четвертий енергоблок Чорнобильської АЕС. Несподіванкою для багатьох присутніх стало те, що голова підкомітету Петро Сабащук першому надав слово Валентину Купному, який донедавна був начальником «Об'єкта «Укриття». Тоді на ЧАЕС цей виробничий підрозділ був самостійним і мав таку назву. То що ж було чекати від усунутого з посади керівника за його своєрідні особисті погляди на організацію роботи на цьому небезпечному об'єкті, котрий треба якнайшвидше перетворити на безпечний?

В. Купному, нині пенсіонеру, вже нема чого втрачати і боятися. А тому він сміливо й відверто висловився: багато чого нині там робиться не так. Серед кількох його пропозицій найважливіші такі. Україна має стати рівноправним партнером Асамблеї країн—донорів, що виділяють кошти на переведення «Укриття» у безпечний стан і розпорядником їх. Переглянути і затвердити урядом структуру українського вкладу в цю справу. І на державному рівні розробити політику співробітництва з Росією у перетворенні «Укриття».

І хоча частково учасники слухань погодилися з В. Купним, але йому все-таки більше дісталося на горіхи. Від кого? Від своїх — директора ДСП «Чорнобильська АЕС» Юрія Неретіна і постійного представника Президента України на цьому підприємстві Олександра Антропова. Нині, мовляв, інші підходи.

Друге питання порядку денного також засвідчило: справді, у нас все-таки виявляються інші підходи і таки пробивається демократизм. Бо слухали не менш несподівані й неординарні погляди стосовно українсько-російської угоди про надання Росією кредиту на добудову енергоблоків на Хмельницькій і Рівненській АЕС. А висловлював їх студент, координатор Громадського комітету національної безпеки України Олексій Толкачов. Утім, переконував він присутніх не лише в необачності прийнятого рішення, а й взагалі недоречності та незаконності добудови енергоблоків. Доповідач переконував, що споруджують їх за застарілою документацією і без відповідних державних експертиз, зокрема екологічної. Хоча й тактовно, але «поставив на місце» Олексія директор з добудови блоків НАЕК «Енергоатом» Геннадій Сазонов. На його думку, все робиться на законних підставах. Однак решта учасників слухань — представники громадських екологічних організацій і навіть голова Держкомітету ядерного регулювання Вадим Грищенко розділяли погляди О. Толкачова. І зійшлися на тому, що порушені на слуханнях питання, внесені пропозиції слід обговорювати і шукати золоті зернята доцільності розвитку атомної енергетики з огляду на її вплив на довкілля і здоров'я людей.

Яків ГАЛЬЧЕНКО.

Перерозподіл неминучий

Голосування щодо перерозподілу парламентських комітетів усе-таки відбудеться у Верховній Раді сьогодні. Про це повідомив **в інтерв'ю агентству «Інтерфакс-Україна»** лідер депутатської групи «Демократичні ініціативи» Степан Гавриш.

За його словами, вже підготовлено відповідний проект постанови, а тепер фракції парламентської більшості проводять додаткові консультації.

Льотчик залишається під вартою

Військовий апеляційний суд Західного регіону залишив без змін рішення про утримання під вартою до 4 місяців льотчика Володимира Топонаря — пілота Су-27, що зазнав катастрофи на авіашоу у Львові.

Як повідомляє агентство «Інтерфакс-Україна», суд відхилив доводи захисту про те, що стан льотчика близький до критичного і він потребує стаціонарного лікування в лікарні. Адвокат Володимира Топонаря Олена Іващук заявила, що подасть апеляцію на це рішення суду, оскільки вважає його необгрунтованим. Згідно з висновком медиків, наголосила О. Іващук, В. Топонар має перебувати під постійним медичним наглядом у лікарні, а не в камері, де його фізичний стан погіршується щодень.

Другий пілот літака Су-27 Юрій Єгоров усе ще перебуває на лікуванні у Вінниці. Стосовно нього порушено кримінальну справу за статтею 416 (порушення правил польоту).

ФОТОФАКТ

У Чернігівському літературно-меморіальному музеї М. Коцюбинського відбулося нагородження цьогорічних лауреатів Міжнародної премії ім. В. Стуса. Відзнаки лауреатам — поетові Андрію Охрімовичу за книжку «Замкнутий простір» та журналістці і прозаїку Валентині Мастеровій, автору цікавих публікацій і новел, — вручив син Василя Стуса Дмитро, який очолює журі з присудження премії.

На знімку: Д. Стус **(ліворуч)** вручає премію А. Охрімовичу.

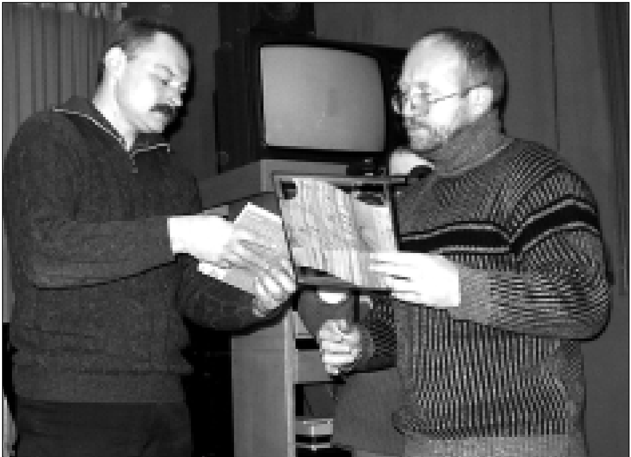

Фото Сергія ПАВЛЕНКА.

Злочинні мільйони — на «живому товарі»

За даними Інтерполу, прибуток кримінального світу від торгівлі людьми сягає 19 мільйонів доларів. Від 7 до 12 мільйонів «зелених» становлять доходи від торгівлі жінками з метою сексуальної експлуатації — вважають експерти ООН. Ці та інші цифри було названо за «круглим столом», у якому взяли участь народні депутати з кількох парламентських комітетів, зокрема з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією, представники правоохоронних відомств, суду, громадських організацій.

Щоб усвідомити, як ці цифри стосуються нас, треба знати дані Уповноваженого ВР з прав людини Ніни Карпачової: на 1 червня цього року більш як 7 млн.(!) українських громадян змушені були залишити Україну в пошуках роботи. Додаймо до цього відчай людей, здатних на будь-яку роботу заради шматка хліба, їхню правову неосвіченість, знахабнілість міжнародних злочинних угруповань на тлі корумпованості і неадекватної реакції державних органів на ці тенденції. До речі, була можливість подивитися на проблему не лише, так би мовити, офіційними очима. За «круглий стіл» було «подано» результати опитувань громадських організацій та місцевих служань у регіонах України в рамках всесвітньої кампанії «16 днів протидії гендерному насильству».

Зрозуміло, що вже саме місце проведення заходу в стінах парламенту обумовлювало обмін думками про законодавче вирішення проблеми, зокрема про потребу ратифікувати Верховною Радою Палермську конвенцію ООН проти транснаціональної організованої злочинності та її додаткових протоколів. Це тим паче важливо, що позаторік Генасамблея ООН прийняла резолюцію з Протоколом про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, який доповнює відому нам Конвенцію ООН. Подані у протоколі визначення конкретизують усі етапи вчинення злочину «торгівля людьми», що має полегшити кваліфікацію дій злочинців та процес доказу їхньої вини. Не менш важлива і стаття про міжнародну співпрацю органів різних держав у конфіскації доходів, майна злочинців—торгівців «живим товаром». Палермська конвенція, як зауважувалося, передбачає можливість та процедури видачі злочинців, надання правової допомоги, спільні розслідування, захист свідків і потерпілих тощо.

Символічно, що окрім парламентського антикорупційного комітету, Програми сприяння парламенту України захід зорганізовано за активності самих жінок — Жіночого консорціуму України, а також міжнародної організації зокрема, «Вінрок Інтернешнл», «Ла Страда-Україна». І що зібралися не з відомої нагоди — 8 Березня, а саме 10 грудня — у День прав людини.

Анатолій БЕНЬ.

У ДЕПУТАТСЬКИХ ФРАКЦІЯХ І ГРУПАХ

Території переділити, інвестиції залучити

Представники фракції «Регіони України» ініціюватимуть парламентські слухання з питань розвитку регіонів і територіальних громад. Про це йшлося під час проведення «круглого столу», на якому парламентарі, урядовці та науковці обговорили реалії та перспективи розвитку регіональної політики.

За словами народного депутата, директора Інституту політичних та етнонаціональних досліджень НАН України Івана Кураса, наша країна давно стоїть перед необхідністю розробки політики «нового регіоналізму». Зокрема, переконані представники «Регіонів України», потрібно впроваджувати нову концепцію європейського спрямування і створювати єврорегіони, такі як, приміром, Слобожанщина. Промовці не раз наголошували на проведенні адміністративно-територіальної реформи і розвитковї інвестиційної політики.

Обговоривши широке коло питань стосовно забезпечення ефективного розвитку регіонів, учасники засідання визначили першочергові завдання: реформування міжбюджетних відносин, проведення радикальної муніципальної реформи, перегляд концепції місцевих податків і зборів. Необхідний також перерозподіл повноважень між органами виконавчої влади та місцевого самоврядування на користь останніх та інше.

Наталя ЯРЕМЕНКО.

Питання конфігурації і глибини процесу

Фракція «Наша Україна» розглядає питання про формування парламентської опозиції із фракціями Соцпартії і БЮТ, — заявив лідер «Нашої України» Віктор Ющенко в інтерв'ю журналістам. За його словами, на сьогоднішній день розглядається ідея «формування демократичної опозиції», над цим питанням зараз працюють і політрада фракції, і керівники депутатських груп, які входять до неї. Ведуться переговори з лідерами фракцій СПУ і БЮТ Олександром Морозом та Юлією Тимошенко. Як повідомив В. Ющенко, «питання конфігурації і глибини цього процесу» розглядатиметься на засіданні фракції, запланованому на четвер, 12 грудня.

На запитання, чи ведуться переговори з фракціями більшості, В. Ющенко відповів негативно. Водночас він зазначив, що проводить низку зустрічей з представниками більшості, зокрема, у понеділок відбулася його зустріч з головою комітету з питань ПЕК, членом фракції «Регіони України» Андрієм Клюєвим, на якій обговорювались ініціативи «Нашої України» з економічних і соціальних питань. Минулої суботи відбулася зустріч Віктора Ющенка з Прем'єр-міністром України Віктором Януковичем, під час якої обговорювалися політична ситуація в Україні, факти тиску на фракцію «Наша Україна» (у чому В. Ющенко звинуватив владу після виходу з його фракції п'ятьох депутатів), а також план законодавчих ініціатив «Нашої України».

ФОТОФАКТ

Національну премію «Арт-Олімп», запроваджену Фондом суспільного визнання, вручають нашим співвітчизникам за значний внесок у розвиток державності, незалежності України, національної науки, культури і мистецтва. Найкращим серед вищих навчальних закладів за рівнем професійності та внеском у створення гідного міжнародного іміджу України визнано Київський національний університет культури і мистецтв. Нагороду вручено почесному ректорові університету, народному депутату України Михайлу Поплавському.

На знімку: почесний ректор Київського університету культури і мистецтв Михайло Поплавський отримує Національну премію «Арт-Олімп».

Підприємець. Контролювати не господарську діяльність, а її законність

За наявних умов господарювання дедалі важливішим об'єктом державного фінансового контролю стає підприємницька діяльність, адже майже 75% валового внутрішнього продукту перебуває в обігу саме в цій сфері.

Водночас світовою практикою доведено, що цивілізоване підприємництво як форма господарювання позитивно впливає на розвиток національної економіки, забезпечуючи зайнятість і добробут значної частини населення, а фінансові ресурси суб'єктів підприємництва дають змогу модернізувати й розширювати виробництво, розвивати науку, нарощувати національне багатство, успішно розв'язувати на мікрорівні соціальні проблеми.

Таке значення підприємницької діяльності потребує створення нової системи державного фінансового контролю, яка не лише не заважала б, а й всіляко сприяла її подальшому розвиткові. Наявна в цій сфері господарювання застаріла, нереформована система державного контролю, про що неодноразово казав Президент України, котра зводиться до державного контролю господарської діяльності, є серйозним гальмом у справі розвитку підприємницької і ділової активності.

У сфері підприємницької діяльності нагромадилася низка негативних проблем, пов'язаних з неефективністю фінансового контролю, зокрема державного. Статистика свідчить, що кожне друге підприємство в Україні збиткове, до того ж значною мірою штучно. Не розв'язано проблему платіжної кризи. Надто високий рівень тінізації економіки. Маючи на меті привласнення щонайбільших прибутків, деякі підприємці досягають цього у заборонений спосіб.

Отож увагу науки, держави і суспільства має бути істотно посилено до розвитку саме державного фінансового контролю підприємницької діяльності.

Яскравим підтвердженням потреби такої трансформації є ситуація з державним банком «Україна», в якому через те, що не було необхідного нагляду з боку держави, допущено велику кількість порушень. Це призвело до переходу більш як 90% виданих кредитів у сумі понад 700 млн. грн. до розряду проблемних або безнадійних і в остаточному підсумку — до банкрутства банку.

У таких порушеннях є вина державних органів, посадових осіб, які не змогли передбачити й відвернути ці порушення, а національній економіці заподіяно великі збитки.

Отже, є потреба закріпити теоретичні засади функціонування державного фінансового контролю підприємницької діяльності в законодавчих актах. Адже у вітчизняному законодавстві не закріплено його сутність, об'єкти і суб'єкти; не виписано питання функціонування його органів, форми і методи їх роботи.

На практиці маємо дублювання державного фінансового контролю в одних сегментах економіки за відсутності або недостатності його в інших, зниження ефективності функціонування органів державного фінансового контролю загалом.

Пропонується дати таке визначення поняттю державний фінансовий контроль підприємницької діяльності: **це діяльність органів державної влади і управління з відстеження за функціонуванням суб'єктів підприємництва в частині дотримання ними встановлених державою обмежувальних параметрів (стандартів, норм, правил) мобілізації, розподілу та використання фінансових ресурсів.**

Слід наголосити, що в умовах ринкової економіки держава має контролювати не господарську діяльність суб'єктів підприємництва, як це було за командно-адміністративної економіки, а лише дотримання ними встановлених державою в інтересах суспільства й більшості суб'єктів господарювання правил організації (обмежень) діяльності, тобто її законність.

Отже, сутність державного фінансового контролю підприємницької діяльності полягає в тому, що він є особливою управлінською функцією держави. Її реалізація передбачає встановлення правових норм, що визначають порядок використання суб'єктами підприємницької діяльності фінансових ресурсів, проведення моніторингу дотримання цих норм, виявлення правопорушень у частині використання фінансових ресурсів, їх усунення, блокування незаконних фінансових операцій та вжиття заходів для компенсації збитків, завданих державі, суб'єктам підприємницької діяльності та громадянам.

Таке визначення сутності державного фінансового контролю підприємницької діяльності випливає з трьох основних функцій, об'єктивно притаманних контролю — інформаційної, профілактичної і мобілізуючої — та його основних складових, які визначають його мету, завдання, суб'єкти і об'єкти, предмет, принципи і форми контролю.

На макрорівні державний фінансовий контроль підприємницької діяльності має бути інструментом підвищення ефективності функціонування економіки, забезпечення обігу фінансових ресурсів відповідно до обмежувальних (згідно із законодавством) параметрів, повноти сплати податків та обов'язкових платежів, блокування діяльності, що загрожує національній безпеці, монополізує ринки, спрямована на організацію забороненого державою виробництва товарів і надання послуг, несе в собі значні соціальні загрози, які зачіпають інтереси великих груп громадян, порушує законні інтереси держави, суб'єктів підприємницької діяльності та суспільства в цілому.

На мікрорівні цей **контроль є інструментом** забезпечення дотримання правил ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності, соціальних гарантій працівникам і вчасної виплати заробітної плати, стандартів ціноутворення та встановлення тарифів, платіжної дисципліни, запобігання фіктивним фінансовим операціям та фактам відмивання «брудних» грошей, усунення незаконного, нецільового і неефективного використання бюджетних коштів, а також забезпечення дотримання порядку та процедур державних і комунальних закупівель, виявлення нецільового й неефективного використання майна державної та комунальної власності, а також кредитів і позик, отриманих під гарантії уряду. Як бачимо, контроль за цільовим використанням бюджетних коштів — не головне і єдине завдання державного фінансового контролю, як це намагаються подати громадськості й законодавцю деякі заповзяті «ринковики».

Кого перевіряти і хто це робитиме

Суб'єктами державного фінансового контролю підприємницької діяльності є лише ті юридичні особи та їх об'єднання, які від імені держави і відповідно до установлених правових норм здійснюють моніторинг та інші форми контролю в частині дотримання суб'єктами підприємницької діяльності обмежувальних параметрів обігу фінансових ресурсів.

В Україні такими суб'єктами є: Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Національний банк України, Рахункова палата, Міністерство фінансів України, Державний департамент фінансового моніторингу, Державна податкова служба, Державна контрольно-ревізійна служба, Державне казначейство України, Державна митна служба України, Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Фонд державного майна України, уповноважений орган виконавчої влади у сфері регулювання ринків фінансових послуг, дирекції державних позабюджетних цільових фондів, а також інші центральні та місцеві органи виконавчої влади.

Об'єктами державного фінансового контролю підприємницької діяльності є операції з фінансовими ресурсами, що здійснюються її суб'єктами, порядок використання яких визначено законодавством.

Якщо порядок використання фінансових ресурсів не визначено законодавством, вони використовуються на розсуд власника і не стають об'єктом державного фінансового контролю підприємницької діяльності. Отже, незалежно від форми власності суб'єктів підприємництва державному фінансовому контролю мають піддаватися господарські операції на предмет дотримання ними економічних нормативів діяльності, а також так званих нормативів зайнятості та праці, які в остаточному підсумку впливають на обіг фінансових ресурсів.

Наприклад, **у частині дотримання правил реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності контролю підлягають:** сплата власником (власниками) внеску до статутного фонду в розмірі, передбаченому законом; достовірність звіту про наслідки передплати акцій під час створення відкритих акціонерних товариств; внесення плати за державну реєстрацію; надання податковому органу довідки про відкриття або закриття рахунків у банках; достовірність документів, що засвідчують право власності на майно під час перереєстрації суб'єкта підприємницької діяльності.

Крім того, в частині функціонування публічних фінансів будь-яка держава контролює у суб'єктів підприємницької діяльності: правильність нарахування, повноту й вчасність сплати податків та інших обов'язкових платежів; використання державних коштів, наданих суб'єктам підприємництва в будь-якій формі — субсидії, кредити під гарантії уряду, пільги тощо; використання коштів, спрямованих на державні й муніципальні закупівлі.

Водночас державний фінансовий контроль у суб'єктів підприємництва, які належать до державного і комунального секторів економіки, має додаткові, особливі об'єкти контролю, зокрема передбачає також контроль: за ефективністю використання майна; за основними результатами фінансово-господарської діяльності; за використанням доходів та прибутків; за використанням коштів, виділених на виробничі і соціальні програми.

Таким чином, з одного боку, державний фінансовий контроль підприємницької діяльності виходить за межі правильності нарахування, повноти та вчасності сплати податків, інших обов'язкових платежів і цільового використання державних коштів, наданих суб'єктам підприємницької діяльності. З другого, він не має підміняти собою господарський контроль, бо за таких тенденцій порушуватимуться основні принципи підприємницької діяльності.

Ревізувати і... дерегулювати

Крім того, не слід зводити контроль тільки до ревізії і перевірки, як часто роблять сьогодні. Він може здійснюватись і в інших формах, необов'язково з виходом на підконтрольні підприємства й фіскальними методами. Адже є й такі форми контролю, як стандартизація, ідентифікація, ліцензування, експертиза, аудит звітності, аудит ефективності та моніторинг. Реалізація цього положення дасть змогу більше дерегулювати підприємницьку діяльність.

З огляду на це і **враховуючи необхідність оцінки рівня використання суб'єктами підприємницької діяльності державного майна, бюджетних коштів та інших публічних фінансів, треба запровадити практику роботи органів державного фінансового контролю аудит ефективності.** Це форма контролю, яка полягає в сукупності статистичних, ревізійних і аналітичних дій, спрямованих на визначення рівня ефективності державних вкладень у реалізації запланованих цілей, встановлення чинників, які перешкоджають досягненню щонайбільшого результату у використанні визначеного обсягу трудових, матеріальних і фінансових ресурсів, та обгрунтування пропозицій щодо підвищення ефективності використання державних ресурсів.

Основні завдання аудиту ефективності: визначення дійсного стану виконання державної програми; виявлення упущень і недоліків адміністративного, нормативно-правового та фінансового характеру, які перешкоджають або можуть перешкоджати вчасному і повному виконанню державної програми; визначення рівня впливу встановлених упущень і недоліків на якість виконання державної програми (ефективність використання державних ресурсів); оцінка доцільності подальшої реалізації державної програми, обгрунтування пропозицій про її припинення чи забезпечення вчасного та повного виконання із залученням оптимального обсягу державних ресурсів.

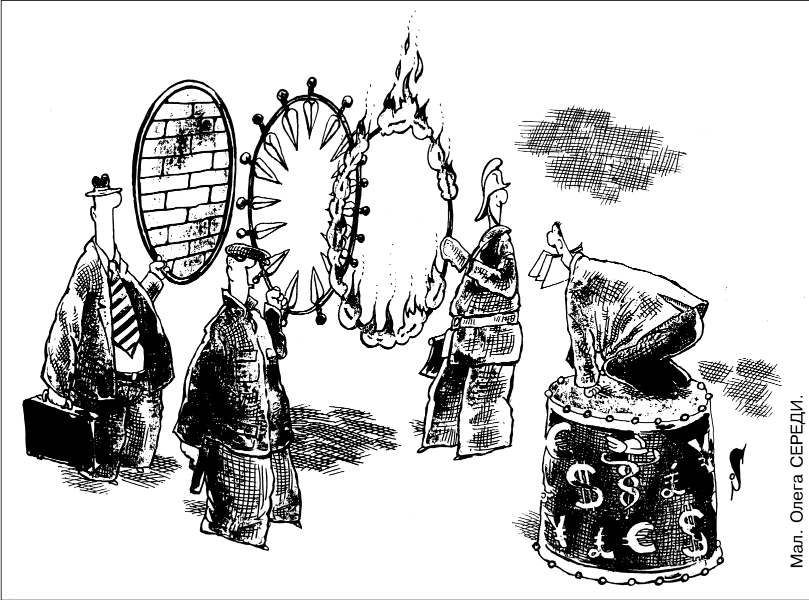
Одразу привертає увагу те, що **аудит ефективності, на відміну від ревізії, не вважається формою фіскального контролю**, бо його основне завдання не зводиться до виявлення фінансових порушень і розкрадань, встановлення винних у цьому осіб та притягнення їх до відповідальності. Ще менш регламентовано моніторинг, як систему спостереження (нагляду) за додержанням підприємцями стандартів, норм і правил під час виробництва та випуску продукції.

Суть цієї форми контролю має полягати у зборі й опрацюванні інформації, яка міститься в рекламаціях контрагентів, публікаціях у ЗМІ, зверненнях громадян тощо і свідчить про недотримання суб'єктами підприємницької діяльності встановлених державою обмежень у обігу фінансових ресурсів. Фактично йдеться про створення на рівні держави банку такої інформації, яка має використовуватися органами державної влади під час визначення пріоритетів у законодавчій і контрольній роботі. Це дало б змогу включати суб'єкти підприємницької діяльності в плани контрольно-ревізійної роботи не в міру черговості, навіть якщо вони і використовують бюджетні кошти, а лише за наявності достатніх ознак фінансових порушень.

Основні пропозиції з удосконалення системи державного фінансового контролю підприємницької діяльності зводяться до потреби здійснення таких заходів. Це визначення єдиних концептуальних засад організації цього контролю; створення єдиного правового поля розвитку системи такого контролю; оптимізація організаційної структури державного фінансового контролю; уточнення й розмежування функцій органів державного фінансового контролю підприємницької діяльності; стандартизація форм і методів контрольної діяльності; удосконалення кадрового забезпечення системи державного фінансового контролю; поліпшення матеріально-технічного, наукового та інформаційно-аналітичного забезпечення функціонування системи державного фінансового контролю. Проте перед початком реалізації цих заходів ми маємо переглянути роль і значення державного фінансового контролю підприємницької діяльності, а також його форми й методи.

Якщо цього не зробити, то легальну підприємницьку діяльність буде заблоковано. Частково це сьогодні ми уже маємо.

Ігор СТЕФАНЮК, перший заступник голови ГоловКРУ України.

Друга премія конкурсу карикатур у номінації «Особливості національного бізнесу».

У сфері підприємницької діяльності нагромадилася низка негативних проблем, пов'язаних з неефективністю фінансового контролю, зокрема державного

З академії — в університет

Україна — велика нафтогазодобувна країна. Ще тридцять років тому з її надр видобували більше третини газу колишнього СРСР, який трубопроводами подавався у Москву, Мінськ, нинішній Санкт-Петербург. У середині сімдесятих років минулого століття Україна видобувала 14 млн. тонн нафти за рік. Проте останні два десятиліття характеризуються різким зменшенням обсягів видобування нафти і газу.

Щоб стабілізувати та збільшити нафтогазовидобуток, під керівництвом нині покійного члена-кореспондента НАН України П. Шпака було розроблено програму «Нафта і газ України до 2010 року», згодом затверджену урядом України. Цією програмою передбачено істотно збільшити видобуток газу і нафти здебільшого на суші. За завданням Президента України 1996 року було розроблено державну програму освоєння ресурсів українського сектору Чорного та Азовського морів до 2010 року та затверджено постановою Кабінету Міністрів України. Після того, як у 2000 році цю програму було відкореговано з урахуванням останніх геологічних даних, термін її дії було продовжено до 2015 року.

Відомо, що на шельфі та схилах Чорного моря і в акваторії Азовського моря зосереджені родовища з потенційними запасами від 1,5 до 2,9 млрд. тонн умовного палива. Державна акціонерна компанія «Чорноморнафтогаз» є єдиним підприємством у нафтогазовому комплексі України, яка здійснює освоєння та експлуатацію нафтогазових родовищ у цьому регіоні, а також веде розвідку нових. Її метою є створення потужної високоінтелектуальної конкурентоспроможної компанії, яка забезпечить значне збільшення видобування нафти, газу і газового конденсату в Україні і Автономній Республіці Крим, зокрема, забезпечить благополуччя населення, нові робочі місця та таке інше.

У реалізації поставлених завдань велика роль належить кадровій політиці, оскільки саме люди реалізують стратегію компанії. Стратегія кадрової політики ДАТ «Чорноморнафтогаз» полягає у створенні діючої системи і механізмів керування людськими ресурсами, які можуть забезпечити вчасне і якісне виконання виробничих програм і проектів фахівцями та їх ефективне використання.

Упродовж багатьох років основним постачальником інженерних кадрів нафтогазового спрямування є Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу. 1993 року, з огляду на перспективність цього регіону, за ініціативою університету було створено нову кафедру та розпочато підготовку фахівців за спеціалізацією «морські нафтогазові технології», водночас почалася робота з відбору кращих випускників шкіл Криму для навчання в Івано-Франківську за різними спеціальностями. Лише за останні дев'ять років в університеті навчалося більш як 200 студентів із числа випускників кримських шкіл, а понад 70 уже отримали дипломи спеціаліста та магістра.

■ ■ ■

Упродовж багатьох років основним постачальником інженерних кадрів нафтогазового спрямування є Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу.

■

Цього року до «Чорноморнафтогазу» направлено 34 випускники Івано-Франківського національного технічного університету різного фахового спрямування — буріння свердловин, видобування нафти і газу, машини та обладнання нафтових і газових промислів, нафтогазопроводи та нафтогазосховища, автоматизація виробничих процесів, метрологія і стандартизація та інші.

Проте наявна система набору студентів, їх навчання та майбутнього працевлаштування потребує постійного вдосконалення. Восени 2001 року за ініціативи керівництва ДАТ «Чорноморнафтогаз» та активної співпраці з ректоратами Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (ІФНТУНГ) і Кримської академії природоохоронного та курортного будівництва (КАПКБ) розпочато роботу з істотного підвищення рівня підготовки майбутніх фахівців з урахуванням деяких чинників. Поєднання набору студентів та їх територіального навчання з майбутнім працевлаштуванням, наприклад, починаючи з другого-третього курсів вузівського навчання, спрямування майбутніх випускників до певного виду діяльності — виробничої, проектної, наукової. А ще —залучили фінансові та матеріальні ресурси виробництва до підготовки кадрів. На початку цього року укладено тристоронні договори між університетом, академією та ДАТ «Чорноморнафтогаз» про співпрацю та створення спільного факультету нафтогазових технологій у Криму. За цими договорами Міністерство освіти та науки України у червні 2002 року видало наказ про створення цього факультету, а ДАТ визначив кількість студентів першого курсу та їхнє майбутнє фахове спрямування — тридцять студентів за п'ятьма спеціальностями та вісьмома спеціалізаціями. Згідно з цим наказом більшість студентів факультету навчатиметься перші 2,5—3 роки у Криму на базі Кримської академії природоохоронного та курортного будівництва, а пізніше одержуватиме фахову освіту в стінах ІФНТУНГ в Івано-Франківську.

Для відбору студентів було створено спільну екзаменаційну комісію, а до роботи приймальної комісії запрошено керівників підрозділів ДАТ «Чорноморнафтогаз».

З абітурієнтами, які склали екзаменаційні іспити, укладено договори, котрими передбачено надання студентам ДАТ «Чорноморнафтогаз» безвідсоткової позики для сплати за навчання та з поверненням її частинами протягом наступної роботи після закінчення навчання. І, безперечно, кожному майбутньому випускникові гарантовано працевлаштування за спеціальністю, випускникам шкіл, які отримали атестат про загальну середню освіту з золотою та срібною медалями, забезпечено у 2002—2003 роках навчання на факультеті коштом ДАТ «Чорноморнафтогаз», а це третина першокурсників. Проте у договорах зазначено і про відповідальність студента перед ДАТ. Так, якщо його буде відраховано з університету (академії) за неуспішність або з інших причин, то він повинен повернути ДАТ витрачені на його навчання кошти. Для створення належних умов навчання ДАТ також надає значні кошти на обладнання навчальних класів найсучаснішими персональними комп'ютерами, створює умови для проведення всіх видів практики, залучає своїх фахівців до викладання певних спецкурсів та таке інше.

■ ■ ■

На початку цього року укладено тристоронні договори між університетом, академією та ДАТ «Чорноморнафтогаз» про співпрацю та створення спільного факультету нафтогазових технологій у Криму.

■

Університет та академія не лише адаптують свої навчальні плани та програми дисциплін, а й спрямовують для роботи на цьому факультеті найдосвідченіших викладачів. По суті, це перший масштабний проект поєднання навчального процесу у двох географічно віддалених вищих навчальних закладах України для забезпечення потреб виробництв і на їхнє замовлення.

Іншим цільовим призначенням співпраці є отримання працівниками ДАТ «Чорноморнафтогаз» другої спеціальності в інституті післядипломної освіти ІФНТУНГу. Лише за останні два роки дипломи університету отримали 8 спеціалістів ДАТ «Чорноморнафтогаз», а навчаються у 2001—2003 роках 16 працівників, які отримують професійні знання та дипломи за їхньою нинішньою фаховою роботою.

Протягом останніх трьох років щорічно вступають на заочний факультет ІФНТУНГу 15—17 працівників ДАТ «Чорноморнафтогаз». Враховуючи віддаленість університету від Криму, ми розглядаємо питання поєднання зусиль двох вищих навчальних закладів ІФНТУНГ і КАПКБ для поетапного навчання цих студентів: на перших курсах — у КАПКБ, а на останніх — в ІФНТУНГ.

Стосовно підвищення кваліфікації фахівців у системі післядипломної освіти. Сьогодні відпрацьовується програма навчання на коротких спецкурсах (термін 5—7 днів) працівників ДАТ «Чорноморнафтогаз» безпосередньо у Криму з залученням до викладання провідних викладачів, професорів та доцентів. Для цього передбачається створення Центру підвищення кваліфікації, у якому поряд з сучасними навчальними приміщеннями будуть комп'ютерні класи, а також готельні приміщення для проживання викладачів та слухачів. Це, на нашу думку, дасть можливість проводити підвищення кваліфікації працівників поетапно — за стажем роботи, за фаховим спрямуванням; удосконалити систему стажування молодих фахівців так, щоб у найкоротший термін підготувати їх для роботи у складних умовах Чорного та Азовського морів.

Цьому завданню буде підпорядковано ланцюг: потрібна людина в необхідному місті у визначений час виконує необхідну роботу найкращим чином, задовольняючи суспільні та особисті потреби.

Тобто запрацює система пошуку та добору персоналу, підвищення його професіоналізму, і працюватиме вона від початку одержання вищої професійної освіти, супроводжуватиме людину від дня прийому на роботу і до виходу на пенсію.

Ігор ФРАНЧУК,
народний депутат України, президент ДАТ «Чорноморнафтогаз»;
Євстахій КРИЖАНІВСЬКИЙ,
ректор Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу;
Микола ЗАКУСИЛОВ,
ректор Кримської академії природоохоронного та курортного будівництва.

ДИСКУСІЯ

Олександр Омельченко: «Навіщо Україні тютюновий смог і алкогольні «вихлопи»?

Реклама алкоголю та тютюну — моральний аспект

Нині парламент готується розглянути проект про внесення поправок до Закону «Про рекламу», який істотно обмежить право ЗМІ рекламувати алкогольні та тютюнові вироби. Депутати, які запропонували ці поправки, вважають, що обмеження реклами значно вплине на рівень споживання українцями алкоголю та тютюну.

Перший і головний аспект проблеми тютюнокуріння і споживання алкоголю лежить, звісно, в моральній площині. Дані опитувань громадської думки засвідчують, що три чверті наших громадян підтримують ідею заборонити таку рекламу. Ці цифри цілком справедливо відбивають позицію суспільства. Але для більшості виробників алкогольних напоїв та сигарет ця позиція — пшик. Коли в розвинених західних країнах громадські організації почали спрямовувати величезні зусилля на викорінювання звичок, що становлять загрозу здоров'ю багатьох людей, транснаціональні компанії звернули свої погляди на країни, де населення не надто компетентне в питаннях шкідливості алкоголю і тютюну. До цих країн потрапила й Україна: сюди пішли величезні капітали, за допомогою яких виробники активно почали у вельми винахідливі способи розширювати коло своїх споживачів. Свідомість і підсвідомість людей, насамперед молодих, загиджено рекламними слоганами, які були вже випробувані і діяли безвідмовно. Чому я кажу саме про молодих людей? Бо саме вони стали тією потенційною купівельною аудиторією, яку найлегше «присадити» на сигарети. Якщо звернути увагу на рекламу, то стане зрозуміло, що звертання «ти» спрямовано саме на цю категорію українців.

У рекламістів у нормальних країнах є принцип чесності реклами, тобто споживача не можна ошукувати, не можна користуватися його незнанням. Треба зважити на те, що нове покоління виросло за умов, коли державним мужам, та й суспільству загалом, було наплювати на обізнаність дітей і підлітків. Відповідно величезна кількість нинішніх молодих людей знає, що паління шкідливе лише як твердження. І нам ще дуже далеко до країн, у яких ці питання ставлять на перше місце.

Та повернімося до реклами. Виробники рекламних роликів, усупереч рекламній етиці, просто використовують нашу необізнаність, примушуючи вірити, що паління або алкоголь приносять задоволення, роблять людину вищою тощо.

Саму проблему реклами алкоголю і тютюну обговорюють у суспільстві вже не перший день. І наш законопроект — спроба хоч трохи зрушити ситуацію з місця. Хоча рекламу треба забороняти вже сьогодні, бо з кожним днем, з кожним місяцем, з кожними роком через неї до паління та алкоголю залучається дедалі більше молоді. За радянських часів держава піклувалася про юне покоління, пропагуючи спорт і здоровий спосіб життя, а нині з боку держави практично жодних дій не видно. Лишень пригадайте, двадцять років тому жінка, яка відкрито палила, спричиняла цілком однозначні емоції, а сьогодні нас не дивує, коли під школою бачимо учнів, які палять. На цьому етапі ми не пропонуємо геть припинити на екранах телевізорів, газетних та журнальних сторінках пропаганду нездорового способу життя, але намагаємося зробити перший крок до цілковитої заборони реклами.

Що стосується другого боку — не законодавчого, а соціального, то тут треба діяти так само, як до цього підходять самі тютюнові компанії: провадити антипропаганду паління, повсюдно доводячи, що Україні тютюновий смог і алкогольні «вихлопи» геть не потрібні. Для цього необхідно залучати популярних людей, кумирів, які мають вплив на нашу молодь. Адже вона перша опиняється під ударом тютюнових і алкопропагандистів! Чому б відомих артистів та спортсменів не залучити як приклад здорового способу життя? Адже це буде не комерційна реклама, а проекти на користь усього суспільства. Тому не думаю, що за участь у них відомі люди вимагатимуть великих грошей. А уявляєте, який буде ефект, якщо на привселюдних заходах або з екранів телевізорів Володимир і Віталій Клички на весь голос скажуть, що самі не палять, розуміючи шкоду всього цього, і запропонують молоді йти їхнім шляхом. Та тут багато чого можна зробити!

Декотрі за нинішнього стану речей (інакше, як повільне винищення нації, його назвати не можна) стверджують, що заборона такої реклами позбавить засоби масової інформації, зокрема і рекламний ринок, загалом великих капіталів. Це, мовляв, значно загальмує розвиток цієї галузі, яка в Україні й так «кульгає». Мені здається, порівнюючи такі поняття, як економічна вигода і здоров'я нації (курці, не кажучи вже про алкоголіків, помирають у середньому на десять років раніше, ніж їм належить за природою), просто аморально.

Але прибічникам реклами можна відповісти і їхньою мовою. Рекламний ринок в Україні справді перебуває у тяжкому становищі. І його капіталізація багато в чому будується на тютюнових і горілчаних компаніях. Якщо бути точнішим, лише один-два долари припадають на кожного громадянина, коли загальний рекламний бюджет розділити на кількість населення — навіть з урахуванням тіньового сектору. Це не те, що недостатньо для утримання ЗМІ, це — просто смішно. Відомо, що телебачення, радіо і газети переважно фінансуються власниками за рахунок зовсім інших доходів. Тому, навіть якщо припустити, що в разі цілковитої заборони прямої і непрямої реклами ринок втратить майже третину (як передбачають експерти), це навряд чи дуже істотно позначиться на становищі рекламоносіїв.

На підставі усього цього я пропоную розпочати, хай не радикальні, але еволюційні зміни ситуації. Час нарешті розв'язувати не сьогочасні питання та подбати про майбутнє українців, наших з вами дітей.

Олександр ОМЕЛЬЧЕНКО,
народний депутат України. ▼

Думка матеріальна

Три кроки до створення ефективної системи правової охорони

Нині, в період стрімкого розвитку інформаційних технологій, інтелектуальна власність стає одним із найцінніших джерел прибутку економіки країн, що розвиваються, — вона сприяє розвиткові внутрішніх галузей промисловості, залученню іноземних інвестицій, відкриває доступ до нових технологій. Тоді як США, Японія, країни Європи уже навчилися захищати свої інтелектуальні активи і отримувати від цього вагомі інтелектуальні дивіденди, Україна впевнено йде до цього, по цеглині вибудовуючи національну систему правової охорони інтелектуальної власності. Міцний підмурівок ця будова вже має, і нині Україні, як цивілізованій європейській країні, треба впевнено, крок за кроком запроваджувати заходи, які давали б змогу її прискорити розвиток національної системи інтелектуальної власності, стати гідним членом Світової організації торгівлі (СОТ), Європейського союзу, інших світових і європейських структур.

Крок перший: вдосконалення національного законодавства

За підрахунками фахівців, Україна може отримувати майже 70 відсотків прибутку від реалізації нових технологій лише через захист інтелектуальної власності на свої розроблення. Саме тому так важливо знати ринок світових інтелектуальних досягнень і вміти продуктивно на ньому працювати, створити ефективне законодавство, — без цього неможлива побудова національної системи охорони інтелектуальної власності.

Зроблено чимало: створено потрібну нормативно-правову базу, сформовано основи правового регулювання відносин у сфері захисту прав інтелектуальної власності. Чинне законодавство України має положення, пов'язані з придбанням, здійсненням і захистом прав інтелектуальної власності. Нині в нашій країні активно провадиться гармонізація нормативно-правової бази в сфері інтелектуальної власності згідно з міжнародними нормами.

Так, останнім часом вжито заходів із вдосконалення законодавчої бази в сфері інтелектуальної власності з урахуванням вимог ТРІПС — Угоди СОТ про торгові аспекти прав інтелектуальної власності, визнаної світовою спільнотою як правовий документ, який охоплює питання, пов'язані з охороною прав у цій сфері. Було внесено зміни до Кримінального кодексу, до Кодексу України про адміністративні правопорушення, до Митного кодексу, законів України «Про авторське право та суміжні права», «Про розповсюдження екземплярів аудіовізуальних творів і фонограм». Україна приєдналася до угод Світової організації інтелектуальної власності «Про авторське право», «Про виконання і фонограми», Міжнародної Конвенції про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм та організацій мовлення.

Нині на розгляді у Верховній Раді перебуває ще кілька законопроектів, спрямованих на приведення норм національного законодавства у відповідність до норм ТРІПС, і в разі прийняття вони значно прискорять вступ України до СОТ.

Крім того, Держдепартамент інтелектуальної власності спільно з Міністерством економіки і з питань європейської інтеграції України найближчим часом запропонує на розгляд парламенту законопроект «Про внесення змін до деяких законів України», який передбачає, зокрема, внесення поправок до Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування». Пропоновані зміни значно полегшують імпорт в Україну програмного забезпечення. У законопроекті пропонується:

— виключити ліцензування імпорту дисків;

— запровадити ліцензування виробництва матриць для виробництва дисків;

— скасувати нанесення спеціальних ідентифікаційних кодів під час імпортування дисків.

■ ■ ■

Важливо доповнити закон про диски, який свого часу став яблуком розбрату між українською і американською сторонами у питанні створення ефективного захисту прав інтелектуальної власності в Україні

■

Нині дуже важливо цими пропозиціями доповнити чинний закон про диски, який свого часу став яблуком розбрату між українською і американською сторонами у питанні створення ефективного захисту прав інтелектуальної власності в Україні.

Водночас не варто також забувати про створення дієвих механізмів реалізації цих законів. Можу цілком погодитися з послом США в Україні Карлосом Паскуалем, який свого часу висловив упевненість у тому, що законів може бути багато і гарних, але якщо не буде придумано механізму їх дії, всі благородні наміри нашої країни розібратися з «піратами» буде зведено нанівець.

Крок другий: посилення боротьби з розповсюдженням піратської продукції

Сьогодні вживаються конкретні заходи боротьби з порушеннями у сфері інтелектуальної власності, створюється ефективний механізм захисту об'єктів інтелектуальної власності, протидії виготовленню і розповсюдженню піратської продукції і контролю у цій сфері. Серед уже проведених заходів такі:

— ліцензування виробництва, експорту та імпорту дисків для лазерних систем зчитування;

— удосконалення законодавства, спрямоване на посилення юридичної відповідальності за порушення у цій сфері;

— активізація дій правоохоронних і контролювальних органів з виявлення таких правопорушень;

— запровадження нової контрольної марки у вигляді голографічного захисного елементу;

— створення окремої структури — державного підприємства «Інтелзахист», яке контролювало б видавання контрольних марок і вело Єдиний реєстр їх отримувачів.

Усі ці заходи потрібні, але, як свідчить практика, їх недостатньо для ефективної боротьби з піратством. Адже досі вважається, що у нас 90 відсотків аудіозаписів випускають підпільно, і нашу країну, як і Росію, Литву, Румунію, називають «європейським чемпіоном» за рівнем піратства. Саме тому в структурі Державного департаменту інтелектуальної власності Міністерства освіти і науки України нині створено інститут державних інспекторів з питань інтелектуальної власності. Цей крок передбачено Законом України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування» і постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження положень про державного інспектора з питань інтелектуальної власності Державного департаменту інтелектуальної власності».

Держінспекторів наділяють значними повноваженнями: правом перевіряти виробників дисків, опечатувати і вилучати продукцію у разі виявлення порушень, призупиняти дію ліцензії виробника, а також знайомитися з документами, які підтверджують дотримання законодавства в сфері інтелектуальної власності.

Згідно з Кодексом України про адміністративні правопорушення, державний інспектор з питань інтелектуальної власності складає протоколи про адміністративні порушення.

Що стосується виробництва дисків, зазначимо, що з п'яти підприємств—виробників дисків два припинили в країні свою діяльність. Виробництво дисків за цей період значно зменшилося. На сьогодні в Україні видано ліцензії на виробництво дисків і присвоєно СІД-коди трьом підприємствам: ПП «Росток-СД» (Київ), ЗАТ «Ноіпрокс» (Львів), ВАТ «Амітрон, ЛТД» (Херсон). Перевірки свідчать, що ці підприємства здійснюють випуск дисків легально, за наявності ліцензійних угод з правовласниками (переважно випускають CD-R без запису і диски з українським репертуаром).

Крім того, держінспектори контролюватимуть оборот аудіо-, відео- та CD-продукції, ретельно перевірятимуть торговельні точки з продажу касет і компакт-дисків на предмет наявності на ній контрольних марок і в разі виявлення контрафактних екземплярів вилучатимуть їх.

Також у центрі уваги інспекторів опиняться ті категорії суб'єктів господарювання, які використовують вироби у сфері послуг — аудіовізуальні твори і (або) фонограми з метою привертання уваги покупців (супермаркети, кав'ярні, ресторани, бари тощо) і в індустрії розваг (кінотеатри, театри, казино, нічні клуби). Інспектор перевірятиме легальність використання авторського права і суміжних прав, у даному разі його найперше цікавитиме, чи сплачує суб'єкт господарювання авторську винагороду.

■ ■ ■

Якщо рівень неправомірного використання програмних продуктів в Україні не зміниться, то 2004 року втрати ВВП можна прогнозувати в сумі 447 млн. дол., а до бюджету не надійде 165 млн. дол. податкових зборів

■

Передбачено, що у своїй роботі державні інспектори тісно співпрацюватимуть із правоохоронними і контролювальними органами (Міністерством внутрішніх справ, Державною митною службою та іншими органами), яких долучатимуть, у разі потреби, до проведення перевірок.

Значну роботу в цьому напрямі проводить Всеукраїнська асоціація інтелектуальної власності (ВАІВ), яка, зокрема, ініціювала формування загону громадських інспекторів з питань інтелектуальної власності. Передбачається, що вони працюватимуть при повноважних представниках ВАІВ у регіонах і здійснюватимуть громадський контроль за дотриманням законодавства в сфері інтелектуальної власності.

Крім того, проблема охорони комп'ютерних програм і баз даних в Україні нині є не менш актуальна, ніж інші проблеми в сфері інтелектуальної власності.

Неправомірне використання комп'ютерних програм в Україні є великою загрозою для розвитку національної культури й економіки. Заповнення ринку «піратською» продукцією не дає змоги розвиватися легальному вітчизняному виробництву програмного забезпечення, зменшує інвестиційну привабливість країни для міжнародних фінансових і приватних інвесторів, завдає значних економічних збитків. Так, за оцінками європейських експертів, за наявного в Україні рівня використання неліцензійного програмного забезпечення (майже 89%) втрати ВВП в 2000 році становили приблизно 265 млн. дол. Недоотримання податкових надходжень —майже 93 млн. дол. Якщо рівень неправомірного використання програмних продуктів в Україні не зміниться, то 2004 року втрати ВВП можна прогнозувати в сумі 447 млн. дол., а до бюджету не надійде 165 млн. дол. податкових зборів.

Водночас, якщо не змінити ситуацію, Україна втрачатиме не лише матеріальні ресурси, а й кадрові. Саме відсутність належного захисту прав інтелектуальної власності призводить до відтоку творчої еліти — винахідників, програмістів, фізиків, математиків — в розвинені країни, де інтелек-

---

ГОТУЄТЬСЯ ЗАКОНОПРОЕКТ

До цивілізованої конкуренції

Антимонопольний комітет передав на розгляд Верховної Ради проект закону «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України».

Він передбачає посилення відповідальності за небезпечні для суспільства злочини, пов'язані з обмеженням економічної конкуренції. І водночас скасовує кримінальну відповідальність за порушення, які припиняються в рамках законодавства про захист економічної конкуренції. З метою подальшого вдосконалення нормативної бази на розгляд парламенту внесено також законопроект «Про внесення змін до деяких законів України», який деталізує та розмежовує повноваження органів АМКУ, визначає порядок його діяльності як колегіального органу.

На думку заступника Голови Антимонопольного комітету Олександра Мельниченка, конкурентне законодавство містить достатні важелі впливу для запобігання правопорушень. Нагадаємо: за правопорушення в цій сфері закон передбачає адміністративну відповідальність посадових осіб, можливість відшкодування порушником заподіяної шкоди потерпілому в подвійному розмірі, накладання штрафів (до 10 відсотків доходу від реалізації), навіть примусовий поділ підприємства-монополіста. А кримінальна відповідальність зберігається лише у разі примусу до антиконкурентних узгоджених дій у поєднанні з насильством або заподіянням фізичної шкоди потерпілому.

Олег ЗУБЧИК,
провідний спеціаліст АМКУ.

▼

і потребує захисту

інтелектуальної власності

туальний продукт не лише ефективніше захищений, а й дорожче коштує.

15 травня нинішнього року Кабінет Міністрів України затвердив Концепцію легалізації програмного забезпечення і боротьби з нелегальним його використанням. Документом визначено необхідність розв'язання низки завдань, зокрема розроблення рекомендацій стосовно підвищення ефективності застосування законодавства в цій сфері, створення механізму протидії нелегальному використанню програмного забезпечення.

На першому етапі реалізації концепції передбачено легалізацію програмного забезпечення в органах державної влади — лише після досягнення високого рівня ліцензійної чистоти програмного забезпечення в державних органах можна застосовувати відповідні засоби впливу на інших користувачів неліцензійного програмного продукту.

Нині в нашій країні провадиться перший етап легалізації — інвентаризація програмного забезпечення, яка використовується в органах державної влади. Це дасть змогу визначити, яка кількість ліцензій і які саме програми наявні, встановити обсяги робіт з легалізації. Міністерство освіти і науки, як головний виконавець і організатор цих робіт, планує уже до 1 січня 2003 року провести систематизацію, узагальнення та аналіз інформації, отриманої в результаті інвентаризації програмного забезпечення в органах державної влади.

Безперечно, потрібно ухвалити ще низку нормативно-правових актів, спрямованих на неприпущення незаконного використання програм; посилити боротьбу з контрабандним ввезенням програмних продуктів; активізувати діяльність правоохоронних органів із виявлення фактів порушень чинного законодавства в сфері програмного забезпечення та притягнути до відповідальності винних.

Так, за інформацією МВС, з початку нинішнього року перевірено понад 11,5 тисячі суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сфері інтелектуальної власності, порушено більш як 335 кримінальних справ, із яких 266 — безпосередньо за порушення авторських і суміжних прав. До кримінальної і адміністративної відповідальності притягнуто 3266 осіб.

Крок третій: ефективний захист прав інтелектуальної власності

Формування в нашій країні цивілізованого ринку інтелектуальної власності, побудова ефективного захисту прав у цій сфері, ставить питання про необхідність створення спеціалізованого Патентного суду в Україні. Вивчення питання про можливість його створення передбачено Указом Президента України від 27 квітня 2001 року «Про заходи з охорони інтелектуальної власності в Україні».

Практика свідчить, що кількість спорів у сфері інтелектуальної власності останнім часом зростає. Саме тому дуже актуальне питання про спеціалізацію судів загальної юрисдикції, зокрема про створення спеціалізованого Патентного суду, який міг би кваліфіковано розглядати складні технічні питання, що визначають сутність спору.

Для ефективного і правильного розв'язання цих спорів потрібно, щоб судді мали достатній рівень компетенції у сфері, що стосується предмета спору, спеціальні знання у сфері промислової власності. Адже багато винахідників та інших авторів часто не кваплятся звертатися до суду, бо не вірять у кваліфікаційний розгляд своєї справи, — бракує фахівців, спроможних грунтовно розібратися в суті питання. Тому

Друга премія конкурсу карикатур в номінації «Інтернет і бізнес»

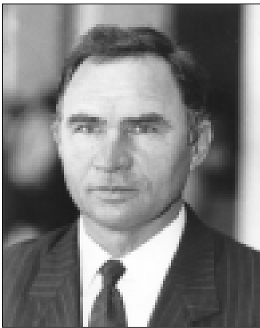
вже нині слід готувати професіоналів і забезпечити можливість придбання суддями спеціальних знань у сфері інтелектуальної власності.

На сьогодні у Вищому господарському суді України, господарських судах Автономної Республіки Крим, областей, міста Києва і Севастополя, апеляційних господарських судах створено спеціалізовані колегії суддів з розгляду справ, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності, які є першим важливим етапом побудови національної системи захисту прав інтелектуальної власності.

Україна створює усі належні умови для ініціювання відновлення переговорів з американською стороною стосовно зняття торгових санкцій США з України.

Ігор ШАРОВ,
перший віце-президент Всеукраїнської асоціації інтелектуальної власності, народний депутат України.

Чи вигідне Україні НАТО?

Уже ні для кого не таємниця, що окремі стратеги США відверто марять світовим пануванням, намагаються поставити під свій контроль всі країни світу.

Світову прогресивну громадськість не може не хвилювати те, збісившись від югославської та іракської крові, позбавивши життя, за допомогою економічної блокади та бомбардувань, більш як мільйон іракських дітей (за даними колишнього міністра юстиції США Рамзея Кларка), ці стратеги абсолютно контролюють НАТО і СОТ, що виражають інтереси американських корпорацій.

Використовуючи підкуп, чинячи тиск на корумпованих посадових осіб, які підштовхують Україну до невиваженого вхождення до НАТО і СОТ, намагаються ліквідувати наші вельми конкурентоспроможні підприємства ВПК, а отже, позбавити нашу країну можливості отримувати доходи від експорту, хочуть ще більше послабити промисловість нашої країни.

З цією метою стратеги цинічно і безпідставно звинувачують Україну, як і багато інших країн, у підсобництві тероризму.

Зловісно завершився натовський саміт у Празі. Попри наявну всередині НАТО деяку опірність ініціативам США, на саміті ще більше виявилася спрямованість на перетворення НАТО на світового жандарма.

Було озвучено можливість завдавання попереджувальних ударів по «центрах світового тероризму». За нинішнього довільного тлумачення цього явища Сполученими Штатами Америки будь-яка держава може бути піддана нападу натовських сил, зокрема й Україна.

Зважаючи на все зазначене, ми, народні депутати України, які створили парламентську групу «Анти-НАТО», закликаємо прогресивні сили України та інших країн до початку руху за розпуск Організації Північноатлантичного договору шляхом припинення його розширення та виходу з нього країн-членів.

Це сприятиме утвердженню принципу невтручання в справи інших держав, створенню загальноєвропейської системи безпеки, яка грунтується на Хартії ООН, недопущенню залучення України в американські воєнні авантюри, забезпечить посилення ролі ООН заради утвердження миру на планеті.

На жаль, під час голосування за постанову Верховної Ради України, що стосується спрямування на вхождення України до НАТО, більшість народних депутатів виявили прозахідну спрямованість.

Висловлювання окремих депутатів про реальне входження Росії до НАТО — це обман. Усі розуміють, що Росія не зацікавлена в просуванні НАТО на схід, як не зацікавлені в цьому Україна та Білорусь.

Беручи це до уваги, ми хочемо звернутися не до тих, хто слово «патріотизм» використовує у власних інтересах, і не до тих, хто куплений за долари, служить США, а до тих, хто насправді небайдужий до долі нашої Батьківщини, до всіх людей, незалежно від партійності та безпартійності.

Прихильники капіталізму, котрі ось уже як 11 років прийшли до влади і називають себе націоналістами, демократами, намагаються перетворити наш народ на неповноцінне суспільство «халявників», які дуже сподіваються розбагатіти за рахунок приватизації фабрик, заводів, сільськогосподарських підприємств, землі, за рахунок вхождення України до Європейського союзу.

Результат відомий. Економіка, наука, культура, освіта, охорона здоров'я цілеспрямовано руйнуються. Народ пограбовано. А борці за капіталізм, вхождення України до НАТО, Євросоюзу збагатилися.

Ніхто не заперечує, що вступ України до НАТО призведе до зростання безробіття, закриття підприємств ВПК, втрати можливості отримувати доходи від експорту вітчизняної зброї, до необхідності купувати зброю натовського зразка, що ще більше знизить рівень життя нашого народу. Нам пояснюють, що ці тяжкі жертви народу конче потрібні для входження України до Євросоюзу.

Але, по-перше, країни, що входять до Євросоюзу, як усім відомо, стикаються з багатьма негативними явищами, зазнають певних матеріальних та духовних втрат. По-друге, лідери Євросоюзу не гарантують вступ України до Євросоюзу навіть через 50 років.

■ ■ ■

Президент Єврокомісії Романо Проді заявив, що він не бачить підстав для вступу України до Євросоюзу, і додав: «Той факт, що українці чи вірмени вважають себе європейцями, для мене нічого не означає»

■

Мало того, як зазначив голова делегації Європарламенту Вірсма, деякі вважають цей вступ узагалі неможливим. Президент Єврокомісії Романо Проді заявив, що він не бачить підстав для вступу України до Євросоюзу, і додав: «Той факт, що українці чи вірмени вважають себе європейцями, для мене нічого не означає». Україні, Росії, Молдові, Марокко та іншим країнам відводиться роль «друзів».

Як бачимо, зовнішня політика України здійснюється з надією на «удачу». Постає законне запитання: чому люди, які називають себе патріотами, демократами, виконують згубні для народу України рекомендації США з євроінтеграції, наполягають на продовженні цього руху в нікуди, називаючи це рухом до Євросоюзу, жертвують дружніми, братськими, родинними стосунками, вигідними Україні економічними зв'язками з Росією та Білоруссю?

Чому вони виступають проти входження України в близьке нам за економічними інтересами, загальною історією, культурою Євразійське економічне співтовариство (ЄврАзЕС), проти входження в єдиний економічний, митний простір з Росією та Білоруссю? Чому заперечують проти ліквідації митних кордонів між нашими братськими державами? Адже це необхідно народу. Ці люди помиляються чи вони — липові патріоти, липові демократи?

Проамерикански, прозахідно налаштовані політики, які закликали в 1990 році до прийняття Декларації про державний суверенітет України, що передбачала союзні відносини з Росією, Білоруссю, позаблокований статус України, на парламентських слуханнях про взаємовідносини України з НАТО вже стали надто аморально говорити про необов'язковість виконання цього нормативного акта, на прийнятті якого наполягали і який ніхто не скасовував.

То як же після цього вони можуть вести мову про своє прагнення до створення правової демократичної держави? Хто їм після цього повірить?

Необхідне виявлення суспільної активності, що забезпечувала б входження України до співтовариства братніх держав — ЄврАзЕС, в єдиний економічний, митний простір з Росією та Білоруссю заради відновлення всебічних, зокрема економічних, вигідних Україні зв'язків, заради реального підвищення рівня життя нашого народу. Помилковий державний курс на входження України до НАТО перешкоджає цьому.

Парламентська група «Анти-НАТО», що складається з народних депутатів України, які входять до різних фракцій, закликає створити загальноукраїнський рух громадян, громадських організацій, політичних партій проти входження України до НАТО.

Ми просимо направляти пропозиції, зауваження за адресою:

Мироненку Віктору Андрійовичу, Верховна Рада України, вул. Грушевського, 5, м. Київ, 01008.

Віктор МИРОНЕНКО,
народний депутат України, координатор парламентської групи «Анти-НАТО». ▼

Концепція моделі державної регіональної політики

«Немає щастя без свободи, свободи без самоврядування, самоврядування — без конституційності, конституційності — без моралі, й жодного з цих великих благ — без сталості й ладу.»

Клінтон РОССІСТОР.

Місцеве самоврядування в Україні має досить тривалу і драматичну історію. Воно пройшло довгий шлях розвитку від появи, як перших спроб міського самоврядування середніх віків і часів козацької республіки, до практично повного занепаду після об`єднання України з Росією і знищення гетьманщини з наступним відновленням прав міських громад на самоуправління в останні роки Російської імперії.

Спроба впровадження широких демократичних основ місцевого самоврядування була зроблена і в часи УНР, проте поразка УНР завершилася повним знищенням будь-якої згадки про місцеве самоврядування за радянських часів. Саме в період існування України як радянської республіки у складі СРСР навіть сам вираз «місцеве самоврядування» як форма самоорганізації територіальних громад чи колективів було вилучено із ужитку. А влада рад вважалася найдемократичнішим здобутком «соціалістичного суспільства» і називалась «народовладдям», хоча формувалась і керувалась виключно комуністичною партією, не допускаючи будь-якої опозиції.

Конституція України, прийнята 28 червня 1996 року, встановила нові правила, за якими мають організовуватись і функціонувати системи місцевої державної влади і місцевого самоврядування. На жаль, розділ 11 Конституції України «Місцеве самоврядування» не зовсім чітко встановлює норми-принципи, за якими мають утворюватись і діяти місцеві ради різних рівнів, особливо в частині, що стосується районних і обласних рад. Через таку нечіткість можливі різні підходи до розробки нового закону про місцеве самоврядування.

Свідченням того є активний інтерес до цього питання з боку законодавців та представників органів виконавчої влади. Спроба визначитися в концепції державної політики стосовно місцевого самоврядування натикається на недостатню обізнаність з цього питання або політичну, корпоративну заангажованість.

Що можна вважати державною політикою стосовно місцевого самоврядування, або які елементи мають обов'язково бути в її складі?

По-перше, необхідно відпрацювати концепцію організації місцевої влади на різних рівнях адміністративно-територіального устрою.

По-друге, під цю концепцію має бути розроблено і прийнято пакет законів, що регулюють діяльність органів місцевого самоврядування та органів державної виконавчої влади на територіях, їхню взаємодію, порядок вирішення спорів між ними.

По-третє, потрібно відпрацювати механізм обрахунків органами місцевого самоврядування бюджетних надходжень і видатків та механізм перерозподілу фінансових ресурсів між органами місцевого самоврядування залежно від суми коштів, що формуються на їх території та необхідних видатків для забезпечення приблизно однакового рівня життя в різних регіонах країни.

По-четверте, необхідно забезпечити існування в структурі державної виконавчої влади органу (інститут представника Президента в регіоні — префекта), який опікувався б проблемами місцевого самоврядування і допомагав цим органам у розв'язанні складних проблем, особливо в частині виконання державних функцій, переданих місцевому самоврядуванню.

По-п'яте, у процесі прийняття рішень з питань, що стосуються місцевого самоврядування, держава зобов'язана проводити консультації з представниками об'єднань органів місцевого самоврядування і враховувати їхні інтереси.

На сьогоднішній день Україна потребує зміни системи регіональної політики та місцевого самоврядування. Цей процес зумовлений інтеграційними зусиллями України щодо наближення до європейських стандартів, а також прагненням удосконалення та досягнення ефективнішої регіональної політики та управління.

Система, що існує, відкриває шляхи для корупційних діянь та інших правопорушень, що спричинюють негативну реакцію і в самому суспільстві, і за кордоном. Зокрема, найбільший критиці піддається система призначення губернаторів та організація роботи місцевих органів самоуправління. Це призводить до мінімізації впливу окремого громадянина на процеси, що відбуваються в регіоні, і, як результат, до падіння рівня демократії в країні.

Принципом нової системи, відповідно до європейської тенденції до регіоналізації є автономність адміністративних одиниць різного рівня.

Досвід зарубіжних країн Західної та Східної Європи доводить необхідність введення нової моделі місцевого самоврядування, яка передбачає передачу повноважень у сфері формування місцевого бюджету, ширшого контролю у соціально-економічній галузі тощо. Така система дає можливість підвищити демократичність впливу кожного громадянина на процес управління на місцевому рівні, а також ефективніше здійснювати розподіл бюджетних коштів, враховуючи глибше і об'єктивне знання та емпіричний досвід місцевих адміністрацій. Зокрема, така система ефективно функціонує у Франції, Польщі, Італії і є найприйнятнішою для України, зважаючи на її регіоналізацію, соціально-етнічний склад та рівень економічного розвитку кожного регіонального суб'єкта.

У країнах Європи органи влади, що були обрані населенням, не тільки не призвели до розладу системи влади, а поліпшили надання послуг населенню, вивільнили високий потенціал місцевої активності населення і дали можливість державі менше опікуватися місцевими проблемами. Позитивним є також те, що реформування місцевої влади відбувалось поступово і комплексно під контролем держави. Зменшення повноважень місцевої державної адміністрації супроводжувалося зростанням компетенції місцевого самоврядування і збільшенням фінансових ресурсів, якими володіють низові ланки самоврядування. Європейський досвід підтверджує можливість і необхідність запровадження децентралізації влади у державі, якщо до цього готові і державна влада, і саме суспільство. Успішність такого реформування можлива лише за умови його поступовості і комплексності.

Водночас нова модель самоврядування, запропонована Фондом «Співдружність», передбачає необхідність змін у чинному законодавстві, зокрема, в законах України:

1. «Про Президента України»
2. «Про Верховну Раду України»
3. «Про Кабінет Міністрів України»
4. «Про місцеве самоврядування України»
5. «Про державний бюджет України»
6. «Про адміністративно-територіальний устрій України»
7. «Про органи самоорганізації населення»
8. «Про право комунальної власності»
9. «Про діяльність державних органів щодо контролю за додержанням закону»
10. «Про вибори депутатів представницьких органів місцевого самоврядування регіонального самоуправління»
11. «Про місцеві державні адміністрації»
12. «Про місцеві податки та збори».

За оцінками аналітиків Фонду «Співдружність» С. Телешуна, А. Бароніна, А. Колпакова, А. Кар'єва, місцеве самоврядування доцільно розглядати на трьох рівнях: низовому, районному та обласному. Розглянемо кожен рівень окремо, в тому числі функції, структуру та розподіл повноважень.

Низовий рівень

Під **низовим рівнем** розуміють місцеве самоврядування на рівні сільської (міської) ради, сільського (міського) голови. Реалізація цього рівня потребує незначного збільшення територіальних одиниць. За функціональними та структурними складовими система місцевого самоврядування на цьому рівні залишається незмінною. Це зумовлюється незначним колом функцій, що вони виконують, а територіальний вплив та демографічні показники на цьому рівні самоврядування не потребують розширення компетенції та повноважень органів управління.

Районний рівень

Район — єдина автономна адміністративно-територіальна одиниця. Райони є приблизно рівними за кількістю населення, що регламентується відповідним законодавством.

Районна рада — формується прямим таємним рівним голосуванням за мажоритарною системою порівняної більшості серед населення району.

Функції та повноваження — соціально-економічні функції, питання земельного розподілу, охорони навколишнього середовища, енергетичне забезпечення, охорона здоров'я, соціальний захист, охорона культурної спадщини, контроль комунальної власності, видача актів громадського стану, фізична культура і спорт, початкові школи, дитячі садки тощо. Винятком є фіскальні, правоохоронні, оборонно-мобілізаційні функції, а також врегулювання питань щодо стратегічних об'єктів загальнонаціонального значення, що регламентуються окремим законодавством.

Із числа обраної районної ради члени ради обирають виконавчий орган (районний виконавчий комітет) з числа своїх членів. Орган функціонує на колегіальних засадах та постійній основі. Згідно з проектом, члени райвиконкому не є державними службовцями. До складу райвиконкому можуть входити спеціалісти з числа мешканців громади але не більше третини від загальної кількості виконавчого органу, що формують апарат (технічний, логістики, адміністративний, юридичний тощо). Фінансування райвиконкому здійснюється з місцевого бюджету, що затверджує районна рада.

Контроль за діяльністю районної ради та райвиконкому здійснюють відповідні адміністративні підрозділи силових відомств, які становлять окрему вертикаль і підпорядковані центру.

Обласний рівень

Обласна рада формується прямим таємним рівним голосуванням за мажоритарною системою порівняної більшості серед населення області.

Функції та повноваження — соціально-економічні функції, охорона здоров'я, пропаганда здорового способу життя, допомога сім'ям, інвалідам, охорона пам'яток історії, шляхи та сполучення регіонального значення, управління власністю, використання землі, будівничий нагляд, охорона навколишнього середовища, сільське господарство, пожежна охорона, цивільна оборона, допомога безробітним, сприяння на ринку праці тощо. Обласна рада не має права втручатися в діяльність районної ради та райвиконкому.

Фінансування здійснюється з місцевого бюджету, що затверджує обласна рада не включаючи можливі субвенції, дотації з центру.

Обласна рада після свого обрання подає на розгляд Верховної Ради України 3 кандидатури на посаду губернатора. Верховна Рада з числа поданих кандидатур шляхом рейтингового таємного голосування визначає губернатора.

Така система дає можливість:

■ економити бюджетні кошти на прямих виборах губернатора населенням області;

■ зменшує імовірність проходження кандидатури, що за своїми якостями не відповідає даній посаді, але через власний економічний, кримінальний, іміджевий вплив в області здатна зайняти місце у разі прямих виборів населенням;

■ зменшує імовірність корупційних діянь в області під час виборів;

■ зменшує імовірність регіоналізації (федералізації) областей та сприяє пошуку компромісних рішень між основними політичними та регіональними елітами, що сприяє пожвавленню політичної ситуації в країні;

■ покладає відповідальність за функціонування інституту губернаторства на Верховну Раду як противагу регіональному впливу Президента через особу префекта (представника Президента в регіоні);

■ ускладнення системи формує новий якісний рівень взаємної відповідальності та взаємовпливу органів самоврядування та центральної влади.

У разі зняття губернатора або його смерті чи нездатності виконувати свої обов'язки до формування та подання наступних кандидатур на посаду губернатора обласною радою, тимчасово виконувачем обов'язків губернатора автоматично стає кандидат, який посів друге місце в голосуванні Верховної Ради.

Проект нової системи самоврядування передбачає розподіл відповідальності губернатора за власні дії на рівні протиправної дії (злочину) та адміністративно-управлінської діяльності (непрофесіоналізм, невідповідність обійманій посаді).

У разі незаконних дій губернатора обласна рада простою більшістю звертається до Генеральної прокуратури з проханням винести на розгляд Президента України за рішенням Верховного Суду питання про зняття особи з посади губернатора.

Обласна рада у разі непогодження з політикою губернатора (адміністративно-управлінською діяльністю) кваліфікованою більшістю може звернутися до Верховної Ради з проханням про зняття особи з посади губернатора, яке затверджує Верховна Рада простою більшістю.

Обласна рада двічі на рік заслуховує звіт губернатора та голів департаментів апарату губернатора.

Обласна рада є суб'єктом законодавчої ініціативи на місцевому рівні.

Обласна рада за поданням громадської ради формує бюджет регіону, передаючи його губернатору.

Діяльність обласної ради з метою поліпшення інформаційного та матеріально-технічного забезпечення, а також економії бюджетних коштів здійснюється адміністративним департаментом, що входить до складу апарату губернатора (див. розділ «Губернатор»), але діє автономно, підпорядковується голові обласної ради, фінансується з бюджету обласної ради. Чисельність адміністративного департаменту визначається відповідним рішенням обласної ради.

Губернатор

Губернатор обирається Верховною Радою України шляхом рейтингового таємного голосування з числа кандидатур, винесених на розгляд обласною радою.

Функції та повноваження — вносить на розгляд обласної ради пропозиції соціально-економічного характеру. Затверджує бюджет, що передає у Кабінет Міністрів України з метою формування загальнонаціонального бюджету України. Формує апарат губернатора, що складається з департаментів. Призначає голову департаменту за узгодженням з представником Президента в регіоні та Кабінету Міністрів України.

Губернатор щорічно звітує перед Президентом України з питань виконання загальнонаціональних програм та регіональних програм розвитку, а також перед Кабінетом Міністрів з питань виконання державного бюджету України.

Губернатор виконує представницькі функції області на загальнонаціональному рівні.

Верховна Рада України може ініціювати виклик губернатора для заслуховування ситуації в регіоні. Виклик губернатора на звіт визначається відкритим голосуванням простою більшістю голосів на основі відповідного подання групою народних депутатів України.

Губернатор має право на одноразове вето на рішення обласної ради, яке може бути подолане кваліфікованою більшістю. У разі виникнення суперечностей у питаннях узгодження рішень між губернатором та обласною радою обидва суб'єкти мають право на звернення до представника Президента в області (префекта).

Апарат губернатора складається з голови апарату та департаментів. Апарат губернатора цілком і в усіх питаннях підпорядковується губернатору (окрім адміністративного департаменту обласної ради, що підпорядковується голові обласної ради) та виконує функції виконавчої влади в регіоні.

Обласна рада двічі на рік заслуховує звіт губернатора та голів департаментів апарату губернатора.

Представник Президента в регіоні

Представник Президента в регіоні (префект) призначається Президентом України з числа осіб, які не є мешканцями регіону.

Функції та повноваження — здійснює контроль за діяльністю губернатора, його апарату, обласної ради. Вносить пропозиції у разі неузгодженості питань між обласною радою та губернатором. Префект є також прямим посередником між Президентом України та регіоном (областю).

Представник Президента в регіоні координує роботу силових структур, що діють на загальнонаціональному рівні, в області.

Сергій ТЕЛЕШУН,
президент Фонду «Співдружність»,
доктор політичних наук,
професор кафедри політології Академії державного управління при Президентові України та кафедри теорії держави і права Національної Академії внутрішніх справ України.

Зупинилися перед горою... Обрання лідера

делегати IV з'їзду Федерації профспілок Українині сьогодні мають вдруге спробувати подолати її

НОТАТКИ З ПРИВОДУ

Забігаючи наперед, скажу: під час обрання голови ФПУ одна частина делегатів з'їзду, певно, бачила його таким. Він має не у найвищих кабінетах і на таких же трибунах відстоювати інтереси трудового люду, а йти попереду маси незадоволених членів профспілок з каменюками в руках і за пазухою. Щоб роль лідера була помітна наочно. Інша частина делегатів, вочевидь, бачила його поступливішим і не таким, що заважає «прихватизовувати» і прибирати до рук окремим ділкам профспілкове майно: санаторії, бази відпочинку, палаци культури тощо. Та, мабуть, не тільки ці обставини виявилися під час обрання нового голови Федерації профспілок. Якого так і не обрали. Утім, то було третього дня роботи з'їзду.

А першого — лунали привітання. Різні й віддалені

Одразу після звучання ще зовсім «свіжого» гімну профспілок було зачитано телеграму Президента України. У ній спершу визнавалося, що федерація все-таки «відіграє дедалі більшу роль у становленні цивілізованих стосунків між трудівниками, роботодавцями та державою, в утвердженні засад соціальної справедливості в нашому суспільстві». А затим було таке побажання: «Дуже важливо, щоб ФПУ залишилася невід'ємним чинником підвищення добробуту громадян України та їхньої соціальної захищеності», і що «активна та послідовна діяльність Федерації сприятиме розвитку в Україні демократії, розбудові громадянського суспільства».

Дещо завуальовано висловлювався стосовно ролі профспілок у нашому суспільстві Анатолій Кінах, який на той час був уже в. о. Прем'єр-міністра. Проте він визнав: нині одне з найважливіших питань — поглиблення стану безпеки праці, зниження аварійності й травматизму на виробництві. До речі, за А. Кінаха урядом відновлено державний комітет з нагляду за охороною праці. Крім цього, Кабінет визнавав: **«Безумовно, треба відновити і той позитивний досвід, який мають профспілки стосовно контролю за безпекою праці: варто відновити інститут технічних інспекторів профспілок».**

Але все-таки, здається, надто багато наголошував виконувач обов'язків глави уряду на м'якій позиції профспілок. За його словами, тільки узгоджені дії, справді партнерська співпраця влади з ними сприятиме ефективній життєдіяльності держави, що в майбутньому позначиться на долі народу. На яке майбутнє вкотре переноситься поліпшення долі народу — невідомо.

Отже, чи то пошкодували державних коштів на телеграму глави держави, чи автори привітання поскупилися на слова, але у привітаннях і його, і в. о. Прем'єр-міністра і згадки не було про найболючіше і найближче для більшості працюючих і бажаючих працювати — захист від масових скорочень, вчасну та належну оплату і охорону їхньої праці. А також про необхідність за нинішніх перебудовчих умов робити це відповідально, результативно. Й про те, що заважає профспілкам «виконувати повною мірою і з достатньою віддачею свої обов'язки перед людьми, чиї права та інтереси вони покликані захищати».

Та про все це казав у своєму виступі на з'їзді Голова Верховної Ради України Володимир Литвин. А завершив він свій виступ девізом, який обрала одна із зарубіжних профспілок: **«Об'єднані ми встоїмо, роз'єднані — впадемо».**

І справді встоюють

Вони у багатьох країнах справді не падають перед роботодавцями, а встоюють і відстоюють свої позиції. Про це промовисто свідчать останні масові протести профспілок навіть у таких благополучних країнах, як Франція, Німеччина.

Утім, страйк — найрадикальніший і визнаний світовою практикою засіб розв'язання тих або інших гострих життєвих проблем, що виникають у взаємовідносинах найманих працівників з роботодавцями, використовувала і наша Федерація профспілок. Але якщо 1997 року в Україні було зафіксовано 1162 страйки на рівні підприємств, то надалі сталося відчутне зменшення використання цієї форми відстоювання працюючими своїх законних прав. Приміром, торік їх відбулося лише 32. Про що це свідчить? Стало краще працювати, жити? Заспокоїлися? Не віриться. Наймовірніше, такий спад активності працюючих стався завдяки ширшому застосуванню профспілками колективних договорів та угод, яких нині є більш як 76 тисяч. Ними охоплено майже 80 відсотків тих, хто працює. На вершині цієї договірної піраміди — Генеральна угода між урядом, об'єднаннями роботодавців та профспілок. Проте три мільйони працюючих ще не захищені колективними договорами.

Набула поширення і така форма, як колективний трудовий спір, коли конфлікти між сторонами розв'язуються за участю трудових арбітражів. У такий трудовий спір в 1998 році вступала, до речі, і Федерація профспілок з Кабінетом Міністрів після всеукраїнської акції протесту, вимоги якої не виконувалися. Тоді під час врегулювання конфлікту з одинадцяти вдалося задовольнити сім найважливіших вимог.

Поза сумнівом, велике значення мають і робочі зустрічі керівників Федерації профспілок з керівниками держави, подання до найвищих гілок влади конкретних пропозицій та вимог. І безперечно — участь профспілок у законотворчому процесі, без якого неможливий соціальний захист. Проте цей процес проходить складно, адже профспілки позбавлені права законодавчої ініціативи.

З приводу цього Володимир Литвин зауважив на з'їзді: це питання треба уважно вивчити і виробити оптимальне рішення.

■ ■ ■

Найболючіше і найближче для більшості працюючих і бажаючих працювати — захист від масових скорочень, вчасна та належна оплата і охорона їхньої праці

■

Відповідати драматичним викликам часу

Збіглося: в останній день роботи з'їзду Федерації профспілок, 21 листопада, Верховна Рада прийняла в першому читанні законопроект «Про встановлення розміру мінімальної заробітної плати на 2003 рік» на рівні 237 грн. Хоча у законопроекті ФПУ передбачалося 270 гривень. Нагадаю: нині «мінімалка» становить 165 гривень.

І все-таки навіть таке збільшення, якщо воно відбудеться, істотний крок до реального підвищення добробуту наших знедолених громадян. Однак профспілки мають домагатися ще збільшення прожиткового й неоподатковуваного мінімумів. І щоб заробітна плата була якщо не першочерговими платежами у роботодавців, то обов'язковими. Розв'язання цих та інших питань передбачено проектами 12 законів, які внесла Федерація профспілок до Верховної Ради. Але їх треба комусь пробивати, лобувати. І хоча б хто що казав, але це вже політика. А політикою найвищого, найпотрібнішого гатунку має бути перегляд перелічених мінімумів, збільшення заробітної плати і вчасної її виплати, створення робочих місць для безробітних тощо. То, може, влада всіх рівнів не хоче збільшення депутатського прошарку від профспілок? Щоб вони не об'єдналися з відповідними політичними партіями і не заявили про себе в суспільстві потужно і могутньо?

Нині, як ніколи, заради захисту незахищених верств населення профспілкам потрібна єдність, монолітність і згуртованість. І те, що влучно сформулював присутній на з'їзді представник бюро Міжнародної організації профспілок в Україні Василь Кострица: **діяльність профспілок повинна відповідати драматичним викликам часу, стати реформаторською — в ім'я людини праці.** Справді, чим-чим, а драматичними викликами часу наше суспільство наповнене вщент. А для реформаторства — необмежене поле діяльності.

На знімку: у президії з'їзду Федерації профспілок —Голова Верховної Ради України Володимир Литвин (у центрі), тоді в. о. Прем'єр-міністра Анатолій Кінах (ліворуч) заступник голови ФПУ Григорій Осовий.

Що ж сьогодні?..

Нагадаю для тих читачів, хто не знає: за кандидатуру Валентина Пожидаєва на посаду голови ФПУ проголосував 361 делегат, за Олександра Стояна — 357. Отож більшості голосів за чинним регламентом не набрав жоден з кандидатів. Роботу з'їзду було перервано і вирішено провести наступне його засідання 12 грудня.

Отже, сьогодні ми будемо свідками якого процесу? Єдності чи розколу в профспілках? Розумних рішень більшості делегатів з'їзду в інтересах усіх трудівників, чи утаємничених і зацікавлених лише у власних цілях дій частини з них?

Яків ГАЛЬЧЕНКО.

КАЛЕНДАР

З нагоди ювілею Володимира Бандери

Своє 70-річчя відзначає Володимир Бандера. Це ім'я багатьом із нас незнайоме, хоч усе своє життя він скерував на те, щоб вселити впевненість і змістовність у життя світового українства.

Володимир-Никола Осипович Бандера народився 1932 року в Стрию на Львівщині. Змушений був з батьками емігрувати до США, де 1956 року закінчив університет у Конектікуті. Одержав ступінь доктора філософії (економічні науки) в Каліфорнійському університеті (Берклі) у 1960 році. Згодом він — голова економічного факультету (1980—1983), директор Міжнародного інституту бізнесу (1983—1998) Темплського університету. Читав лекції у філії цього університету в Японії. Член Американської Економічної Асоціації, Наукового товариства імені Шевченка, співзасновник Української Міжнародної асоціації.

Володимир Бандера, професор економіки на Темпл Університеті.

Ювілей професора Бандери є слушною нагодою ще раз обміркувати становище України в СРСР. Це важливо насамперед у зв'язку з тим, що на одинадцятому році нашої незалежності лишається актуальною оцінка вибору, зробленого українським народом 1 грудня 1991 року.

Дехто й досі вважає, що українці в Радянському Союзі перебували в однаковому становищі з іншими республіками. Тобто, якщо наприкінці свого існування СРСР переживав значні економічні труднощі, то їх однаковою мірою переживали всі народи Союзу.

Ця тема в радянській науці в 70—80-х роках навіть не ставилася під сумнів і не вивчалася. А на Заході такі дослідження велися. Якраз Володимир Бандера був активним учасником науково-дослідного проекту, який здійснювали у 60—80-х роках першорядні західні вчені українського (і не лише) походження.

Мета проекту — визначити економічну доцільність перебування України в складі СРСР. Володимир Бандера та його колеги виходили з того, що Україна в кінці 60-х — на початку 70-х років є потужною індустріальною економічно розвиненою країною. За обсягом валового національного продукту в 1970 році вона була на п'ятому місці в Європі, приблизно як Італія, мала більший ВНП, ніж Канада, Індія, Польща, Австралія, Чехословаччина та Іспанія.

Дуже втішні показники! Але наука повинна за зримим явищем бачити глибинні тенденції. Згідно з проектом проведено розрахунки відпливу частини бюджетних коштів з України для потреб Союзу без відшкодування і компенсації. Йдеться про чисті втрати національного доходу. З 1928-го по 1932 рік ці втрати становили 9,12 відсотка національного доходу, з 1959 по 1961 рік — 14,2, з 1959 по 1969 рік — 15,2, з 1961 по 1971 рік — 11,14 відсотка національного доходу. Тобто Україна впродовж десятиріч перебувала в становищі ніби переможеної країни. Цікаві цифри наводить В. Бандера у праці «Радянська економіка у регіональній перспективі» (1973): відшкодування Пруссії з боку переможеної Франції становили 5,6 відсотка її національного доходу у 1872—1875 роках. Репарації, які переможена Німеччина мала виплачувати союзникам з 1924 по 1932 роки, дорівнювали 2,5 відсотка її національного доходу. НДР у 1950 році сплачувала високі репарації СРСР (28,6 відсотка ВВП). Потім вони знижувалися до 18,4, 3, і 0,6 відсотка.

Розрахунки В. Бандери охопили 1988 рік (останній рік з відносно стабільними фінансовими даними). Вчений показав, що Україна зазнає збитків до 14 відсотків свого ВНП. Ця частка становила лише два—три відсотки за часів Царської імперії! Все це призвело до того, що Україна, яка мала зростання продуктивності капіталу в промисловості між війнами вище, ніж в середньому по СРСР, у 70-х роках втратила цю перевагу. В 70—80-х роках вона розвивалася повільно (14-те місце серед республік Союзу), а в кінці 70-х посіла передостаннє місце за темпами зростання ВНП. Капіталовкладення на душу населення по СРСР у невиробничу сферу становили 150 карбованців, в РРФСР — 179 крб., в Україні — 104 крб., в Білорусії — 137. Це означало відставання освіти, охорони здоров'я, культури. У 70—80-х роках Україна відстала від РРФСР у чисельності науковців, кандидатів та докторів наук майже удвічі. Україна неспроможна була щось змінити в своїй долі. Якби це тривало, сьогодні уже втілилася б мрія Брежнєва про «єдиний радянський народ» і зникнення нашої національно-культурної самобутності.

Отже, суверенітет був для України єдиним порятунком. Нині дехто каже: що ж то за «порятунок», якщо ми так погано живемо?! Та чи не це мав на увазі В. Бандера, коли писав про угодовську політику В. Щербицького, чия «мала культурна революція» маоїстсько-українського зразка позбавила КПУ сильного патріотично-державницького керівництва, що потім і зумовило катастрофічне реформування України. Вже десять літ діла вихованців політичної школи Щербицького у всіх на очах. Але то вже предмет не для ювілейних роздумів.

Веніамін СІКОРА, професор, доктор економічних наук;
Володимир ЧЕРНЯК, народний депутат, професор, доктор економічних наук.

Заплановано торжество розширення. Але можливі несподіванки

Сьогодні в Копенгагені розпочинається саміт Європейського союзу, який ще задовго до його початку нарекли історичним. Адже саме він має поставити крапку на переговорах між ЄС та десятьма країнами—кандидатами на вступ до нього і дати зелене світло небувалому досі розширенню. Очікується, що Польщу, Чехію, Словаччину, Словенію, Угорщину, Мальту, Литву, Латвію, Естонію та Кіпр формально запросять приєднатися до союзу з 1 травня 2004 року.

Прагматичні кандидати

Проте нинішній саміт аж ніяк не нагадує якісь формальні урочисті збори. Схоже, в деяких питаннях інтрига зберігатиметься до завершення дискусії. Дехто з майбутніх членів ЄС виявився занадто, на думку Брюсселя, прагматичним. «Ми вже досягли гарного прогресу, але залишилося розв'язати деякі проблеми, — заявив датський прем'єр Андерс Расмуссен про діалог з країнами-кандидатами. — Я передбачаю жорсткі переговори в Копенгагені. Нам потрібно зняти деякі технічні питання до початку саміту, проте певні фінансові проблеми вирішуватимуться вже під час його».

Головною ж проблемою на шляху завершення переговорів про умови вступу до ЄС країн-кандидатів залишається визначення розміру фінансової допомоги їм з боку союзу. Насамперед це стосується дотацій у сільське господарство: в ЄС для цього існують спеціальні фонди. Ще кілька днів тому з десяти країн-кандидатів лише шість погоджувалися на умови Брюсселя, двоє перебували в м'якій опозиції, а Польща й Мальта — жорсткій. ЄС пропонував протягом перших семи років після приєднання до союзу надавати фермерам країн-новобранців лише 25 відсотків коштів, що їх отримують фермери з нинішніх країн-членів. Зрозуміло, що в тій-таки Польщі небезпідставно побоюються за конкурентоспроможність своїх селян і вимагають вигідніших умов.

Ситуація була близька до патової, але на нинішній саміт Данія, як головуюча в ЄС, винесла нову пропозицію: 25-відсотковий розмір допомоги не змінюватиметься, проте урядам новачків дозволять державну підтримку фермерів і розвитку сільського господарства. Отже, загальна допомога становитиме 40 відсотків від тієї, що її отримують нині в країнах ЄС. Цій пропозиції акомпанують досить різкі заяви, покликані приструнити новітніх «опозиціонерів». «Я знову застерігаю проти висунення занадто високих вимог, оскільки є ризик, що в Копенгагені переговори не завершаться, а це відсуне розширення на багато років, — пригрозив Андерс Расмуссен. — Ми маємо намір завершити переговори з тими країнами, які готові до цього. Жоден із кандидатів не чекатиме на іншого».

Таємна «Пенелопа»

Окрім клопотів з окремими кандидатами, Брюссель має ще й думати за внутрішнє реформування самого ЄС. Яку природу матиме союз у майбутньому: міждержавну чи наднаціональну? Як ухвалюватимуться рішення: консенсусом чи більшістю? Цими та іншими питаннями переймається так званий Конвент —орган, у якому засідають повноважні представники і нинішніх членів Євросоюзу, і країн-кандидатів. Очолює його відомий французький діяч Жискар д'Естен.

Проте несподівано виявилося, що президент Європейської комісії Романо Проді разом з іще двома комісарами тишком-нишком підготував документ під назвою «Пенелопа» — такий собі альтернативний проект конституції майбутнього ЄС. І сам факт секретності його підготовки, і зміст викликали бурхливу реакцію. У «Пенелопі», наприклад, пропонується, щоб усі члени союзу зробили «декларацію, що підтверджує рішучість їхніх народів продовжувати належати до союзу», а хто не зробить, той залишає союз... Ну й таке інше, неодноначне. В результаті секретний «доленосний» документ був кимось покритикований, кимось просто висміяний. «Я люблю Пенелопу, — зазначив гострий на язик Жискар д'Естен. — Це була дуже гарна історія, але ж Пенелопа ніколи не ховалася... Вона сказала: «Я чекаю на Одіссея».

Одним словом, Романо Проді добряче дісталося... Українці, звичайно, люди не зловтішні, проте не можна не згадати, як недавно президент Єврокомісії в одному з інтерв'ю зневажливо заявив: «Той факт, що українці або вірмени вважають себе європейцями, для мене нічого не значить. Тому що новозеландці також почувають себе європейцями». Вищеописані конфузи, втім, ще раз переконують: не все, що каже пан Проді, треба сприймати всерйоз.

Румунія, Болгарія, Туреччина

Ці три країни також очікували саміту в Копенгагені з нетерпінням чи завмиранням, хоча вступ до ЄС жодній з них поки що не світить. Румунія й Болгарія сподіваються на приєднання до союзу в 2007 році, відповідно переговори про умови вступу хочуть завершити у 2004-му. Болгарський та румунський посли в Данії виступили навіть зі спільною заявою, де наголосили: громадська думка в їхніх країнах очікує, що саміт дасть чіткий сигнал, який підкреслить зобов'язання про безперервність процесу розширення ЄС та продовження переговорів про вступ. Крім того, Софія й Бухарест очікують підвищення фінансової допомоги.

Туреччина, яка останнім часом значно інтенсифікувала проєвропейські зусилля і отримала потужну політичну підтримку з боку Франції та Німеччини, також сподівається на приємні новини. Щоправда, про означення дати вступу не йдеться, для Анкари нині завдання номер один — добитися початку переговорів про умови цього вступу. Досі Брюссель уникав будь-яких конкретних дат, проте, як відомо, лідери Німеччини й Франції Герхард Шрьодер та Жак Ширак висловили нещодавно свою вагому думку: переговори повинні розпочатися 1 липня 2005 року. За цим сценарієм наприкінці 2004-го, однак, має бути вирішено, чи цілком відповідає Туреччина копенгагенським критеріям, і якщо так, то за півроку переговори розпочнуться. Чи буде підтримано такий сценарій у Копенгагені, нині ніхто точно сказати не може. Так само незрозуміло, як вирішать із Кіпром: приєднається до союзу лише грецька частина острова чи обидві?

Фото АП.

«Може, вам ще й ключ від квартири, де євро лежать?» Звичайно, Комісар ЄС з питань розширення Гюнтер Ферхойген (праворуч) ніколи не запитає так прямо міністра закордонних справ Польщі Влодзімежа Цімошевича. Але подумати може...

КОЛОНКА ВЕДУЧОГО

Подумки з ними

Нинішнє свято об'єднаної Європи пройде без високої української присутності. Незважаючи на те, що без України ніби і ні туди й ні сюди, приїхати до Копенгагена, на відміну від Праги, нам вже зовсім незручно. Але ми подумки з ними — хай і трохи сумуючи через свою дошкульну незатребуваність...

Як же перетворити відсутність на присутність, хай не в Копенгагені, а в Брюсселі, Парижі чи Страсбурзі? Це справді нагальна проблема, яку чітко окреслив на недавніх, присвячених відносинам України та ЄС парламентських слуханнях народний депутат, а тепер вже й віце-прем'єр Іван Кириленко: «Парламентарії Польщі та інших сусідніх держав, які через рік увійдуть в Євросоюз, щотижня були в Європарламенті. У нас наступна після початку листопада цього року зустріч буде в Чернівцях аж у жовтні 2003 року. Може дещо й забудеться за цей час. Напевно, нам, зібравши ще раз політичну волю в кулак — і парламенту, і уряду, і Президенту — треба частіше бувати в Європі!»

Зрозуміліше не скажеш. Та сьогодні ми лише подумки з ними. Про що ж нам думати? «Двері для України в ЄС відчинені, але Київ має переступити через дуже високий поріг, а не зазирати в кімнату й казати, що він хоче те чи те, насправді навіть не наближаючись», —сказав посол ФРН Дітмар Штюдеманн. Поріг Євросоюзу, однак, самими деклараціями не здолаєш. Мабуть, насамперед про це слід думати.

Копенгаген сьогодні вирує. З'їхалися дипломати, журналісти, антиглобалісти. Ми, звичайно, тут у себе теж не нудьгуємо, хоча й причин для веселощів хотілося б дещо інших. Таких, щоб вони — у Копенгагені, Парижі чи Брюсселі — були щиро подумки з нами.

Все починалося з шістьох

Засновниками Європейського союзу були шість держав: Бельгія, Італія, Люксембург, Нідерланди, Франція та ФРН. Вони 25 березня 1957 року підписали Римські угоди, які набули чинності 1 січня наступного року, й утворили Європейські співтовариства. Згодом до ЄС приєдналися ще дев'ять держав:

1 січня 1973 року — Великобританія, Данія, Ірландія;

1 січня 1981 року — Греція;

1 січня 1986 року — Іспанія та Португалія;

1 січня 1995 року — Австрія, Фінляндія, Швеція.

Дві оцінки

Європейський союз стурбований ситуацією з мас-медіа і ядерною безпекою в Україні, однак позитивно оцінює співробітництво в галузі юстиції, внутрішніх справ, безпеки й оборони. Про це повідомила «Німецька хвиля», йдеться у доповіді Ради міністрів Євросоюзу, присвяченій відносинам між Києвом і Брюсселем у 2002 році.

Серед позитивних моментів зазначено той факт, що Україна дозволила присутність міжнародних спостерігачів під час проведення передвиборної кампанії і парламентських виборів. Водночас представники Євросоюзу занепокоєні ситуацією зі свободою слова в Україні. Зокрема, згадуються проблеми навколо «Громадського радіо» та йдеться про необхідність розслідувати вбивство журналістів Георгія Гонгадзе та Ігоря Александрова.

* * *

Держсекретар МЗС України з питань євроінтеграції Олександр Чалий на брифінгу заявив: «Цей рік у наших відносинах з ЄС був дуже плідний. Ми ведемо постійний політичний діалог на найвищому рівні». Він нагадав, зокрема, що «це перший рік, коли почав ефективно реалізовуватися діалог у сфері юстиції і внутрішніх справ, діють спільні комітети з питань міграції, віз, боротьби з тероризмом». Говорячи про рівень торговельно-економічних відносин між Україною і Євросоюзом, держсекретар констатував, що частка ЄС постійно зростає в зовнішній торгівлі України. «Сьогодні ми чекаємо орієнтовно на два відсотки приросту загального товарообороту з ЄС», — сказав він.

Фото АП.

Протести проти рішень Європейської комісії — буденна справа у країнах—членах ЄС. Нещодавно на демонстрацію вийшли виробники сиру «Фета» з південнофранцузького міста Мілло. Вони протестували проти рішення Брюсселя надати їхнім грецьким колегам виключне право на використання марки «Фета» — таке, як мають, скажімо, французи на використання лейбла «Шампанське». «Фету» забрано, країну вбито» — отак радикально оцінюють демонстранти ситуацію.

Євро на бочку!

Бельгійська газета «Суар» вирахувала, що кожному з 380 мільйонів громадян країн—нинішніх членів ЄС заплановане розширення обійдеться в 25 євро у наступні після 1 травня 2004-го три роки. Розрахунки такі. Базова сума, що її виділяє Брюссель для новобранців ЄС на 2004—2006 роки, становить 40 млрд. євро. Крім того, в результаті непростих торгів з кандидатами Данія, головуюча в ЄС, накинула ще 1,6 млрд. євро. З цієї гіпотетичної суми планується виділити 3,3 млрд. на перший рік спільного проживання і трохи менш як по 5 млрд. на другий і третій роки. Усього — майже 14 млрд. євро. Решта 28 млрд. залишаться для подальшої допомоги новим членам.

Сторінку «Євроінтеграція» веде Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

Змінився клімат, питання залишилися

Рік України в Росії, яким було проголошено 2002 рік, завершився пишно й урочисто, з участю президентів обох держав. Що конкретно зроблено за цей час, окрім одвічних запевнень у дружбі і стратегічному партнерстві? З цим запитанням наш кореспондент звернувся до Надзвичайного і Повноважного Посла України в Російській Федерації Миколи БІЛОБЛОЦЬКОГО.

— Не скажу, що справдилися всі наші надії, пов'язані з цим роком. Він багато дав для взаєморозуміння у багатьох питаннях, насамперед у гуманітарній сфері — культурі, науці, технічному співробітництві. Але непрості питання на терені наших стратегічних відносин були, є і залишаються.

Серед позитивних конкретних зрушень можна відзначити, скажімо, те, що цього року на харківському виробничому об'єднанні «поставлено на крило» літак Ан-140, презентовано нову авіалінію Харків—Москва на цьому літаку, відбулися спільні колегії української та російської академій наук, міністерств транспорту України і Росії. З політичного боку оздоровився клімат відносин, підхід до розв'язання проблем.

Вирішення більшості проблем торговельно-економічного характеру можливе лише на взаємовигідній основі. Україна сьогодні забезпечена нафтопродуктами: якщо торік їх нам поставлено 7 млн. тонн, то в цьому році — понад 16 млн. тонн. З Україною працюють такі компанії з міжнародним ім'ям, як «Лукойл», «ТНК», «Юкас» та інші. У сфері культури подіями стали, скажімо, гастролі в різних регіонах Російської Федерації провідних академічних і самодіяльних творчих колективів, відкриття у Сургуті українського культурного центру. За останні десять років на гастролях у Москві вперше побував наш театр російської драми імені Лесі Українки. Цей театр має статус національного й академічного. Тож одразу напрошується запитання: а що аналогічне є в Москві? До війни в Москві діяв український театр, сьогодні його нема.

Є проблеми і з відкриттям українських шкіл. Хоча в Московському, Міжнародному та Лінгвістичному університетах створено групи з вивчення української мови. У Тюмені діють десять вечірніх і недільних українських шкіл. Але в цьому питанні є й інша сторона. Хто заважає відкривати українські школи? Хіба наша діаспора біжить до влади зі списками і вимагає, щоб її діти вивчали українську мову? Наші співвітчизники дуже швидко асимілюються в Росії.

На черзі — відкриття у Москві бібліотеки української книги. Таке розпорядження ухвалила місцева влада ще в 2000 році. Й ми цього хочемо, наполягаємо, але досі є проблеми і з фінансуванням, і з виділенням місця.

Однак не можна говорити лише мовою бажань, протестів. Треба шукати порозуміння з обох сторін і розбудовувати нормальні цивілізовані відносини.

Записала Юліана ШЕВЧУК.
Київ—Москва.

ФОТОФАКТ

Вручення Нобелівських премій

Король Швеції Карл XVI Густав вручив Нобелівські премії 2002 року в галузі медицини, фізики, хімії, економіки та літератури, відкривши друге століття в історії цієї унікальної і найпрестижнішої у світі нагороди. Дванадцятеро лауреатів приймали з рук монарха диплом, пам'ятну медаль і банківський чек.

На знімку АП: король Швеції (праворуч) вручає премію лауреатові у галузі літератури угорському письменникові Імре Кертешу. Письменник свого часу пережив Голокост і в книгах повідав світу про долю дітей, які в роки другої світової війни перебували у концтаборах.

Союзний гімн

Майже 20 варіантів майбутнього гімну Союзної держави Росії та Білорусі прослухала комісія з проведення конкурсу «Союзний гімн» під час свого першого засідання в Держдумі. Жодний із запропонованих варіантів членів комісії не задовольнив.

До союзних органів надійшло понад 100 варіантів гімну. Серед них — твори Миколи Баскова і Лева Лещенка, які також претендують на роль першого виконавця. Автори музики і слів гімну-переможця отримають грошову премію — 300 тисяч російських рублів, друге і третє місця оцінено відповідно в 150 і 50 тисяч рублів.

Якість гарантовано?

Уряд Японії надасть Україні грант на суму 768,4 тис. доларів для підготовки проекту «Рівний доступ до якісної освіти в Україні». Договір на виконання гранту підписали в Києві Міністр економіки та з питань європейської інтеграції України Валерій Хорошковський і директор Світового банку по Україні, Білорусі та Молдові Лука Барбоне, **повідомляє «Інтерфакс-Україна»**. Цим проектом Світовий банк має намір підтримати кроки нашого уряду із забезпечення рівного доступу до якісної освіти в Україні. Передусім він буде спрямований на загальну середню освіту і, можливо, на реформування професійно-технічної. Очікується, що Рада директорів Світового банку може схвалити проект до кінця 2004 року.

Не повернуть

Найбільші музеї світу підписали декларацію про відмову повертати антична експонати на їхню історичну батьківщину. Серед тих, хто підписав декларацію, —керівники 18 музеїв, зокрема представники Ермітажу, Прадо, Лувра, музею Метрополітен, Нью-йоркського музею сучасного мистецтва, музею Гугенхайма та ін. На думку працівників музеїв, експонати мають залишатися там, де вони зберігаються нині.

До Різдва в Іраку буде 100 інспекторів

Почався вже третій тиждень перебування інспекторів ООН в Іраку. Чергова їх група у складі 28 осіб прибула нинішнього вівторка до Багдада. Отже, тепер їх в Іраку 70. А до Різдва кількість інспекторів досягне тут приблизно 100 осіб.

Істотне збільшення в Іраку кількості оонівських інспекторів має привести і до збільшення об'єктів, щоденно обстежуваних. В країні вже знаходиться і один із восьми вертольотів ООН, використання якого дасть змогу значно розширити географію інспектованих підприємств, полегшить доступ перевіряльників до віддалених об'єктів. Очікується, що аналіз експертами ЮНМОВІК та МАГАТЕ заяви Іраку про його програми озброєнь може розширити список об'єктів, на які звернуть увагу інспектори. Особливо з-поміж підприємств «подвійного призначення», здатних виробляти і цивільну, і військову продукцію.

Водночас з прибуттям нових інспекторів президент Іраку Саддам Хусейн провів нараду зі своїми вищими військовими керівниками та технічними спеціалістами. Він подякував присутнім за їхні зусилля, спрямовані на підвищення «технічних і бойових можливостей іракської армії». Нарада пройшла на тлі нарощування американської військової могутності в регіоні та безперервних погроз Вашингтона на адресу Іраку.

Цікаво, що згідно з даними опитування, проведеного агентством Рейтер серед провідних аналітиків у військовій сфері, більшість із них вважає воєнну акцію США проти Іраку неминучою. Ймовірним терміном початку операції експерти називають січень—лютий наступного року. Вони гадають, що війна триватиме від двох тижнів до трьох місяців і американські війська залишаться в Іраку й після закінчення активної воєнної фази.

Тим часом у штаб-квартирі ООН у Нью-Йорку спалахнув невеликий скандал навколо закритої доповіді Багдада про його програми озброєнь. Доповідь була передана РБ ООН минулої суботи для вивчення інспекторами ООН і несподівано опинилася в руках США: на якийсь час американці монопольно заволоділи доставленим з Багдада оригіналом декларації зі збройових програм Іраку... Нині оригінал документа вивчають у Нью-Йорку військові експерти ООН. Другу його копію відправлено до Відня, де розташована штаб-квартира МАГАТЕ. І, як заявив глава комісії ООН із роззброєння Ганс Бликс, попередні висновки про звіт Іраку щодо озброєнь буде зроблено 19 грудня.

Яна СТАДІЛЬНА.

ХРОНІКА. ФАКТИ. ПОДІЇ

■ *Москва*

Проілюстрували Конституцію

Московські художники змалювали основні положення Конституції Росії у наочній формі. Художнє оформлення Конституції задумано за принципом «абетки». В рамках проекту виставлено 137 картин, що ілюструють 137 статей Основного Закону Росії, і вони увійдуть до «Першого ілюстрованого видання Конституції Російської Федерації», яке випустять на честь десятирічного ювілею Конституції до 12 грудня наступного року.

■ *Женева*

145-й член СОТ

Вірменія стала 145-м членом Світової організації торгівлі (СОТ). Відповідне рішення було прийнято 10 грудня в Женеві на засіданні Генеральної ради СОТ, на якому була присутня й делегація Вірменії, очолювана прем'єр-міністром Андраником Маркаряном.

Вашингтон

Ядерна зброя у відповідь

Білий дім розповсюдив документ, який пояснює стратегічну оборонну доктрину країни у разі застосування проти США зброї масового ураження. В документі сказано, що Сполучені Штати залишають за собою право завдати ядерного удару по будь-якій країні, котра використає зброю масового ураження проти США.

■ *Найробі*

Ім'я терориста відоме

Поліція Кенії назвала ім'я одного з підозрюваних в організації теракту в Момбасі, внаслідок якого загинуло шість осіб. Представники поліції вважають, що Салех Набхан був господарем машини, яку використали для скоєння теракту. Нині його розшукують.

■ *Брюссель*

Умови ЄС

Туреччина може розраховувати на початок переговорів про вступ до ЄС лише в липні 2005 року. Таке рішення прийняла Рада міністрів закордонних справ ЄС на засіданні у вівторок у Брюсселі. Проте підкреслювалося, що такі переговори стануть можливими за умови, що до кінця 2004 року Євросоюз побачить у політиці турецького уряду прогрес у виконанні європейських критеріїв демократії і прав людини. Цю позицію треба буде затвердити або відхилити державним лідерам країн ЄС на саміті в Копенгагені 12—13 грудня. Туреччина наперед заявила, що такі умови для неї неприйнятні. Ситуація багато в чому залежить від прогресу в розв'язанні кіпрської проблеми, яку обговорюють у рамках ООН.

■ *Берлін*

Шрьодер не йде у відставку

Генеральний секретар Соціал-демократичної партії Німеччини (СДПН) Олаф Шольц заперечив чутки про те, що федеральний канцлер Герхард Шрьодер унаслідок розбіжностей, що виникли із соратниками по партії, начебто пригрозив піти у відставку. «Повідомлення про це, які з'явилися у пресі, не відповідають дійсності», — заявив Шольц. За його словами, не було жодних заяв про намір піти у відставку.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних інформагентств.

ОСВІТА: ПЕРЕРВА НА РЕФОРМИ

Нечергова розмова з черговим телефону довіри

ТРИВОЖНИЙ ДЗВОНИК

Минув місяць, як у вихованців та випускників шкіл-інтернатів з'явилася розрадниця і помічниця — безкоштовна Всеукраїнська телефонна лінія довіри. З «епіцентром» у Державному комітеті України у справах сім'ї та молоді. Фанфари офіційного відкриття вщухли. Рознесено рекламні календарики, закладки для книг, проспекти із зображенням веселого телефончика, що запрошує взяти слухавку й набрати номер ***8-800 500-21-80.***

З десяти тих, що телефонують за зміну (щодня з 15-ї до 20-ї години), більшість — вихованці загальноосвітніх шкіл-інтернатів для сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Таких закладів у країні 41, а мешкає в них — 11 592 дитини.

Мене зацікавив характер дзвінків. З «лівим» абонентом охоче згодилися поспілкуватися приємні голоси в слухавці, які належали Ані та Риті:

Рита. Найчастіше звертаються з проблемами — психологічними, юридичними та побутовими. Непорозуміння між дітьми та дорослими, депресії, несправедливість, приниження гідності, відсутність близьких за духом людей, ворожість у класі. Більшість із них не знає своїх прав та обов'язків, пільг, які гарантує їм держава під час вибору життєвого шляху (згідно з опитуванням, кожний десятий із вихованців потребує консультації юриста з приводу визначення спадщини, опікунства, врегулювання взаємин з рідними батьками. — **Авт.**). Одна мама переживала за житлові права дитини, яка нині перебуває в інтернаті. У нас є домовленість з необхідними фахівцями, до яких ми радимо звертатися по безплатну консультацію.

Аня. Не всім легко одразу розкрити душу. Пролунав дзвінок здалеку. В трубці — плач... Зв'язок обірвався. Інший — тяжко зітхає, по кілька разів набирає номер, поки наважиться говорити. Запам'ятався дзвінок хлопчика, якого регулярно б'ють ровесники. На його «за що?» вони цинічно заявляють: «Нам подобається, як ти плачеш». Або десятирічний хлопчик з бажанням завести собі... білочку.

— Що ж ви йому порадили?

Аня. Ми не роздаємо готові рецепти, а спільно шукаємо альтернативні рішення. Нехай «пацієнт» сам дійде — це дієвіше, ніж нав'язувати або диктувати. Хлопчині натякнула спробувати приручити лісового звірка у парку, що поблизу закладу, підгодовуючи шматочками хліба.

— А які проблеми мають «домашні» діти?

Рита. Скажімо, восьмирічного хлопчика дуже хвилювало, чи залишиться він з мамою у разі розлучення батьків. Телефон довіри він дізнався з реклами по радіо.

— Це завжди діалог?

Аня. Буває, деяким абонентам досить того, що їх просто вислухали. Дякують, не даючи жодного слова мовити.

— Дзвінки від підлітків, які хочуть звести рахунки з життям, трапляються?

Рита. Слава Богу, поки що не було.

— Яке відчуття від усіх цих розмов?

Рита. Радію, що така лінія нарешті діє, що з'явилася віддушина для знедолених дітей. Відчуваю, їм стає легше після наших розмов.

Відкриттю телефонної лінії довіри передувало вивчення умов творення особистості фахівцями Українського інституту соціальних досліджень. Адже учні шкіл-інтернатів відрізняються від загалу. Несприятливий психічний розвиток вихованців у закритих установах пов'язаний з регламентацією стосунків, обмеженим колом вибору друзів, спілкуванням переважно з ровесниками, неможливістю побути на самоті. Майже всі інтернати нині перевантажені. У кількісно великих класах учитель не має змоги приділити достатньо уваги кожній дитині. Чимало таких закладів перебиваються без психологів, юристів. Анкетування дітей показало: їм бракує піклування, турботи, розуміння. Кожен п'ятий вихованець незадоволений своїм життям в інтернаті. (За результатами опитування 434 учнів із семи інтернатів, 2000 рік.)

Людмила ОПАНАСЕНКО.

P. S. Даруйте, якщо хтось не додзвонився, коли я розпитувала психологів про їхню службу. Втім, розмови тут не бувають короткі. Кажуть, трапляються й годинні. Наберіться терпіння. Вас вислухають...

Мал. Дмитра ОПАНАСЕНКА.

ЩОДЕННИК

Переїзд до інтернату краще не згадувати

Серед найгірших і страшних спогадів про моє дитинство був переїзд із дитячого будинку до інтернату. Я пам'ятаю, як чекали часу від'їзду — нас повезуть автобусом через усе місто, ми побачимо багато нового! Приїхав автобус і ми швиденько забігли, зайняли місця, дуже голосно раділи. Коли вихователі проводили нас, зрозуміли, що більше сюди не повернемося. Почали майже всі плакати... Ті сльози пам'ятаю й досі. Що далі від'їжджали від дитячого будинку, то страшніше було кожному з нас. Куди везуть, що буде тепер? У те, що все складеться добре, не вірив ніхто. Перші дні, місяці в інтернаті краще не згадувати.

Олександр, випускник школи-інтернату 1998 року.

У світі мудрих думок

Справжня школа — це не лише місце, де діти набувають знань та вміння... Справжня школа — це багатогранне духовне життя дитячого колективу, в якому вихователь та вихованець об'єднані багатьма інтересами та вподобаннями. Людина, котра зустрічається з учнями лише на уроці — по один бік учительського столу, а по другий — учні, — не знає дитячої душі, а хто не знає дитини, той не може бути вихователем.

Василь СУХОМЛИНСЬКИЙ. «Серце віддаю дітям».

ЩО НА ОБІД?

Самодіяльність у їдальні

Це лише давні греки були переконані, що ситий шлунок байдужий до наук. А будь-який учитель вам скаже: немає сенсу пояснювати розв'язок задачі учню, який думає не про математику, а про обід.

Проблема шкільного харчування була завжди, але якщо раніше йшлося про якість сніданків, тепер «зупиняють» ціни. Як домогтися, щоб страва в шкільній їдальні була калорійна й дешева. Послуги комбінатів харчування задорогі. Дедалі частіше з'являються так звані «самодіяльні їдальні» — дирекція самотужки шукає постачальників продукції, спонсорів, укладає договори й отримує результат — недорогі обіди. Наприклад, нинішня їх вартість у сільських школах Хмельниччини становить 27—80 копійок, у міських харчування обходиться дорожче — 0,85—1,50 грн.

Шляхи здешевлення обідів у кожного свої. На Хмельниччині за 900 сільськими школами закріплено майже шість тисяч гектарів землі — це приблизно 5,1 га на школу, хоча розподіл нерівномірний. Але навчальні заклади, зазвичай, не мають техніки, щоб обробити землю, грошей на добрива, насіння. Є лише вчительські та учнівські руки. Ось і шукає дирекція вихід — домовляється з селянськими спілками, укладає договори з фермерами. А вони забезпечують усім необхідним у обмін на частину врожаю. Деякі школи мають підсобні господарства, теплиці. Інші — кланяються спонсорам.

Зрештою обіди дешевшають, **повідомляє наш кореспондент Ангеліна СЛОБОДЯНЮК.**

* * *

Школи Івано-Франківської області через брак коштів не мають змоги забезпечити дітям безплатне харчування. Майже всі заклади уклали угоди з приватними підприємцями, які погодилися якісно, калорійно й відповідно до встановлених норм годувати школярів. Сніданок учня коштує від 0,8 до 1,2 грн., а обід —1,6 грн. З бюджету фінансують харчування лише сиріт та дітей з малозабезпечених та багатодітних сімей, **передає наш кореспондент Вероніка ШИМАНСЬКА.**

* * *

Працівники ВАТ «Тернопільська птахофабрика» цього року посіяли для школи в селі Великі Гаї три гектари цукрових буряків, а копали корені самі учні. Отож у шкільній їдальні цукор власний, частину його обмінюють на інші продукти, здешевлюючи таким чином обіди, **повідомляє наш кореспондент Марта ЛІТИНСЬКА.**

Мал. Дмитра ОПАНАСЕНКА.

ЗАГАДКА ДЛЯ ВЛАДИ

Кому фінансувати школу мистецтв

Адміністрація Щолкінської дитячої школи мистецтв звернулася до редакції з проханням надрукувати звернення до Президента України.

«... Спричинило це все рішення сесії Щолкінської міськради від 30 травня 2002 року про зняття з бюджетного фінансування дитячого держзакладу.

Підставою став новий Бюджетний кодекс України, в якому передбачено розмежування фінансування бюджетних закладів між відповідними бюджетами. Школи естетичного виховання згідно зі ст. 89 Бюджетного кодексу України мають фінансуватися з районних бюджетів і водночас є за статусами закладами позашкільної освіти, згідно зі ст. 91 — з місцевих. Для влади міста і району цей документ став такою загадкою, що протягом дев'яти місяців — з березня по листопад — працівники школи не отримують зарплату, борг з якої вже сягнув 33 тисяч грн., стільки ж — за податками та обов'язковими виплатами. Щомісяця суми зростають».

«Дайте можливість нам нормально жити й працювати, утримувати наші сім'ї, — закликає в листі директор Щолкінської дитячої школи мистецтв С. Белюга. — Колектив вчителів і 200 дітей нині наче заручники цілковитого безладу і безвідповідальності чиновників. Крізь яку призму розглядають вони розпорядження Кабміну «Про заходи з подальшої підтримки творчої молоді» і указ Президента «Про додаткові заходи із забезпечення розвитку освіти в Україні»?

1 січня 2003 року школі виповнюється 10 років. Це єдиний заклад культурної освіти в м. Щолкіне».

З повагою, С. БЕЛЮГА, директор Щолкінської дитячої школи мистецтв.

Коментар юриста

Давайте справді розв'яжемо загадку, звідки ноги ростуть у заборгованості.

Згідно зі ст. 91 Бюджетного кодексу України, фінансування позашкільних закладів здійснюється з місцевих бюджетів (бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети, бюджети районів в містах, і бюджети місцевого самоврядування).

А видатки, передбачені ст. 89 Бюджетного кодексу України, здійснюються на дошкільну, загальну середню освіту, навчальні заклади для громадян, які потребують соціального захисту та реабілітації, інші державні освітні програми. Позашкільний заклад не підпадає під жоден з перерахованих рівнів загальної середньої освіти. Це саме витікає і з положень статті 9 Закону України «Про загальну середню освіту», яка передбачає перелік загальноосвітніх навчальних закладів.

Отже, фінансування позашкільних закладів має здійснюватися з місцевих бюджетів. У цьому випадку — місцевим бюджетом Ленінського району м. Щолкіне.

Марина КОВАЛЬЧУК.

УСМІХНІТЬСЯ

Цап меле

У запорізькій російськомовній родині мати разом з сином-першокласником читають українського віршика. Дійшли до фрази: «Цап меле, цап меле, коза насипає, а маленьке козенятко на скрипочці грає». Помітивши, що хлопчик замислився, мати спитала: «Скажи-но, як ти це зрозумів?» У відповідь: «Як, як? Цап за руку (себто ухопив. — Авт.) і далі меле».

Щоб чужі не їздили!

САНКЦІЇ

Вітчизняна Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі запровадила квоти на імпорт російських авто. Відтепер ВАЗів, ГАЗів та інших звичних на наших дорогах іномарок від північного сусіда з об'ємом двигуна 1—1,5 тисячі кубічних сантиметрів завозитимуть не більш як 15777 одиниць на рік. Про це повідомив Міністр економіки і з питань європейської інтеграції Валерій Хорошковський. За його словами, нині визначається процедура розподілу квоти. «Ми будемо максимально відкритими, щоб усі учасники ринку мали рівні можливості завезти в рамках цієї квоти», — підкреслив В. Хорошковський. Він нагадав, що рішення комісії стане чинним з моменту його опублікування.

Вердикт про обмеження імпорту російських легковиків сприйнято за підсумками спецрозслідування. Його провело Мінекономіки і євроінтеграції на підставі заяви асоціації українських автомобілістів «Укравтопром». Згідно з попередніми висновками затягування із застосуванням упереджувальних спеціальних заходів завдає значних збитків вітчизняному товаровиробникові.

Насамперед росіяни становлять конкуренцію запорізькому СП «Автозаз-ДЕУ». За оцінками вітчизняних виробників, ємність українського ринку легкових авто оцінюється в 350 тисяч автомобілів на рік. Тоді як запорізьким виробникам, потужності яких дають змогу щороку ставити на колеса 150 тисяч авто, торік вдалося реалізувати 15401 автомобіль. Імпортна техніка переходить дорогу і луазівцям. На Луцькому автозаводі (ЛуАЗ) випускають моделі ВАЗ-2107, ВАЗ-21043, ВАЗ-21093, ВАЗ-21099. Торік там зійшло з конвеєра майже 7,2 тисячі авто.

Експерти кажуть, що запроваджені санкції дещо здорожчать нові російські авто, які з'являтимуться на внутрішньому ринку. А росіяни, в свою чергу, думають про контрзаходи — випускати машини з більшим об'ємом двигуна, бо українські обмеження стосуються лише малолітражок.

Варто зазначити, що Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі на період спецрозслідування запровадила підвищене мито на російські автомобілі, що призвело до скорочення їх імпорту приблизно на третину. Українська сторона вважає за необхідне залишити його на рівні 32 відсотків — Кабмін уже готує відповідний законопроект. До запровадження санкцій Росія щорічно постачала в Україну до 70 тисяч легкових автомобілів за ціною в середньому 3—3,2 тисячі доларів.

Іван ЛАЗНЮК.

Жалкують про запровадження квот

Рішення української влади про запровадження квот на імпорт легкових автомобілів із Росії викликає в уряді Росії жаль. У російському уряді переконані, що рішення України — поза логікою переговорного процесу про створення зони вільної торгівлі на території Росії та України. Там сподіваються, що під час майбутнього візиту до України глави Мінекономрозвитку Германа Грефа і в рамках призначеного на лютий засідання міжурядової комісії з торговельно-економічного співробітництва на чолі з прем'єр-міністрами всі спірні питання у двосторонній торгівлі вдасться врегулювати.

ФОТОФАКТ

Фото Володимира ПЕСЛЯКА (Укрінформ).

Виставка художників двох поколінь — батька та сина Отковичів відбулася у Львові. Мирослав і Тарас — різні в художньому плані, але їх об'єднує одна, провідна для обох, споконвічна тема — жінка.

На знімку: художники Мирослав і Тарас Отковичі.

«Намордники» для таксофонів

Мало не щодня зв'язківці Івано-Франківщини виявляють пошкоджені таксофони. А за кількістю вкрадених апаратів область на другому місці після Києва. Тільки цього року вандали завдали збитків обласній дирекції ВАТ «Укртелеком» майже на 200 тисяч гривень. Адже ремонт одного таксофона коштує 5,5 тисячі гривень. Тому віднедавна зв'язківці вирішили захищати своє майно. Для цього запозичили досвід луганських колег: закували телефони в спеціальні металеві решітки. Тепер більшість таксофонів у Івано-Франківську вдягнені в «намордники».

До речі, решітки виготовляють майстри з колонії суворого режиму.

Наталя АНДРУСЕЧКО.

Івано-Франківська область.

Горів комбінат хлібопродуктів

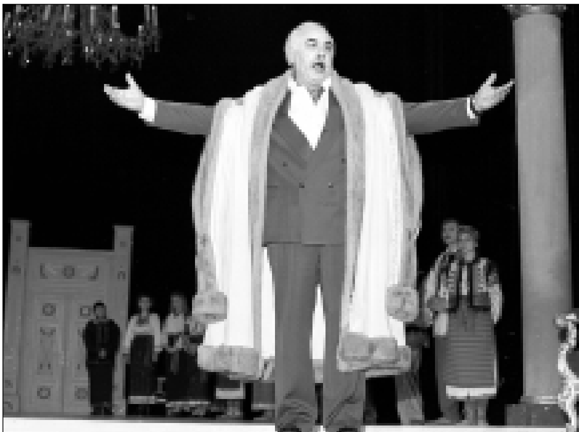
Шість підрозділів пожежної охорони і пожежний потяг було по тривозі кинуто вчора о другій ночі на Коростенський комбінат хлібопродуктів, де зберігається значна кількість зерна, в основному — цьогорічного врожаю. До п'ятої ранку пожежу вдалося ліквідувати. Вогонь знищив 120 квадратних метрів даху і верхній шар збіжжя. Збитки встановлюються. Одна з версій виникнення пожежі — порушення правил експлуатації електрообладнання.

Олексій КАВУН.

Житомирська область.

ЮВІЛЕЇ

Щоб народитися знову молодим

Фото Володимира ПЕСЛЯКА (Укрінформ).

Національний академічний український драматичний театр імені Заньковецької відзначає 85-річчя. Завтра з нагоди свята відбудеться наукова конференція.

До сторіччя чекати довго, отож саме нинішню дату офіційно визнано як привід віддати належне талановитим митцям. Адже це найстаріший драматичний колектив України. Кажуть, що кожні 15 літ театр «вмирає» й знов народжується. А для заньківчан, улюбленців публіки, міцні традиції є запорукою плавного переходу із однієї молодості в другу.

Генеральний директор театру Андрій Мацяк почувається окриленим: театр здобув статус національного. Далі, впродовж наступних десяти років — реалізація, спільно з Львівським національним університетом імені Франка, стратегічної програми розвитку. Вона передбачає трансформацію театру (як інституції і як 160-річної споруди) у комплексний культурологічний центр, що дасть змогу зменшити залежність театру від бюджету. Університет (також найстаріший в Україні) — стратегічний партнер. За сприяння його ректора Івана Вакарчука тут утворено кафедру театрознавства, діє театральний курс, що має перспективи стати факультетом. На часі — створення в університеті театру-студії.

...Сезон заньківчани відкрили сучасною п'єсою «Неаполь — місто попелюшок». Камерна сцена напередодні ювілею подарувала львів'янам творчі вечори народних артистів України Таїсії Литвиненко, Олександра Гринька, прем'єру вистави «Професіонал» із неперевершеним артистом Богданом Козаком. Саме він виховує нині в Національному університеті акторів нового покоління.

— Літ через 10—15 у нашому театрі працюватимуть випускники університету, — каже Андрій Мацяк. — Вони виховуються в особливому інтелектуальному осередку незалежного мислення. Багато важить, що в університеті — україномовне середовище. Бо після навчання в Київському театральному інституті наші юнаки і дівчата повертаються із зовсім нібито органікою мовлення...

Капітальне відновлення приміщення театру коштуватиме 100 мільйонів гривень. Довго можна їх чекати, якщо потроху не зароблять кошти самотужки, із залученням меценатів. За участю Кредитбанку створено фонд імені Марії Заньковецької. За нинішніх умов театр може вижити лише як багатовекторна структура, вважає Андрій Мацяк.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Львів.

На знімку: 60-річчя одного з корифеїв української сцени — художнього керівника заньківчан Федора Стригуна — стало справжнім святом мистецтва. 40 років життя ювіляр віддав театру. Його кращі спектаклі — «Народний Малахій», «Гамлет», «Гайдамаки», «Наталка Полтавка», «Маруся Чурай», «Ромео і Джульєтта». Він грав і Данила Галицького, і Олексу Довбуша, а етапна для нього — роль Богдана Хмельницького.

ФОТОФАКТ

У Старобільську Луганської області знову почав функціонувати Святоскорботний жіночий монастир, заснований у середині XIX століття. Нині в ньому тривають реставраційні роботи.

На знімку: київські реставратори Микола Дячук і Сергій Волинець оновлюють маківку.

Фото Вадима ЛІСНОГО (Укрінформ).

АКТУАЛЬНО

«Швидка допомога» прибуде з Черкас

До Нового року в Харкові мають з'явитися 15 нових машин «швидкої допомоги». Місцеві лікарі вже користувалися медавтомобілями з маркою «Газель» і вважають їх цілком придатними для напруженої роботи. На їх придбання місто виділило 700 тисяч гривень. Тендер виграла одна з черкаських фірм, яка наладила, судячи з усього, успішне співробітництво з Горьківським автозаводом. Переможця визначили ціна та стислі строки постачання.

На зекономлені гроші для «швидких» придбають додаткове обладнання. Змінюється і зовнішній вигляд спецавтомобілів. Їх колір відповідатиме європейським стандартам. Нині харків'ян обслуговує майже 150 машин «швидкої допомоги», але насправді через зношеність техніки на ходу лише половина.

Микола КОСИЙ.

Харків.

Тест–аналізи — безкоштовно

З 1 січня одесити зможуть безкоштовно проходити тест-аналізи на ВІЛ-інфекцію. Це передбачено програмою профілактики ВІЛ/СНІДу, затвердженою депутатами міськради. Витрати відшкодовуватимуться з міського бюджету. В Одесі офіційно зареєстровано майже п'ять тисяч ВІЛ-інфікованих.

Безкоштовне тестування, очікується, посприяє виявленню нових інфікованих задля надання їм необхідної медичної допомоги та попередження поширення страшної хвороби.

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

Справи... не доходять до суду

На Дніпропетровщині цього року зафіксовано понад 570 правопорушень, пов'язаних із корупцією та зловживаннями держслужбовців. Лише на працівників органів місцевого самоврядування цьогоріч устигли скласти 216 «адмінматеріалів». До відповідальності притягнуто 50 голів та 70 секретарів рад різних рівнів, 29 чиновників з їх виконкомів, 26 керівників та спеціалістів райдержадміністрацій, трьох міських голів та їхніх заступників, а також трьох начальників обласних управлінь і шістьох їхніх заступників, п'ятьох заступників глав райдержадміністрацій...

Це вже система, яка й спонукала «губернатора» області Миколу Швеця провести із цього приводу зустріч з облпрокурором Володимиром Шубою. Суди регіону розглянули нинішнього року 457 справ про корупційні діяння, і лише за 268 із них винесли караючі вироки чи бодай наклали грошові стягнення. А 182 взагалі припинили.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дніпропетровськ.

«Генерали» спиртових оборудок

Одразу проти чотирьох директорів горілчано-спиртових заводів Черкащини обласна прокуратура порушила кримінальні справи.

Незважаючи на те, що через борги бюджету їхня продукція перебуває в заставі, керівники «гуралень» намагалися всупереч закону реалізовувати алкогольні напої. Так, директор Косарського спиртового заводу Ігор Сухоносов розпорядився продати партію горілки на суму 700 тисяч гривень. Правоохоронці затримали на автошляху Сміла—Черкаси автомашини з 20 тисячами пляшок горілки «Холодний Яр» без належних документів.

Смілянський міський суд визнав Ігоря Сухоносова винним у скоєнні злочину і призначив йому покарання — п'ять років позбавлення волі з випробувальним терміном два роки.

За рештою справ триває слідство.

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Наша пошта

За хуліганство дітей з батьків нічого не візьмеш

Пишу вам від безвиході. Не знаю, до кого ще звертатися: свавілля в нашому місті набуває дедалі більшого розмаху. А річ ось у чому. Я з восьмирічним сином (із чоловіком — розлучена) живу в чверті фінського будиночку. Залишився у мене від батьків також будинок з великою присадибною ділянкою. Улітку він нам слугує за дачу. Але решту часу будинок цей руйнують усі, кому заманеться: б'ють шибки, ламають паркан, який і без того тримається на чесному слові.

Сусіди не раз бачили, що шибки бив 12-річний хлопчик. Міліція приходила до його батьків із сусідами-свідками, вимагала, щоб батько засклив вікна. Той пообіцяв, але два місяці минуло, а дім так і стоїть без шибок. Міліції батько хулігана каже одне, мені інше, а вікон немає.

Циганчата, яким від сили десять років, обдирають сад, добивають ті шибки, які залишилися, і доламують паркан. Сусіди їх сварять, а ті у відповідь: «...а чого ти сюди прийшла?».

Таких і покарати ніяк не можна. Як пояснив оперуповноважений, зачитуючи Кримінальний кодекс України, ні штрафом, ні кримінальною справою не можу я змусити батьків полагодити зіпсоване. Отже: ламайте, дітки до 14 років, майно співгромадян, усе минеться.

А що, коли я до цих неповнолітніх хуліганів застосую відповідні засоби? Але не можу, інакше мене покарає наша доблесна міліція. Виходить, не маю я права відстоювати своє майно. На це є суд. Але навіть судова тяганина часто-густо ні до чого доброго не призводить. То хто мене захистить?

Ольга ГОЛОВІНА.

Горлівка
Донецької області.

Мал. Євгенії ВАСИЛЬЧЕНКО.

Бійтеся недолюбити

Імперія почуттів

«Такій, якою вона є, краще не жити» — ці слова, що сказала бабуся про свою 10-річну онуку, вразили тоді вчителів.

...Оленки вже три дні не було у школі. Тому класна керівниця зателефонувала додому дівчинці, щоб дізнатися про стан її здоров'я. Але мову довелося вести зовсім не про здоров'я: дитина вже три доби на з'являлася вдома. «Так треба негайно подзвонити до міліції, адже за три дні що завгодно могло статися з дівчинкою!» «А навіщо?» — байдужим голосом спитала бабуся. «Як це? — не зрозуміла вчителька. — Коли про дитину ніяких повідомлень донині немає, можна подумати і найстрашніше». Саме тоді бабуся і сказала зовсім спокійним тоном ті жахливі слова.

...Оленка народилася від шістнадцятирічної матері. Молода мама на той час уже безповоротно збилася з пуття: пила, курила, пропадала ночами. Згодом з'явилися в її житті ще й наркотики. Звісно, який інтерес буде в неї до дитини? Отож догляд за новонародженою взяла на себе бабуся.

У школі Оленка зірок з неба не хапає. До уроків ставиться байдуже. Бідно вдягнута, непотрібна рідним... А якось ще й украла кулькову ручку в однокласниці. Усе це зробило прірву відчуженості ще глибшою. Оленка могла до пізньої ночі вештатися вулицями. І було в неї вже своє друге життя, в яке зовсім не вписувалося шкільне.

До свого становища у класі — вакууму довкола — дівчинка вже звикла. «Я нікому не потрібна, ну й вони всі мені не потрібні, я їх усіх ненавиджу», — каже вона. 10-річна Оленка може видатися відвертою і навіть веселою дівчинкою, розповість, що трапилося у дворі, що хоче бути масажисткою, коли виросте. Така на сьогоднішній день її мрія. Але повністю замикається, відводить очі і мовчатиме нескінченно, коли запитання стосується її кількаденних відлучок з матір'ю. Останнім часом у Оленки з'явилися кишенькові гроші, новий одяг — щоправда, скоріше, дорослого, ніж дитячого стилю.

Одного разу Оленка радісно повідомила, що піде з уроків додому, бо захворіла: на тілі в дівчинки з'явилися червонуваті округлі плями. Лікарняний був з районного шкірно-венерологічного диспансеру. Дівчинка довгий час до школи не ходила, а «свій», за словами бабусі, лікар поставив діагноз алергії...

Павутиння дитячої безпритульності та бездоглядності стає звичайним явищем сьогодення. І це вже не лякає і не є приводом для негайного реагування. На жаль, дійсність змінює і наш менталітет: ми всі вже привчені до жорстокості та байдужості до проблем ближніх. Бо й самі часом борсаємося у власних, які видаються нам нерозв'язними.

Батьківство — то не просто наявність дітей у сім'ї. Це особлива якість дорослого, новий та більш високий її вимір, спроба залишитися в майбутньому.

Достоєвський писав, що спасенна буде людина, якщо в неї є хоча б один добрий спогад, винесений з дитинства. А якщо таких спогадів багато, вони здатні вберегти від великої біди.

Бійтеся недолюбити дитину. Ця любов чи нелюбов становитиме долю дитини і повернеться до вас і всіх, хто буде поруч.

У кожного має бути свій дім, рідні, до кого можна завжди прийти на пораду, звернутися, якщо сталася біда, де все простять і зрозуміють, тому що просто люблять. І коли й є на світі щось постійне та незрушне, то це — батьківська любов.

Є — чи має бути? Якщо є, то звідки проституція, пияцтво, наркоманія? Звідки беруться дівчата-бродяжки? «Спільні» дівчата? Чому серед підлітків почастішали спроби самогубств? Це страшні реалії сьогодення. І в більшості випадків за ними, безумовно, стоїть відчуження дітей від батьків, дочок від матерів, взаємне нерозуміння, а інакше кажучи — відсутність любові.

Часом здається, що молоді мами, які прагнуть розваг, просто мстять дитині за те, що вона заважає їм жити. Тому чи багато радості від того, що намагаються вдягнути своїх дітей «з голочки»? Постежте за юними мамами. Хіба не чули ви: «Ідіот!», «Закрий рота, а то ще більше одержиш!», «Придурок! Перестанеш ти коли-небудь стрибати на одній нозі чи ні?!», «Заткнися!»? Діти звикають до постійного приниження, одержують заряд негативної енергії, а потім закріплюють цю практику в школі. Коли діти підростають, ми говоримо про їхнє хамство. Але ж джерело цього явища — у дитинстві!

Мине не так уже й багато часу, син чи дочка підростуть і почнуть успішно користуватися маминим лексиконом, оплачуючи її виховні старання тою ж монетою. То хто винен у тому, що вони — такі? Передусім ми, батьки.

Часом ми не думаємо про те, що виховання — це не диктат і не диктант. Це — завжди спілкування партнерів. І єдиний, напевно, рецепт спілкування дорослих і дітей у сім'ї — щастя. Воно — найкращий вихователь.

Діти дарують нам щастя з безоглядною щедрістю, вони люблять. А наша до них любов — не просто почуття чи думка, а продумані почуття та думка, які пройшли крізь серце. Іграшок, їжі, одягу, ласки навіть може бути забагато, щастя забагато не може бути, його може бути тільки занадто мало.

Алла СТЕПАНЮК,
педагог.

Пам'ять серця

Твої сльози скоро зникнуть

Ти кинув мені зневажливо своє «прощавай» і пішов. А я того вечора не знала, що тобі сказати. Хотіла побігти, але не могла зробити жодного кроку. Хотіла вигукнути «зачекай», але мовчала. Знала, що це кінець нашому ідеальному сімейному життю. Але що я могла тоді зробити?

Ніколи більше тобі не повірю. Ти часто йшов, щоб потім повернутися. Просив пробачити, казав, що без мене тобі важко і що я потрібна тобі, як повітря. Але ж ти обманював. І навіть собі боявся в цьому зізнатися. А тепер я знаю точно: ти більше не повернешся. Безглуздо, але я чомусь чекала. Щовечора сиділа в темряві і дослухалася, чи не почую знайомі кроки.

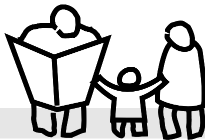
Ну й що, що я одна? Дрібниці, що ти мене залишив. Я буду горда. Ти багато чого вирішив для себе. Що ж, я поважаю це рішення. Нарешті ти вперше сказав мені правду: між нами вже нічого немає.

Чи кохав ти будь-кого, крім себе? Якоїсь миті мені здавалося, що я можу розтопити крижинки в твоєму серці. А потім ти давав мені зрозуміти, що не варто навіть пробувати. Адже ти цього не хотів. Але тепер ти пішов. Я зрозуміла, що в житті, крім тебе, є багато цікавого. Після того, як ти пішов від мене, мені стало легше дихати. Спасибі тобі за це.

Наталя КРАВЧУК.

Запоріжжя.

Мал. Євгенії ВАСИЛЬЧЕНКО.

Роман на узбіччі війни

Шлюб із «золотою» пробою

Не очікували ми, що звернення в «Сім'ї» (14 листопада цього року) до щасливих родин, чий союз пересягнув «золотий» рубіж, дістане такий живий відгук. Чудово, що своїм досвідом з нами хочуть поділитися стільки люблячих сердець. Сьогодні, дорогі читачі, дозвольте представити вам історії найпрекрасніших подружніх пар. Отож, знайомтеся!

Подружжя Сєрікових

Повінчав 1941-й

Давні і вірні читачі нашої газети Микола і Галина СЄРІКОВИ з Конотопа Сумської області. **Микола Іванович** (1916 року народження) — військовослужбовець, учасник Великої Вітчизняної війни, інвалід II групи. Галина Сергіївна молодша за свого чоловіка на сім років. П'ятдесятирічний ювілей шлюбу відзначили 11 років тому: разом вони вже 61 рік. Виростили і вивчили двох синів, тепер радіють онукам. Свій союз вважають дуже щасливим.

Перемога на всіх фронтах

Іван і Олександра ВАСИЛЕВСЬКІ із Харкова також постійні передплатники «Голосу». Олександра Яківна (1926 року народження) пише, що зустріла Івана Михайловича в переможному 1945 році в місті Мукачевому, куди її направили на роботу. Її обранець тоді служив у прикордонних військах. Того ж таки року зіграли весілля. А після демобілізації переїхали до Харкова. Там і живуть у щасті і злагоді. Виростили двох доньок, мають чотирьох онуків і трьох правнуків, мріють дочекатися четвертого.

***

Може, це і збіг обставин, але різниця у віці подружжя в обох парах — сім років. Містика якась! Недаремно ж бо сімка вважається символом сім'ї, а матримоніально налаштованим молодим людям радять дарувати своїм обраницям букети із семи червоних троянд...

Однак не думайте, що щасливчиків лише четверо. В наступній «Сім'ї» ми ще розповімо про «золотий» фонд України. А тим, хто не встиг нам написати і надіслати свої знімки, радимо поквапитися.

Юлія ПОТАПЕНКО.

Фото із сімейних альбомів.

Подружжя Василевських

«Мене б'ють, якщо ввечері немає грошей»

Уроки виживання

Наше авто ледь встигло загальмувати на «зелене», як раптом підбіг школяр і, плеснувши на лобове скло мильним розчином, почав терти його ганчіркою.

— Розпочалася зима, й підлітки намагаються заробити, — мовби сам до себе мовив таксист і простягнув хлопчикові дві гривні. Ми поїхали далі.

— І часто вони так підбігають? — вирішила підтримати розмову.

— Дивлячись де. Буває, що й на кожному світлофорі. Дратують страшенно. Ми іноді й вигідно: лише за дві-три гривні «вилижуть» автомобіль ідеально. Заощаджуєш на автомийках.

— Але ж вони зовсім діти. І опиняються на дорогах, де шалений рух. Це небезпечно...

— А мені що до того? Хай батьки за ними стежать.

Бажання продовжувати розмову не було. Таксист довіз мене до потрібного місця. А наступного ранку я знову побачила хлопчака років тринадцяти, який бігав поміж рядами і намагався заробити.

— І багато платять? — не втрималася я.

— Дивлячись хто. «Іномарочники» іноді можуть підкинути гривень п'ять. А зазвичай — дві.

— Цікаво, а батьки знають, що ти миєш авто?

— Звісно! Мати каже, що я маю допомагати сім'ї. Вона ж бо не працює, а батько отримує замало. У мене ще є три сестрички та братик. Я найстарший з них, от і маю працювати.

— А ти до школи ходиш?

— Іноді. Але батьки мене сварять, якщо ввечері я не принесу грошей. Можуть навіть і побити.

— А скільки за день ти можеш заробити?

— Десять—двадцять гривень. А коли на вулиці багато снігу, то я ще й машини штовхаю. Тоді платять більше.

Мені стало страшно. Страшно через те, що батьки, не працюючи, піддають небезпеці життя власних дітей. Уявіть лише, що станеться, коли машина, котру штовхає дитина, не втримається на слизькій дорозі і поїде назад! Кого тоді звинувачувати в тому, що під її колесами опинився малолітній годувальник сім'ї?

***

— Коли навкруги тільки й розмов, що про можливості заробітку, дитині найважче втриматися перед спокусою мати власні гроші, — **коментує психолог Віктор КЛЮЄВ**. — Не таємниця, що одних дітей заробляти гроші примушують батьки-алкоголіки чи ті, де в родині є ще багато молодших братиків та сестричок. А іншим бракує грошей, що їх виділяють батьки, і вони намагаються заробити їх самотужки. Треті жадають довести свою цілковиту незалежність.

Дуже добре, якщо батьки влаштували свою дитину на хорошу роботу. Адже там вона буде під наглядом старших і не вскочить у халепу. Але геть в іншому становищі опиняються діти, чиї батьки не можуть чи не хочуть шукати для них роботу. І тоді дитина самостійно потрапляє до дорослого світу, де не завжди може розібратися, що — добре, а що — погано.

— Виходить, він стає жертвою ситуації?

— Так, досить часто діти в ранньому віці стикаються з насильством та рекетом. Їм доводиться боротися навіть за миття авто. Дитина з радістю погоджується на будь-яку роботу. І навіть не уявляє, які можуть бути наслідки.

Нині дуже багато різних оголошень про можливість добре заробити. На такі гачки потрапляють і хлопці, і дівчата. Їм розповідають казки про чудове майбутнє за кордоном, де зовсім не треба знати мови і мати вищу освіту. Вони вірять. А потім курсують то до Польщі, то до Туреччини, то ще кудись. І, гадаю, не варто казати, про який заробіток ідеться...

— А як треба поводитися батькам, якщо їхні діти вирішили заробляти самотужки?

— Якщо це — бажання самої дитини, то батькам варто дізнатися, що змушує її шукати роботу. Можливо, в неї якісь проблеми, а вона боїться розповісти про це. Якщо просто хоче мати власні гроші, тоді найліпший варіант — допомогти їй з пошуками заробітку (дорослій людині видніше, де ошуканство, небезпека, а де справді щось варте уваги). Тоді дитина не постраждає.

Ірина ВАСИЛЬЧЕНКО.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Не мене ти називав коханою

Примхи долі

Не мене ти називав коханою. Не мені дарував прекрасні червоні троянди. Не я приходила у твої кольорові сни і викликала усмішку. Не до мене ти поспішав на побачення, не помічаючи нічого навколо. Ти був вітром — швидким, теплим, ніжним. Але не моїм.

Вітер — саме так називала тебе моя найкраща подруга. Ми відразу ж закохалися в тебе, щойно ти зайшов до нашого 11-Б.

— Знайомтеся, діти, це — Андрій. Він вчитиметься разом із вами, — сказав класний керівник.

Ти сів за сусідню парту...

Згодом ти став нашим другом. Разом ми проводили весь вільний час: ходили в кіно та на дискотеки, взимку їздили у Карпати, а влітку — в Крим. Ми навіть вступили до одного вузу. А якось, це було 14 березня, я дізналася, що ти зустрічаєшся з моєю кращою подругою. В ту мить ти перестав бути нашим, ти став її — її коханим. Відтоді я вже ніколи не усміхалася. В день вашого весілля — теж. Дата його, до слова, припала на 14 березня.

Для тебе я залишилася другом, хрещеною мамою твого сина. Для мене ти був усім: повітрям, сонцем, Богом, життям!

Уже два роки, як тебе немає. Ти загинув у автокатастрофі того ж таки 14 березня, коли віз червоні троянди своїй дружині, щоб привітати з річницею вашого одруження. Доля — безжалісне слово. Я ненавиджу 14 березня! Щороку в календарі позначаю цей день чорним.

Ти знову став нашим. Ми з твоєю дружиною виховуємо частинку тебе — твого сина. Він називає мене другою мамою, а я всміхаюся і називаю його моїм маленьким Вітром...

Ірина НЕМНА.

Біла Церква
Київської області.

Кактус алое, що загоює

Сад на підвіконні

Оскільки у давнину сік алое використовували в народній медицині для загоювання ран, німці прозвали рослину «загоюючим кактусом». А взагалі рід алое (родина лілейних) ділиться на низько- та високостеблові види. До перших належить алое строкате, листя якого має форму розетки та помальоване білими поперечними смугами неправильної форми. Алое деревоподібне утворює кілька розгалужених стебел. Інколи алое плутають з іншими схожими рослинами, теж родини лілейних, — хавортією та гастерією.

Улюблене місце: за можливості — сонячне, влітку рослину краще винести у відкритий грунт; взимку алое тримають теж у світлому, прохолодному місці за температури до 10 градусів Цельсія.

Поливання: навіть улітку в вегетаційний період сукулентам (до них належить і рід алое) не потрібна надмірна волога. Тож після кожного поливання земля має просохнути. Взимку у прохолодному приміщенні алое поливають дуже рідко та мало. Рослина добре переносить сухе повітря.

Удобрювання: підгодовувати влітку один раз на місяць сумішшю для кактусів.

Розмноження: насінням, кореневими паростками чи листяними пагонами, які саджають у піщаний грунт і поливають дуже рідко.

Зверніть увагу: алое деревоподібне утворює багато бокових паростків і, отже, може вирости досить широке і високе. Внаслідок цього дорослі екземпляри можуть бути нестійкі, тому алое краще садити в глиняний горщик або використовувати важке кашпо.

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ
06.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
09.10 Клуб Суперкниги.
09.30 Крок до зірок.
10.00 Нова армія.
10.30 Прописи.
10.55 Модна лінія.
11.20 Здоров'я.
11.50 Аеросалон.
12.10 Подорож у дитинство.
12.30 Сільський час.
13.20 Діловий світ. Тиждень.
13.55 «Саме той» про себе.
14.25 Мультфільм на замовлення.
15.00 Новини.
15.15 Для тих, хто вдома.
15.30 Серіал «Визначні дні століття».
16.25 Перехрестя.

КДРТРК
17.00 За київським часом.
17.20 «Автографи» Ю. Вересоцького.
18.00 Недільні зустрічі.
18.30 Люди і долі.

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
19.00 Новини.
19.15 Світ. Огляд.
19.50 Вечірня казка.
20.00 Телевізійне шоу «Бінго Бум Лото».
20.55 Лотерея «Кено».
21.00 Панорама.
22.00 Футбольні діалоги.
23.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ (НІЧНИЙ КАНАЛ)
01.20 Худ. фільм «Вхід — долар, вихід — два».
03.00 Нічний співрозмовник. О. Хожай.

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ
УТ-2
10.15 Реальний сектор.
10.55 Польова пошта пам'яті.
11.35 Естрадна прем'єр-ліга.
12.15 Резонанс.
12.45 Хай щастить.
13.30 Док.фільм.

КАНАЛ «1+1»
07.00 Бокс по-справжньому. Флойд Майвезер — Хосе Луїс Кастільє.
08.10 Аншлаг, аншлаг.
09.05 Лото-забава.
10.00—14.00 Програми УТ-2.
14.00 Дісней. Мультфільм «Качині історії».
14.30 Дісней. Мультфільм «Чіп і Дейл поспішають на допомогу».
14.55 Медовий місяць.
15.45 Серіал «Люба, я зменшив дітей».
16.40, 18.25 А. Пугачова. Згадуючи Різдво.
17.40 Худ.фільм «Гіпноз».
19.20 Останній герой-2.
20.30 «Імперія кіно» представляє. Худ.фільм «Матриця».
22.55 Бокс по-справжньому. Флойд Майвезер — Хосе Луїс Кастільє.
00.05 Худ.фільм «Титанік» — справжній Джек Доусон».

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ
«ІНТЕР»
07.00 Прогноз погоди.
07.05 Худ.фільм «Агент у міні-спідниці».
08.15 Мультфільм «Таємниця третьої планети».
09.05 Прокинься і співай!
10.05 Телефортуна.
10.30 Уїк-енд.
11.15 Караоке на майдані.
12.00 Програма «Усе для тебе».
12.30 Мелорама.
13.15 Інтелект-шоу LG-Еврика.
14.10 Жарт за жартом.
15.00 Фільм «Акули-великозуби вимерли чи ні?».
16.00 Худ.фільм «СВ. Спальний вагон».
17.40 Худ. фільм «Біле сонце пустелі».
19.20 Джентльмен-шоу.
20.00 Інформаційно-аналітична програма «Подробиці тижня».
20.50 Худ.фільм «Пряма та явна загроза».
23.30 Худ.фільм «Смертельні бджоли».
01.05 Великі злочини XX століття.

ICTV
05.40 Худ. фільм «Пророцтво-3. Вознесіння».
07.05 Мандрівки натураліста.
07.35 Мультфільми.
08.15 Мультсеріал «Кліффорд».
08.40 Мультсеріал «Кіберпригоди».
09.10 Худ. фільм «Звільнити Віллі — 3. Врятування».
10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 20.00 Факти. Гарячі новини.
10.40 Коронна страва.
11.20 Телевізійний центр моди.
12.00 Галопом по Європах.
12.45 Факти. День.
13.00 Шоу Олени Степаненко.
14.00 Серіал «Прикрий мене».
14.50 Худ. фільм «В облозі».
16.45 Серіал «Псі-фактор».
17.45 Серіал «Людина-невидимка».
18.45 Факти. Підсумок дня.
19.05 Худ. фільм «Тінь».
21.20 Худ. фільм «Імітатор».
23.45 Штрафний удар.
00.25 Кентавр.
00.50 ДКТ представляє. Світ комп'ютера.
01.25 Ковток історії.
Мовлення на Київ і область
01.40 Серіал «Під сонцем Сен-Тропе-2».
03.00 Худ. фільм «Імітатор».

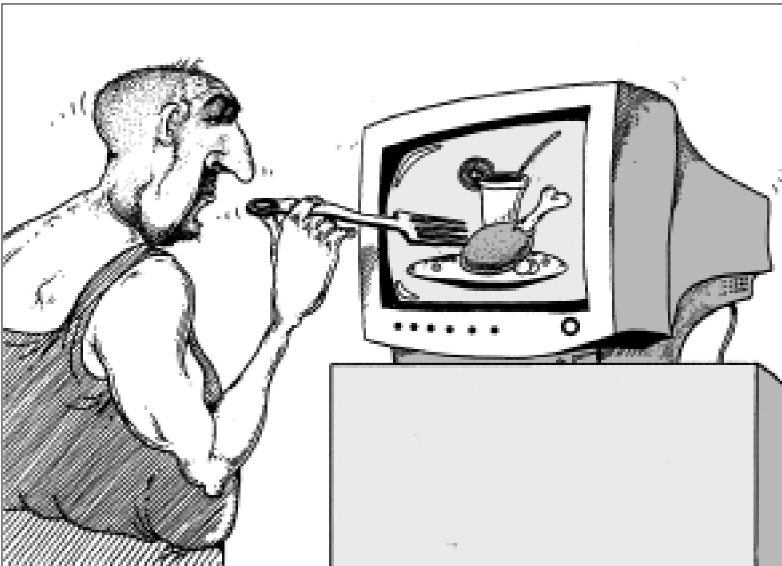
СТБ
07.05 Ран ОК.
09.10 Ні пуху ні пера.
09.30 М-стиль.
10.00 На перший погляд. Пунктиром по Європі.
10.25 Худ.фільм «Осінній подарунок для феї».
11.55 Нові технології з «Енпаселектро».
12.20 «Вікна» у світ.
12.50 Док. серіал «Передова». «Битва за Палау».
13.20 Худ.фільм «Краще не буває».
15.50 Італійський футбол. Серія «А». Центральний матч туру.
18.00 Автостиль.
18.20 Футбольні нотатки. «Ювентус».
18.40 Худ. фільм «Вовча кров».
20.30 Бізнес-студія.
21.15 Худ.фільм «Океан кохання».
23.40 Худ.фільм «Імперія пристрасті».
01.50 Італійський футбол.Серія «А». Центральний матч туру.

НОВИЙ КАНАЛ
07.45 Церква Христова.
08.00 Телепузики.
08.30 Серіал «Нові пригоди сімейки Адамсів».
08.55 Мультсеріал «Кокобіл».
09.20 Серіал «Біттлборгі».
10.00 «3х4». Найкумедніше домашнє відео.
10.50 Мультфільм «Астерикс і Клеопатра».
12.00 Мультфільм «Пограбування по-французькому».
12.35 Серіал «Індіана Джонс. Шпигунські пристрасті».
14.15 Репортер.
14.55 Худ.фільм «Виховання Аризони».
16.40 Худ.фільм «Дівчинка і Дід Мороз».
18.30 Спецрепортер.
18.50 Погода.
19.00 Худ.фільм «Супербрати Маріо».
21.00 Худ.фільм «Вічна битва».
23.00 Гол!
00.10 Худ.фільм «Сім злодіїв».
01.50 Худ.фільм «Вічна битва».
03.30 «3х4». Найкумедніше домашнє відео.
03.55 Худ.фільм «Дівчинка і Дід Мороз».
05.25 За гроші!
05.50 Мультфільми.

ГРТ
08.00 Новини.
08.15 Худ. фільм «Іван Грозний». 2 серія.
09.35 Слідство веде Колобков.
10.00 Новини (з субтитрами).
10.10 Служу Росії!
10.40 О. Табаков у програмі «Саті».
11.05 Дог-шоу.
11.50 Непутні нотатки з Д. Криловим.
12.05 Російський екстрим.
12.30 Генії і злодії.
13.00 Філімонов і компанія.
13.25 Доки всі вдома.
14.00 Новини (з субтитрами).
14.10 Хокей. Міжнародний турнір «Кубок «Балтики». Збірна Росії — збірна Чехії.
15.40 Хто хоче стати мільйонером?
16.25 Клуб мандрівників.
17.00 Худ. фільм «Сплачую наперед!».
18.45 «Єралаш» для дорослих.
19.10 Худ. фільм «Таємниці сім'ї де Граншан».
21.00 Часи.
22.35 Останній герой-2. «Карнавал».
23.35 Щорічна церемонія вручення народної премії «Золотий грамофон».
02.40 Худ. фільм «Чоловічий зигзаг».

РТР
05.20 Худ.фільм «Їх знали тільки в обличчя».
06.45 Серіал «Дракоша і компанія».
07.10 Російське лото.
08.00 ТБ «Бінго-шоу».
08.35 Вісті — Москва.
09.15 Ранкова пошта.
09.50 Містечко.
10.20 Худ.фільм «Смугастий рейс».
12.00 Кіноісторії Г. Скороходова.
12.10 Парламентський час.
13.00, 19.00 Вісті.
13.20 Навколо світу.
14.10 Діалоги про тварин.
15.10 Док.серіал «Уфімські перевертні». 1 серія.
16.05 Кімната сміху.
17.00 Худ. фільм «Блеф».
18.50 У «Містечку».
20.10 Спеціальний корреспондент.
20.35 Я. Арлазоров, група «Лицедії» та інші в бенефісі «Юхим Шифрін і його приятелі».
22.05 Худ.фільм «Брат якудзи».
00.25 Худ. фільм «Тривіальне чтиво».

НТБ
06.15 Серіал «Блакитне дерево».
07.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 16.00, 17.00 Сьогодні.
07.05 Худ. фільм «Дівчина з характером».
08.20 Куля удачі.
09.05 Фактор страху.
10.05 Рослинне життя.
10.35 Ви будете сміятися!
11.05 Професія — репортер.
11.25 Служба порятунку.
12.05 Худ. фільм «Трактир на П'ятницькій».
13.45 Смачні історії.
14.05 Своя гра.
15.00 «Сьогодні» з Ю. Липатовим.
15.20 Телефільм «Історії мисливця за крокодилами».
15.45, 16.05 Принцип доміно.
17.05 Один за всіх.
17.50 Худ. фільм «К-9, або Собача робота».
20.00 Нещодавно.
21.30 Серіал «Клан Сопрано».
22.45 Ляльки.
23.00 Худ. фільм «Вихід дракона».

Мал. Ігоря ЛУК'ЯНЧЕНКА.

у **МОРІ** інформації серед дрібної рибинки і риби великої телебачення — **КАШАЛОТ**

ПРОГРАМА ТЕЛЕБАЧЕННЯ НА ТИЖДЕНЬ 16 — 22 ГРУДНЯ

«Наш герой» часу

Непередбачувані ситуації, непередбачувані герої і... непередбачуваний результат гри — такі головні складові нового проекту, що стартував на телеканалі СТБ. Багато в чому «Наш герой» — це синтез кількох тележанрів. Від реал-шоу залишився ефект підглядування, точніше, пародія на нього. Від телеконкурсу — можливість участі і виграшу. Від ток-шоу — розмова з яскравими особистостями про щось «зоряне». До того ж «зірки», за забаганкою авторів програми, кардинально змінюють амплуа.

Утім, відомі особистості будуть «нашими героями» лише в перших кількох програмах. А надалі головною дійовою особою програми може стати будь-який хлопець з вашого міста або дівчина, яка мешкає в сусідньому подвір'ї.

Яна КВЯТКОВСЬКА.

АНОНСИ

Біллі Зейн

Небезпечна зона

ICTV, понеділок, 19.15

Пригоди. Спеціаліст із високотоксичних відходів Рік Морган приїжджає до Східної Африки, щоб знайти і захоронити плутоній. Він ще не здогадується, що його просто використовує безпринципний бізнесмен, який нічого спільного із захисниками навколишнього середовища не має. Ще більша несподіванка для Ріка — зустріч із старим другом, якого він вважав загиблим. Але чого він точно не чекав від екваторіального континенту, то це знайти там своє кохання. Одне слово, фільм сповнений сюрпризів.

Реж. Аллан Істмен. У ролях: Біллі Зейн, Карі Хіроюкі-Тагава, Рон Сілвер.

Незаперечні докази

ICTV, вівторок, 22.30

Ірен Жакоб

Трилер. Здавалося б, усе врахував кандидат у губернатори Блейк Пелларін. Віднині він не якийсь собі Блейк, а публічна особа. І якщо люди довіряють своє життя, свої долі тобі, то вони мають знати про тебе все. І ніякого особистого життя. Адже ти сам погодився на це, Блейку. Так, так, вступивши у передвиборну боротьбу, ти дав право усім, кому не ліньки, копирсатися у твоїй «брудній білизні», у твоєму минулому. А шукати там було що: підміна свідоцтва про народження, загиблий замість тебе у В'єтнамі брат, названий батько-гомосексуаліст...

Реж. Джордж Хікенлупер. У ролях: Вільям Херт, Найджел Хоторн, Міранда Річардсон, Ірен Жакоб, Івен Стюарт.

Жерар Депардьє

Мій тато — герой

ICTV, четвер, 19.15

Комедія. Дуже мила французька стрічка, одночасно романтична та пікантна. Андре, розлучений, але добропорядний батько, їде із дочкою на курорт. Дівчинка вже підліток і тому їй хочеться більшого, ніж безневинні розваги на пляжі. Згодом Андре ловить на собі засудливі погляди інших відпочивальників. Виявляється, Вероніка пліткує про те, що Андре — її коханець та ще й секретний агент...

Реж. Жерар Лозьє. У ролях: Жерар Депардьє, Катрін Жакоб, Марі Жилан.

Клаудіа Шиффер

Друзі та коханці

ICTV, п'ятниця, 01.05

Комедія. Дивне Різдво відсвяткував Ян. Молодий чоловік збирався лише налагодити дещо зіпсовані стосунки з батьком і побавитися із старими друзями. Але забави зайшли аж надто далеко. Катання на гірських лижах плавно переходить у загравання, загравання — у процес спокушування тощо. Згодом усе так переплуталося, що жоден із гостей не міг із стовідсотковою певністю сказати, хто з них друзі, а хто — коханці...

Реж. Джордж Хаас. У ролях: Стівен Болдуїн, Клаудіа Шиффер, Денні Нуччі, Джордж Ньюберн.

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ

06.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.05 Ситуація.
09.20 Одвічні істини.
09.30 Для тих, хто вдома.
09.45 Панорама.
10.05 Служба розшуку дітей.
10.10 Абетка безпеки.
10.25 Серіал «Академія танцю».
11.00 Новини. УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
11.10 Док.фільм «Іван Франко».
12.00 Ретро-альбом.
12.10 Для тих, хто вдома.
12.25 Серіал «Магія кохання».
13.15 Закон є закон.
13.20 Муз. фестиваль «На хвилях Світязя». Частина 1.
14.05 Хроніка XX століття. Микола Хвильовий.
15.00 Новини.
15.15 Для тих, хто вдома. **Юнацько-молодіжний канал «Студія «5»**
15.35 Серіал «Академія танцю».
16.35 Надзвичайна ситуація.
16.55 Закон є закон.

КДРТРК

17.00 За київським часом.
17.15 Театральний Київ.
17.40 Крихітка.
18.05 Конкурент.
18.30 За київським часом.

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

19.00 Новини.
19.10 Вікно в Америку.
19.30 Українській міліції присвячується. Благодійний телемарафон.
19.35 Саме той.
19.55 Українській міліції присвячується. Благодійний телемарафон.
20.55 Лотерея «Кено».
21.00 Новини.
21.30 Українській міліції присвячується. Благодійний телемарафон.
23.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ (НІЧНИЙ КАНАЛ)

01.20 Бенефіс А.Демиденка. Частина 1.
02.25 Серуал «Магія кохання».
03.15 Нічний співрозмовник. А.Матвійчук.

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

УТ-2

10.10 «Мистецтво України XX століття». ОСВІТНІЙ КАНАЛ
10.50 Освіта XXI ст. Одеська Національна морська академія.
11.20 Україна очима студентів.
11.35 Подорож країною дракона.
12.00 Панацея.
12.35 Від сузір'я до сузір'я.
13.05 У світі хороших новин.
13.35 Служба розшуку дітей.
13.45 Ситуація.

КАНАЛ «1+1»

07.00, 08.30 Сніданок з «1+1».
07.02, 18.30, 19.30, 21.45, 00.10 ТСН.
07.30 Серіал «Агентство «Місячне сяйво».
09.00 Без Табу з О. Герасим'юк.
10.00—14.00 Програми УТ-2.
14.00 Дісней. Мультфільм «Качині історії».
14.30 Дісней. Мультфільм «Чіп і Дейл поспішають на допомогу».
14.55 Серіал «Обережно, модерн».
15.25 Серіал «Знову шалена Сьюзен».
15.55 Серіал «Район Беверлі Хіллз».
16.45 Останній герой-2.
17.50 «Імперія кіно» представляє. Худ.фільм «Американський ніндзя-2».
19.30 ТСН.
20.05 ТСН. Проспорт.
20.15 Серіал «Каменська-2».
21.20 Серіал «Убивча сила-2».
22.25 Стати зіркою.
23.20 Док.фільм «Проституція. Досвід не потрібний».
00.10 ТСН.
00.40 Парк автомобільного періоду.

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ

«ІНТЕР»

14.00 Мультсеанс. «Покемон».
14.40 Худ. фільм «Поїздка до Америки».
17.10 Що? Де? Коли?
18.25 Чекай мене.
19.20 Програма К.Стогнія «Кримінал».
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.30 Серіал «Убивча сила». «Межа міцності».
21.45 Серіал «Пані удача».
22.45 Золотий гусак-шоу.
23.25 Народна платформа.
23.35 Подробиці. Підсумки дня.
00.00 Серіал «Останній кур'єр».
01.05 Док. детектив «Троянський кінь».
01.30 Телефортуна.

ICTV

05.00 Ранкова музика.
05.55 Серіал «Династія».
06.50 Служба розшуку дітей.
06.55 Мультсеріал «Екшен-мен».
07.15 Мультсеріал «Кмітлива Шерон».
07.45 Факти. Ранок.
07.55 Ділові факти.
08.10 Серіал «Повне мамаду».
08.45 Факти. Ранок.
09.05 Серіал «Справи Кепських».
09.45 Серіал «Прикрий мене».
10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 17.00, 18.00 Факти. Гарячі новини.
10.40 Серіал «У полоні пристрастей».
11.45 Серіал «Тропіканка».
12.45 Факти. День.
13.00 Худ. фільм «Джонні-мнемонік».
14.50 Мультфільми.
15.00 Мультсеріал «Екшен-мен».
15.30 Мультсеріал «Кмітлива Шерон».
15.55 Серіал «Клариса все пояснить».
16.20 Серіал «Кенан і Кел».
16.45 Серіал «Під сонцем Сен-Тропе-2».
17.45 Серіал «Мисливець за старожитностями».
18.45 Докладно з Д. Кисельовим.
19.15 Худ. фільм «Небезпечна зона».
21.10 Серіал «Комедійний квартет».
21.45 Факти. Підсумок дня.
22.10 Погода.
22.30 Худ. фільм «Людина з групи «Альфа». «Амок».
00.20 Серіал «Квантовий стрибок».
01.15 Серіал «Парадайз Фоллз». **Мовлення на Київ і область**
01.45 Серіал «Під сонцем Сен-Тропе-2».
03.35 Худ. фільм «Людина з групи «Альфа». «Амок».

СТБ

07.05 Ран ОК.
08.00 Бізнес-студія.
08.40 Ви практично здорові.
09.30 Серіал «Острів фантазій».
10.30 Живе кіно.
11.05 Худ.фільм «Гадюка».
13.00 Серіал «Із думкою про Африку».
14.00 «Вікна». Новини.
14.40 День ОК.
16.00 Серіал «Амазонка Пітера Бенчлі».
17.05 «Вікна». Кримінал.
17.15 Серіал «Багаті і знамениті».
18.15 «Вікна». Столиця.
18.25 Маски-шоу.
19.00 «Вікна». Новини.
19.35 Серіал «Імперія «Нобл Хауз».
20.40 «Вікна». Бізнес.
21.00 Італійський футбол. Серія «А». Огляд матчів туру.
22.10 Конкурс коментаторів. Кальчо. Тур другий.
22.45 Ні пуху ні пера.
23.05 Автостиль.
23.25 «Вікна». Кримінал.
23.35 Серіал «Клуб насолод».
00.35 «Вікна». Опівночі.
01.00 Серіал «Амазонка Пітера Бенчлі».
01.55 Серіал «Острів фантазій».
02.45 «Вікна» у світ.

НОВИЙ КАНАЛ

14.00 Репортер.
14.15 Худ.фільм «Охоронець».
16.35 Мультсеріал «Пригоди Дигимонів».
17.00 «Єралаш».
17.15 Серіал «Малькольм у центрі уваги».
17.55 Серіал «Медикоптери».
19.00 Репортер.
19.30 Серіал «Комісар Рекс».
20.25 «Вікна» із Д. Нагієвим.
21.30 Худ.фільм «Безвихідь».
23.15 Репортер.
23.40 Погода.
23.45 Серіал»Західне крило».
01.15 Служба розшуку дітей.
01.25 «3х4». Найкумедніше домашнє відео.
01.50 Спецрепортер.

ГРТ

08.00 Новини.
08.05 Телеканал «Доброго ранку».
09.00 Новини.
09.15 Телеканал «Доброго ранку».
10.15 Серіал «Інспектор Деррік».
11.15 Смак.
11.30 Док. детектив «Фатальний тост». Справа 2001 року.
12.00 Новини (з субтитрами).
12.15 Велике прання.
13.05 Що? Де? Коли?
14.15 Таємниці сторіччя. «Власов. Двічі проклятий генерал».
15.00 Новини (з субтитрами).
15.15 Худ. фільм «Важке рішення».
17.15 Дог-шоу.
18.00 Новини.
18.30 Жарт за жартом.
19.00 «Єралаш».
19.20 Велике прання.
20.10 Чекай мене.
21.00 Час.
21.40 Худ. фільм «Особливості національного полювання».
23.15 Реальна музика.
23.30 Рятувальники. Екстрений виклик.
00.00 Інший час.
00.40 Хокей. Міжнародний турнір «Кубок «Балтики». Збірна Швеції — збірна Росії.
02.30 Серіал «Інспектор Деррік».

РТР

04.45-07.45 Доброго ранку, Росіє!
07.45 Серіал «Чоловіча робота-2».
08.45 Серіал «Люди і тіні».
09.45 Вісті. Чергова частина.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.00 Вісті.
10.20 Ціна успіху.
11.15 Віра, надія, любов.
12.10 Експертиза.
12.30 Вся Росія.
12.45 Вісті — Москва.
13.20 Що хоче жінка.
14.20 Худ.фільм «Вхід у лабіринт».
15.40 Експертиза.
16.20 Вісті. Чергова частина.
16.50 Дорожній патруль.
17.05 Вісті — Спорт.
17.20 Вісті — Москва.
17.50 Серіал «Злодійка. Щастя напрокат».
18.50 На добраніч, малята!
19.40 Вісті — Москва.
19.55 Серіал «Чоловіча робота-2».
20.55 Серіал «Морський вузол».
22.30 Вісті. Чергова частина.
22.45 До Дня ракетних військ стратегічного призначення. Док. фільм «Зброя Росії: соло для «Сатани».
23.40 Сінеманія.
00.05 Дорожній патруль.

НТБ

05.00, 05.30, 06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 10.00, 11.00 Сьогодні.
05.05, 05.35, 06.10, 06.35, 07.05, 07.40 Ранок на НТБ.
07.50 Серіал «Клан Сопрано».
09.00 Сьогодні вранці.
09.20 Док. серіал «Злочин і покарання».
10.05 Рослинне життя.
10.35 Ви будете сміятися!
11.05 Серіал «Державний кордон».
12.40 Кримінал.
13.00, 14.00,15.00 Сьогодні.
13.05 «Жіночий погляд» О.Пушкіної.
13.40 Серіал «Вона написала убивство».
14.35 Принцип доміно.
16.00, 17.00 Сьогодні.
16.05 Серіал «Лялька».
17.15 Увага, розшук!
18.00 «Сьогодні» з Т. Митковою.
18.40 Серіал «Громадянин начальник».
19.45 Серіал «Лялька».
21.00 «Сьогодні ввечері» з К. Поздняковим.
21.35 Серіал «Третій зайвий».
22.15 Серіал «Громадянин начальник».
23.15 Гордон.

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ

06.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.05 Цілком природно.
09.30 Зірки, на сцену!
10.00 Дитяча лінія.
10.15 Мультсеріал «Казки вулиці Брока».
10.45 Створи себе.
11.05 Від сузір'я до сузір'я.
11.25 Хто в домі хазяїн?
11.45 Classic-прем'єр. Антракт з А.Солов'яненком.
12.10 Новація.
12.20 Парламент.
13.05 Регіон.
13.25 Худ. фільм для дітей «Королівство Кривих Дзеркал».
14.45 Для тих, хто вдома.
15.00 Новини.
15.20 Не все так погано...
15.50 Реліквії і храми України.
16.00 Бути жінкою.
16.20 Новини Європи.

КДРТРК

17.00 За київським часом.
17.20 Крихітка.
17.40 Естафета.
18.00 Історія однієї картини.
18.10 Острів скарбів.
18.30 Фонд дарує надію.
18.45 Пані, панночка, панянка.

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

19.00 Новини.
19.10 Худ.фільм «Мила Маріанна». 1 серія.
20.50 Лотерея «Суперлото», «Кено».
21.00 Новини.
21.30 Світ спорту.
21.45 Театральна афіша.
22.05 Олімпійський тріумф довжиною в півстоліття.
22.45 Служба розшуку дітей.
23.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ (НІЧНИЙ КАНАЛ)

01.25 Асоціація професійних видів єдиноборств представляє.
03.00 Нічний співрозмовник. К.Плай.

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

УТ-2

10.10 9-й вал.
10.50 Пенсійна реформа.
11.25 Чітко і ясно.
12.00 Милосердя.
12.20 Надзвичайна ситуація.
12.40 Бізнес за правилами.
13.15 Людина і закон.

КАНАЛ «1+1»

07.00 Парк автомобільного періоду.
07.40 Серіал «Знову шалена Сьюзен».
08.10 Серіал «Чорний ворон».
09.05 Прихована камера.
10.00—14.00 Програми УТ-2.
14.00 Дісней. Мультфільм «Качині історії».
14.30 Дісней. Мультфільм «Чіп і Дейл поспішають на допомогу».
15.00 Побачення всліпу.
15.55 Серіал «Менти-3».
16.50 Серіал «Марш Турецького-2». «Перевертень».
18.25 Аншлаг, аншлаг.
19.30 ТСН.
20.00 ТСН. Проспорт.
20.10 КВН. Російська ліга.
22.40 «Імперія кіно» представляє. Худ.фільм «Корріна, Корріна».
00.50 Худ.фільм «Справа Гаррі».

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ

«ІНТЕР»

07.00 Прогноз погоди.
07.05 Камера сміху.
07.30 Серіал «Володар звірів».
08.15 Мультфільм.
08.40 Містечко.
09.20 Планета Здоров'я.
09.50 Доки всі вдома.
10.35 Бадьорого ранку!
11.20 Дефіцит-шоу «Хто крайній?».
11.50 Смачно з Борисом Бурдою.
12.30 Планета тварин.
13.35 Студія «Дісней» представляє. «Повернення до країни Оз».
15.30 Всесвітня історія в «Гусаках».
16.00 Концерт Р.Паулса «Найкращі пісні».
17.55 Містечко.
18.30 Худ.фільм «Агент у міні-спідниці».
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.35 Що? Де? Коли? Фінал зимових ігор.
22.05 Худ.фільм «Обговоренню не підлягає».
23.50 Худ. фільм «Мозок шкереберть».
01.40 Концерт Л.Агутіна, А.Варум, AL Di Meola.

ICTV

05.10 Худ. фільм «Чорний янгол».
06.45 Дог-шоу «Я і мій собака».
07.15 Перехрестя.
07.50 Телевізійний центр моди.
08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 20.00 Факти. Гарячі новини.
08.25 Мультфільми.
08.40 Мультсеріал «Пригоди Піфа».
09.20 Мультсеріал «Кіберпригоди».
09.50 Худ. фільм «Дон Сезар де Базан».
12.25 Ковток історії.
12.45 Факти. День.
13.00 ДКТ представляє. Світ комп'ютера.
13.30 Серіал «Прикрий мене».
14.25 Худ. фільм «Чистильник».
16.05 Серіал «Псі-фактор».
17.00 Галопом по європах.
17.45 Серіал «Людина-невидимка».
18.45 Факти. Підсумок дня.
19.05 Худ. фільм «В облозі».
21.15 Шоу Олени Степаненко.
22.20 Худ. фільм «Пророцтво-3. Вознесіння».
00.10 Сторінками тележурналу «Плейбой».
00.45 Худ. фільм «Амазонки у в'язниці». **Мовлення на Київ і область**
02.35 Худ. фільм «Дочки Яманджі».
04.55 Серіал «Псі-фактор».

СТБ

07.05 Ран ОК.
09.00 Імпреза.
09.30 Домовий.
09.45 Кава з молоком.
10.00 Ви практично здорові.
10.20 Паритет. Євровікна.
10.25 Док.серіал «Світ дикої природи».
10.55 Наш герой.
11.20 Худ. фільм «Мистецтво війни».
13.20 Живе кіно.
13.40 Експансія.
14.00 Рейс.
14.20 Цілком таємно.
15.20 «Екстремальні ситуації» з Миколою Фоменком.
16.15 «Вікна». Спорт.
16.45 Худ.фільм «Удова з острова Сен-П'єр».
19.00 «Вікна». Новини.
19.20 Худ.фільм «Краще не буває».
22.00 Худ.фільм «Ганнібал».
00.25 Худ.фільм «Імперія пристрасті».

НОВИЙ КАНАЛ

08.00 Телепузики.
08.25 Серіал «Пеппі Довгапанчоха».
09.00 Мультсеріал «Кокобіл».
09.25 Серіал «Біттлборгі».
10.00 За гроші!
10.45, 12.55 Світ індійського кіно.
12.20 Запитайте у лікаря.
14.10 Репортер.
14.45 Худ.фільм «Посланець небес».
16.25 Худ.фільм «Гараж».
18.30 Репортер.
18.50 Погода.
19.00 Худ.фільм «Виховання Аризони».
21.00 Худ.фільм «Обладунки бога-2».
23.10 Серіал «Латинський коханець».
00.30 Худ.фільм «Смертні гріхи».
02.05 «Бівіс і Батхед».
02.50 Серіал «Латинський коханець».
03.50 Світ індійського кіно.
06.05 Худ.фільм «Гараж».

Мал. Ігоря ЛУК'ЯНЧЕНКА.

ГРТ

08.00 Новини.
08.15 Худ. фільм «Іван Грозний». 1 серія.
10.00 Новини (з субтитрами).
10.10 Грай, гармонь улюблена!
10.45 Яна Чурикова в програмі «Об'єктив».
11.05 Здоров'я.
11.45 Смак.
12.00 Поле чудес.
12.55 Подорожі натураліста.
13.25 Сміхопанорама.
14.00 Новини (з субтитрами).
14.10 Хокей. Міжнародний турнір «Кубок «Балтики». Збірна Словаччини — збірна Росії.
16.00 У світі тварин.
16.35 Потворство краси.
17.05 Російський екстрим.
17.30 Зроби мені смішно.
18.00 Новини.
18.10 «Єралаш».
18.30 Худ. фільм «Сутичка».
20.05 Хто хоче стати мільйонером?
21.00 Час.
21.30 «Що? Де? Коли?» Фінал Зимових ігор.
22.50 Пісня року. Зима.
00.10 Знай наших!
00.55 Худ. фільм «Хочу вашого чоловіка».
02.05 Худ. фільм «Павук».

РТР

05.30 Худ.фільм «Крижана онучка».
06.40 Серіал «Дракоша і компанія».
07.05 Студія «Здоров'я».
07.35 Золотий ключ.
08.00 Військова програма.
08.20 Два роялі.
09.10 «ХА». Маленькі комедії.
09.25 Сам собі режисер.
10.20 «Сто до одного». Телегра.
11.15 У пошуках пригод.
12.10 Клуб сенаторів.
13.00, 19.00 Вісті.
13.20 Худ. фільм «Непіддатливі».
15.00 Худ. фільм «Фантоцці проти всіх».
17.00 Моя сім'я.
17.55 Аншлаг.
19.25 Дзеркало.
19.50 Стань зіркою.
20.45 Худ. фільм «Година пік».
22.50 Худ.фільм «Інші».
00.45 Худ. фільм «Хлопчики і дівчатка».

НТБ

07.00, 09.00, 10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 17.00 Сьогодні.
07.05 Смачні історії.
07.25 Полундра!
07.50 Без рецепта.
08.25 Подорожі натураліста.
09.05 Кулінарний поєдинок.
10.05 Квартирне питання.
11.05 Прем'єра. «За гранню можливого. Підкорювачі скель».
12.05 Худ. фільм «Суєта сує́т».
13.45 Смачні історії.
14.05 Своя гра.
15.00 «Сьогодні» з Ю. Липатовим.
15.25 «Жіночий погляд» О.Пушкіної.
16.05 Шоу Олени Степаненко.
17.05 Фактор страху.
18.00 «Сьогодні» з Ю. Липатовим.
18.30 Худ. фільм «Смертельна зброя-4».
21.10 Професійний бокс. Наші на рингу: Василь Жиров проти Джуліана Леттерло.
22.05 Худ. фільм «Дикунство».
00.15 Серіал «Безсмертний».

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ
06.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
09.05 Ситуація.
09.20 Одвічні істини.
09.30 Для тих, хто вдома.
09.45 Служба розшуку дітей.
09.50 Серіал «Маленькі ейнштейни».
10.25 Серіал «Академія танцю».
11.00 Новини. УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
11.10 Золотий фонд «Укртелефільму». Док. фільм «Діалоги».
11.50 Фестиваль «Україна — рідний край». Післямова.
12.10 Для тих, хто вдома.
12.25 Серіал «Магія кохання».
13.15 Служба розшуку дітей.
13.20 Закон є закон.
13.25 Муз. фестиваль «На хвилях Світязя». Частина 5.
15.00 Новини.
15.15 Для тих, хто вдома.
15.30 Закон є закон.
15.35 Надвечір'я.
16.00 Урочисте засідання та святковий концерт з нагоди Дня міліції України. Трансляція з Палацу культури «Україна».
19.00 Новини.
19.10 Фаза.
19.30 Діловий світ.
19.35 Саме той.
20.00 Вечірня казка.
20.15 9-й вал.
20.55 Лотерея «Кено».
21.00 Новини.
21.30 Ситуація.
21.40 Питання дня.
21.45 Світ спорту.
21.55 Серіал «Сьогодні і завжди». 4 серія «Рутина».
22.40 Милосердя.
23.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ (НІЧНИЙ КАНАЛ)
01.20 Еготера.
01.40 Служба розшуку дітей.
01.50 Худ. фільм «Оголена на сонці».
03.20 Нічний співрозмовник. Іво Бобул.

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ
УТ-2
10.10 Веселі канікули «Осені-2002». Всеукраїнський фестиваль дитячої творчості.
10.50 Мультфільм. ОСВІТНІЙ КАНАЛ
11.10 «Бачу землю». Есе Вадима Скуратівського. І. Франко. Трагедія одного життя.
11.20 Штрихи до портрета. Мрії Ю. Гордієнко.
11.35 Духовність нашого народу. На прикладі Кутської школи Косівського району Івано-Франківської області.
12.10 Хто в домі хазяїн?
12.45 Право.
13.25 Абетка безпеки.
13.30 Служба розшуку дітей.
13.40 Ситуація.

КАНАЛ «1+1»
07.00, 08.30 Сніданок з «1+1».
07.02, 08.35, 17.50, 19.30, 21.50, 23.20, 00.00 ТСН.
07.30 Серіал «Чорний ворон».
09.00 Серіал «Убивча сила-2».
10.00—14.00 Програми УТ-2.
14.00 Серіал «Зоряна брама-2».
14.50 Серіал «Обережно, модерн».
15.15 Серіал «Знову шалена Сьюзен».
15.40 Серіал «Район Беверлі Хіллз».
16.30 Останній герой-2.
17.30 Серіал «Каменська-2».
18.30 Серіал «Чорний ворон».
19.30 ТСН.
20.05 ТСН. Проспорт.
20.15 Прихована камера.
21.15 Серіал «Менти-3».
22.10 «Імперія кіно» представляє. Худ.фільм «Рембо-2».
00.00 ТСН.
00.30 Парк автомобільного періоду.

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ
«ІНТЕР»
06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 17.00, 18.00 Новини.
06.05 Караоке на майдані.
06.30 Жарт за жартом.
07.10 Мультсеріал «Домашній улюбленець».
07.50 Сім'я від А до Я.
08.20 Серіал «Лялька». Заключна серія.
09.30 Серіал «Під дахами великого міста». Заключна серія.
10.35 Все для тебе.
11.05 Серіал «Злодійка».
12.15 Серіал «В ім'я твого кохання».
13.05 Серіал «Убивча сила». «Межа міцності». Заключна серія.
14.00 Мультсеанс. «Домашній улюбленець».
14.25 Серіал «Фаркскейп».
15.20 Перехрестя кохання.
16.10 Серіал «Пані удача».
17.10 Серіал «Ізабелла».
17.55 Фільм «Бумеранг».
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.30 Поле чудес.
21.40 Серіал «Пані удача».
22.45 Худ. фільм «Шугарлендський експрес».
00.50 Худ.фільм «Швидкість світла».
02.35 Великі злочини ХХ століття.

ICTV
05.00 Ранкова музика.
05.55 Серіал «Династія».
06.50 Служба розшуку дітей.
06.55 Мультсеріал «Екшенмен».
07.15 Мультсеріал «Кмітлива Шерон».
07.45 Факти. Ранок.
07.55 Ділові факти.
08.10 Каламбур.
08.45 Факти. Ранок.
09.05 Серіал «Справи Кепських».
09.45 Серіал «Квантовий стрибок».
10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 17.00, 18.00 Факти. Гарячі новини.
10.40 Серіал «У полоні пристрастей».
11.45 Серіал «Тропіканка».
12.45 Факти. День.
13.00 Худ. фільм «Мій тато — герой».
15.05 Мультсеріал «Екшенмен».
15.30 Мультсеріал «Кмітлива Шерон».
15.55 Серіал «Клариса все пояснить».
16.20 Серіал «Кенан і Кел».
16.45 Серіал «Під сонцем Сен-Тропе-2».
17.45 Серіал «Пляж. Рятувальники Малібу».
18.45 Докладно з Д. Кисельовим.
19.15 Худ. фільм «Чистильник».
21.10 Серіал «Повне мамаду».
21.45 Факти. Підсумок дня.
22.10 Погода.
22.30 Худ. фільм «Чорний янгол».
00.30 Сторінками тележурналу «Плейбой».
01.05 Худ. фільм «Друзі і коханці».

Мовлення на Київ і область
03.00 Худ. фільм «Амазонки у в'язниці».
04.25 Серіал «Псі-фактор».

СТБ
07.00 «Вікна». Опівночі.
08.00 «Вікна». Бізнес.
08.20 Маски-шоу.
08.50 «Вікна». Столиця.
09.30 Імпреза.
10.00 На перший погляд. ОАЕ. Рамадан.
10.25 Худ.фільм «Російський кілер».
12.05 Серіал «Імперія «Нобл Хауз».
13.00 Серіал «Із думкою про Африку».
14.00 «Вікна». Новини.
14.40 День ОК.
16.05 Цілком таємно.
17.05 «Вікна». Кримінал.
17.15 Серіал «Багаті і знамениті».
18.15 «Вікна». Столиця.
18.25 Док. серіал «Передова». «Битва за Палау».
19.00 «Вікна». Новини.
19.35 «Екстремальні ситуації» з Миколою Фоменком.
20.30 Час «К».
21.00 Наш герой.
21.25 Худ. фільм «Мистецтво війни».
23.45 «Вікна». Кримінал.
23.55 «Вікна». Опівночі.
00.20 Худ.фільм «Темні зізнання».

НОВИЙ КАНАЛ
06.25, 06.35, 07.35.08.05, 08.35 Підйом.
06.30 Репортер.
06.55 Мультсеріал «Пеппі Довгапанчоха».
07.30 Репортер-бізнес.
07.45 Мультфільм «На задній парті». 4 випуск.
08.30 Репортер.
09.00 Київський репортер.
09.15 «Єралаш».
09.40 Принцип доміно.
11.20 Худ.фільм «Бермудський трикутник».
13.00 Репортер.
13.15 «Вікна» із Д. Нагієвим.
14.05 Серіал «Дикий янгол. Повернення».
14.45 Мультсеріал «Пеппі Довгапанчоха».
15.10 Територія «Fox kids». Мультсеріал «Життя з Луї».
15.35 Територія «Fox kids». Мультсеріал «Світ Боббі».
16.00 Територія «Fox kids». Мультсеріал «Деніс-мучитель».
16.30 Мультсеріал «Пригоди Дигимонів».
16.55 «Єралаш».
17.15 Серіал «Малькольм у центрі уваги».
17.55 Серіал «Медикоптери».
19.00 Репортер.
19.30 Посміхніться. Вас знімають.
20.20 Худ.фільм «Посланець небес».
22.10 Кунсткамера.
23.15 Репортер.
23.40 Погода.
23.45 Зона ночі.
23.50 Серіал «Латинський коханець».
01.15 Служба розшуку дітей.
01.30 Зона ночі.
01.50, 05.10 Худ.фільм «Шельменко-денщик».
03.15 Зона ночі.
03.20 Принцип доміно.
04.10 Зона ночі.
04.15 Серіал «Латинський коханець».
05.05 Зона ночі.
06.40 Худ.фільм «Старик Хоттабич».

ГРТ
08.00 Новини.
08.05 Телеканал «Доброго ранку».
09.00 Новини.
09.15 Телеканал «Доброго ранку».
10.15 Серіал «Інспектор Деррік».
11.15 Серіал «Сімейні пута».
12.00 Новини (з субтитрами).
12.15 Велике прання.
13.05 Великі батьки. В.Чкалов.
13.30 Самі з вусами.
13.55 Останній герой-2. «Ніч любові».
15.00 Новини (з субтитрами).
15.15 КВН-2002. Супергра. Збірні ХХ і ХХІ ст.
17.15 Дог-шоу.
18.00 Новини.
18.30 Філімонов і компанія.
18.55 VRS-камера.
19.20 Велике прання.
20.10 Серіал «Сімейні пута».
21.00 Час.
21.40 Поле чудес.
22.35 Худ. фільм «Операція «З Новим Роком!».
00.20 Серіал «Інспектор Деррік».
01.20 Док. детектив «Останній політ «Летючого голландця». Справа 2002 року.
01.50 Худ. фільм «Проста історія».

РТР
04.45 — 07.45 Доброго ранку, Росіє!
07.45 Серіал «Чоловіча робота-2».
08.45 Серіал «Морський вузол».
09.45 Вісті. Чергова частина.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Вісті.
10.20 У пошуках пригод.
11.15 Серіал «Комісар Рекс».
12.10 Експертиза.
12.30 Мусульмани.
12.45 Вісті — Москва.
13.20 Серіал «Комедійний коктейль».
13.55 Моя сім'я.
14.45 Кімната сміху.
15.40 Експертиза.
16.20 Аншлаг.
17.20 Вісті — Москва.
17.50 Серіал «Злодійка. Щастя напрокат».
18.50 На добраніч, малята!
19.35 Вісті — Москва.
19.50 В.Винокур, Й.Кобзон, В.Леонтьєв і група «Екс-ББ» у бенефісі Надії Бабкіної.
22.20 Худ. фільм «Кримінальний відділ».
23.50 Телегра «Ставка».
00.20 Дорожній патруль.
00.35 Гаряча десятка.

НТБ
05.00, 05.30, 06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 10.00 Сьогодні.
05.05, 05.35, 06.10, 06.35, 07.05, 07.40 Ранок на НТБ.
07.55 Серіал «Швидка допомога-5».
09.00 Сьогодні вранці.
09.20 Док.серіал «Злочин і покарання».
10.05 Рослинне життя.
10.40 Ви будете сміятися!
11.05 Серіал «Державний кордон».
12.35 Кримінал.
13.00, 14.00, 15.00 Сьогодні.
13.05 Серіал «Третій зайвий».
13.40 Серіал «Вона написала убивство».
14.35 Принцип доміно.
16.00, 17.00 Сьогодні.
16.05 Серіал «Лялька».
17.20 Очна ставка.
18.00 «Сьогодні» з Т. Митковою.
18.35 Свобода слова.
19.55 Худ. фільм «Майстер сходу».
21.50 Усе відразу!
22.25 Худ. фільм «Психо».
00.35 Серіал «Безсмертний».

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ
06.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
09.05 Легенди Синьовиру. «Синь і вир», «Згубне кохання».
09.20 Одвічні істини.
09.30 Для тих, хто вдома.
09.45 Серіал «Маленькі ейнштейни».
10.25 Серіал «Академія танцю».
11.00 Новини. УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
11.10 Україна та Інтерпол.
11.40 Співає Д.Гнатюк.
11.50 «Буквар миру» Г.Сковороди на сцені театру ім. І.Франка.
12.10 Для тих, хто вдома.
12.25 Серіал «Магія кохання».
13.15 Абетка безпеки.
13.20 Закон є закон.
13.25 Муз. фестиваль «На хвилях Світязя». Частина 2.
14.10 Художня панорама. Живописець Сергій Гай.
15.00 Новини.
15.15 Для тих, хто вдома. **Юнацько-молодіжний канал «Студія 5»**
15.35 Серіал «Академія танцю».
16.35 Резонанс.
16.55 Закон є закон.

КДРТРК
17.00 За київським часом.
17.25 Угрщина — наш партнер.

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
18.10 Казна держави.
18.30 Діловий світ.
18.35 Саме той.
19.00 Новини.
19.10 Баскетбол. Кубок чемпіонів ФІБА Європи. БК «Київ» — БК «Калев» (Естонія).
20.55 Лотерея «Кено».
21.00 Новини.
21.30 Ситуація.
21.40 Питання дня.
21.45 Світ спорту.
22.05 Прем'єра серіалу «Сьогодні і завжди». 1 серія «Курсанти».
23.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ (НІЧНИЙ КАНАЛ)
01.20 Бенефіс А.Демиденка. Частина 2.
02.25 Серіал «Магія кохання».
03.15 Нічний співрозмовник. В.Павлік.

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ
УТ-2
10.10 Подорож у дитинство.
10.30 Мультфільм. ОСВІТНІЙ КАНАЛ
10.50 Французька година. Урок французької мови №15. Наук.-поп. фільм, кліпи.
11.30 «Цей таємничий світ» з А. Дмитруком.
12.00 Духовний вісник.
12.30 Крок до зірок.
13.10 Перехрестя.
13.40 Служба розшуку дітей.
13.50 Золото Полісся.

КАНАЛ «1+1»
07.00, 08.30 Сніданок з «1+1».
07.02, 08.35, 17.00, 19.30, 21.45, 00.30 ТСН.
07.30 Серіал «Агентство «Місячне сяйво».
09.00 Серіал «Убивча сила-2».
10.00—14.00 Програми УТ-2.
14.00 Серіал «Зоряна брама-2».
14.45 Серіал «Обережно, модерн».
15.10 Серіал «Знову шалена Сьюзен».
15.40 Серіал «Район Беверлі Хіллз».
16.30 Серіал «Пристрасті по-італійськи».
17.30 Серіал «Каменська-2».
18.25 Серіал «Чорний ворон».
19.30 ТСН.
20.05 ТСН. Проспорт.
20.15 Серіал «Каменська-2».
21.20 Серіал «Убивча сила-2».
22.25 Подвійний доказ.
23.30 Серіал «Пристрасті по-італійськи».
00.30 ТСН.
01.00 Служба розшуку дітей.
01.05 Остання барикада.

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ
«ІНТЕР»
06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 17.00, 18.00 Новини.
06.05 Всесвітня історія в «Гусаках».
06.30 Доки всі вдома.
07.10 Мультфільм.
07.35 Сім'я від А до Я.
07.50 Народна платформа.
08.20 Серіал «Надзвичайна подія».
09.30 Серіал «Під дахами великого міста».
10.25 Уік-енд.
11.05 Серіал «Злодійка».
12.15 Серіал «В ім'я твого кохання».
13.05 Серіал «Убивча сила». «Межа міцності».
14.00 Мультсеанс. «Покемон».
14.50 Серіал «Фарскейп».
15.45 Дискавері.
16.10 Серіал «Пані удача».
17.10 Серіал «Ізабелла».
18.05 Велике прання.
18.50 Серіал «Лялька».
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.30 Серіал «Убивча сила». «Межа міцності».
21.45 Серіал «Пані удача».
22.50 На лінії вогню.
23.25 Народна платформа.
23.40 Подробиці. Підсумки дня. Нічний «Час».
00.15 Серіал «Останній кур'єр».
01.20 Серіал «Ейр Америка».
02.05 Док. детектив «Убога мафія».

ICTV
05.00 Ранкова музика.
06.00 Серіал «Династія».
06.55 Мультсеріал «Екшенмен».
07.15 Мультсеріал «Кмітлива Шерон».
07.45 Факти. Ранок.
07.55 Ділові факти.
08.10 Серіал «Комедійний квартет».
08.45 Факти. Ранок.
09.05 Серіал «Справи Кепських».
09.45 Серіал «Квантовий стрибок».
10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 17.00, 18.00 Факти. Гарячі новини.
10.40 Серіал «У полоні пристрастей».
11.45 Серіал «Тропіканка».
12.45 Факти. День.
13.00 Худ. фільм «Небезпечна зона».
14.50 Мультфільми.
15.00 Мультсеріал «Екшенмен».
15.30 Мультсеріал «Кмітлива Шерон».
15.55 Серіал «Клариса все пояснить».
16.20 Серіал «Кенан і Кел».
16.45 Серіал «Під сонцем Сен-Тропе-2».
17.45 Серіал «Мисливець за старожитностями». Заключна серія.
18.45 Докладно з Д. Кисельовим.
19.15 Худ. фільм «Людина-бомба».
21.10 Кримінальні історії.
21.45 Факти. Підсумок дня.
22.10 Погода.
22.30 Худ. фільм «Незаперечні докази».
00.35 Серіал «Квантовий стрибок».
01.30 Серіал «Парадайз Фоллз». Заключна серія.

Мовлення на Київ і область:
02.00 Серіал «Під сонцем Сен-Тропе-2».
03.20 Худ. фільм «Незаперечні докази».

СТБ
07.00 «Вікна». Опівночі.
08.00 «Вікна». Бізнес.
08.20 Маски-шоу.
08.50 «Вікна». Столиця.
09.30 Серіал «Острів фантазій».
10.25 Худ.фільм «Польоти уві сні та наяву».
12.00 Серіал «Імперія «Нобл Хауз».
13.00 Серіал «Із думкою про Африку».
14.00 «Вікна». Новини.
14.40 День ОК.
15.55 Медичний центр «Довіра».
16.00 Серіал «Амазонка Пітера Бенчлі». Заключна серія.
17.05 «Вікна». Кримінал.
17.15 Серіал «Багаті і знамениті».
18.15 «Вікна». Столиця.
18.25 Маски-шоу.
19.00 «Вікна». Новини.
19.35 Серіал «Імперія «Нобл Хауз».
20.40 «Вікна». Бізнес.
21.00 Худ.фільм «Законник».
22.55 «Вікна». Кримінал.
23.05 Серіал «Клуб насолоди». Заключна серія.
00.05 «Вікна». Опівночі.
00.30 Серіал «Амазонка Пітера Бенчлі».
01.25 Серіал «Острів фантазій».
02.15 Час «К».

НОВИЙ КАНАЛ
06.25, 06.35, 07.35.08.05, 08.35 Підйом.
06.30 Репортер.
06.55 Мультсеріал «Пеппі Довгапанчоха».
07.30 Репортер-бізнес.
07.45 Мультфільм «На задній парті».
08.30 Репортер.
09.00 Київський репортер.
09.15 «Єралаш».
09.40 Принцип доміно.
11.25 Худ.фільм «Вона вас любить».
13.00 Репортер.
13.15 «Вікна» із Д. Нагієвим.
14.05 Серіал «Дикий янгол. Повернення».
14.45 Мультсеріал «Пеппі Довгапанчоха».
15.10 Територія «Fox kids». Мультсеріал «Життя з Луї».
15.35 Територія «Fox kids». Мультсеріал «Світ Боббі».
16.00 Територія «Fox kids». Мультсеріал «Деніс-мучитель».
16.30 Мультсеріал «Пригоди Дигимонів».
16.55 «Єралаш».
17.15 Серіал «Малькольм у центрі уваги».
17.55 Серіал «Медикоптери».
19.00 Репортер.
19.30 Серіал «Комісар Рекс».
20.25 «Вікна» із Д. Нагієвим.
21.30 Худ.фільм «Дорога Клаудія».
23.15 Репортер.
23.40 Погода.
23.45 Зона ночі.
23.50, 03.10 Худ.фільм «Капоне».
02.00 Зона ночі.
02.20 Серіал «Безсмертний».
03.05, 04.45 Зона ночі.
04.50 Серіал «Медикоптери».
05.40 Зона ночі.
05.45 Серіал «Дикий янгол. Повернення».

ГРТ
08.00 Новини.
08.05 Телеканал «Доброго ранку».
09.00 Новини.
09.15 Телеканал «Доброго ранку».
10.20 Серіал «Інспектор Деррік».
11.15 Серіал «Сімейні пута».
12.00 Новини (з субтитрами).
12.15 Велике прання.
13.05 Хто хоче стати мільйонером?
13.55 Непутні нотатки з Д.Криловим.
14.10 Чекай мене (з сурдоперекладом).
15.00 Новини (з субтитрами).
15.15 Худ. фільм «Ти у мене одна».
17.00 Слідство ведуть ЗНАТОКИ. Справа № 24 «Пуд золота». 4 серія.
18.00 Новини.
18.30 Сміхопанорама.
18.55 Подорожі натураліста.
19.25 Велике прання.
20.15 Серіал «Сімейні пута».
21.00 Час.
21.40 Слідство ведуть ЗНАТОКИ. Справа № 24 «Пуд золота». 5 серія.
22.30 Худ. фільм «Особливості національної риболовлі».
00.10 Серіал «Інспектор Деррік».
01.10 Нічний «Час».
01.25 Телеканал «Новий день». «Ударна сила».
01.50 Генії і злодії.
02.20 Худ. фільм «Їхали два шофери».

РТР
04.45 — 07.45 Доброго ранку, Росіє!
07.45 Серіал «Чоловіча робота-2».
08.45 Серіал «Морський вузол».
09.45 Вісті. Чергова частина.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.00 Вісті.
10.20 Ціна успіху.
11.15 Серіал «Комісар Рекс».
12.10 Експертиза.
12.30 Колосальне господарство.
12.45 Вісті — Москва.
13.20 Що хоче жінка.
14.20 Худ.фільм «Вхід у лабіринт».
15.40 Експертиза.
16.20 Вісті. Чергова частина.
16.50 Дорожній патруль.
17.05 Вісті — Спорт.
17.20 Вісті — Москва.
17.50 Серіал «Злодійка. Щастя напрокат».
18.50 На добраніч, малята!
19.40 Вісті — Москва.
19.55 Серіал «Чоловіча робота-2».
20.55 Серіал «Морський вузол».
22.30 Вісті. Чергова частина.
22.45 Худ.фільм «Каскадер».
00.40 Дорожній патруль.

НТБ
05.00, 05.30, 06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 10.00, 11.00 Сьогодні.
05.05, 05.35, 06.10, 06.35, 07.05, 07.40 Ранок на НТБ.
07.55 Серіал «Швидка допомога-5».
09.00 Сьогодні вранці.
09.20 Національна безпека. «Золотий кредит Колими». Розслідування НТБ.
10.05 Кулінарний поєдинок.
11.05 Серіал «Державний кордон».
12.35 Кримінал.
13.00, 14.00, 15.00 Сьогодні.
13.05 Серіал «Третій зайвий».
13.40 Серіал «Вона написала убивство».
14.40 Принцип доміно.
16.00, 17.00 Сьогодні.
16.05 Серіал «Лялька».
17.20 Док.серіал «Злочин і покарання».
18.00 «Сьогодні» з Т. Митковою.
18.40 Серіал «Громадянин начальник».
19.45 Серіал «Лялька».
21.00 «Сьогодні ввечері» з К. Поздняковим.
21.35 Серіал «Третій зайвий».
22.15 Серіал «Громадянин начальник».
23.15 Гордон.
00.20 Серіал «Безсмертний».

СЕРЕДА

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ
06.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
09.05 Ситуація.
09.20 Одвічні істини.
09.30 Для тих, хто вдома.
09.45 Серіал «Маленькі Ейнштейни».
10.15 Служба розшуку дітей.
10.25 Серіал «Академія танцю».
11.00 Новини.
УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
11.10 Док. фільм «І голос наш почує світ».
12.10 Для тих, хто вдома.
12.25 Серіал «Магія кохання».
13.15 Абетка безпеки.
13.20 Закон є закон.
13.25 Муз. фестиваль «На хвилях Свитязя». Частина 3.
15.00 Новини.
15.15 Для тих, хто вдома.
Юнацько-молодіжний канал «Студія «5»:
15.35 Серіал «Академія танцю».
16.30 Бізнес за правилами.
16.55 Закон є закон.

КДРТРК
17.00 За київським часом.
17.15 Пілігрим.
17.40 Будинок учителя — народна аудиторія.
17.55 Люди і долі.
18.30 За київським часом.

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
19.00 Новини.
19.10 У світі хороших новин.
19.25 Діловий світ.
19.30 Саме той.
20.00 Серіал «Жінка-поліцейський».
20.50 Лотерея «Суперлото», «Кено».
21.00 Новини.
21.30 Ситуація.
21.40 Питання дня.
21.45 Світ спорту.
22.00 Серіал «Сьогодні і завжди». Фільм 2 «Перші кроки».
22.45 Служба розшуку дітей.
23.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ (НІЧНИЙ КАНАЛ)
01.20 Бенефіс Андрія Демиденка. Частина 3.
02.25 Серіал «Магія кохання».
03.15 Нічний співрозмовник. А.Кудлай.

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

УТ-2
10.05 Дитяча лінія.
10.30 Мультфільм на замовлення.
ОСВІТНІЙ КАНАЛ
11.10 «Грані пізнання». Роздум про долю вченого і науки. Професор Д. Зербіно.
11.40 Обличчя свободи. А. Пашко.
12.05 Легенди Синьовиру. «Морське око».
12.15 Казна держави.
12.45 Сільський час.
13.40 Служба розшуку дітей.
13.50 Ситуація.

КАНАЛ «1+1»
07.00, 08.30 Сніданок з «1+1».
07.02, 08.35, 17.00, 19.30, 21.45, 00.30 ТСН.
07.30 Серіал «Чорний ворон».
08.55 Серіал «Убивча сила-2».
10.00—14.00 Програми УТ-2.
14.00 Серіал «Зоряна брама-2».
14.50 Серіал «Обережно, модерн».
15.15 Серіал «Знову шалена Сьюзен».
15.45 Серіал «Район Беверлі Хіллз».
16.35 Серіал «Пристрасті по-італійськи».
17.35 Серіал «Каменська-2».
18.30 Серіал «Чорний ворон».
19.30 ТСН.
20.05 ТСН. Проспорт.
20.15 Серіал «Каменська-2».
21.20 Серіал «Убивча сила-2».
22.25 Без Табу з О. Герасим'юк.
23.30 Серіал «Пристрасті по-італійськи».
00.30 ТСН.
01.00 Служба розшуку дітей.
01.05 Остання барикада.

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ

«ІНТЕР»
06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00 , 15.00, 17.00, 18.00 Новини.
06.05 Хто крайній?
06.25 Доки всі вдома.
07.10 Мультсеріал «Домашній улюбленець».
07.50 Народна платформа.
08.20 Серіал «Лялька».
09.30 Серіал «Під дахами великого міста».
10.30 Джентльмен-шоу.
11.05 Серіал «Злодійка».
12.15 Серіал «В ім'я твого кохання».
13.05 Серіал «Убивча сила». «Межа міцності».
14.00 Мультсеанс. «Покемон», «Домашній улюбленець».
14.50 Серіал «Фарскейп».
15.45 Дискавері.
16.15 Серіал «Пані удача».
17.10 Серіал «Ізабелла».
18.05 Велике прання.
18.50 Серіал «Лялька».
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.30 Серіал «Убивча сила». «Межа міцності».
21.45 Серіал «Пані удача».
22.45 Камера сміху.
23.25 Народна платформа.
23.40 Подробиці. Підсумки дня. Нічний «Час».
00.15 Серіал «Останній кур'єр».
01.20 Серіал «Ейр Америка».
02.05 Док. детектив «Потяг з героїном прибуває».

ICTV
05.00 Ранкова музика.
05.55 Серіал «Династія».
06.50 Служба розшуку дітей.
06.55 Мультсеріал «Екшен-мен».
07.15 Мультсеріал «Кмітлива Шерон».
07.45 Факти. Ранок.
07.50 Ділові факти.
12.45 Факти. День.
13.00 Худ. фільм «Людина-бомба».
14.00, 17.00, 18.00 Факти. Гарячі новини.
15.00 Мультсеріал «Екшен-мен».
15.30 Мультсеріал «Кмітлива Шерон».
15.55 Серіал «Клариса все пояснить».
16.20 Серіал «Кенан і Кел».
16.45 Серіал «Під сонцем Сен-Тропе-2».
17.45 Серіал «Пляж. Рятувальники Малібу».
18.45 «Докладно» з Д. Кисельовим.
19.15 Худ. фільм «Американські дракони».
21.10 Каламбур.
21.45 Факти. Підсумок дня.
22.10 Погода.
22.30 Худ. фільм «Ключі до волі».
00.30 Серіал «Квантовий стрибок».
01.25 Серіал «Справи Кепських».
Мовлення на Київ і область
01.50 Серіал «Під сонцем Сен-Тропе-2».
03.25 Худ. фільм «Ключі до волі».

СТБ
07.00 «Вікна». Опівночі.
08.00 «Вікна». Бізнес.
08.20 Маски-шоу.
08.50 «Вікна». Столиця.
09.30 Серіал «Острів фантазій».
10.25 Худ.фільм «Рік теляти».
12.00 Серіал «Імперія «Нобл Хауз».
13.00 Серіал «Із думкою про Африку».
14.00 «Вікна». Новини.
14.40 День ОК.
16.00 Серіал «Космічні рейнджери». 1 серія.
17.05 «Вікна». Кримінал.
17.15 Серіал «Багаті і знамениті».
18.15 «Вікна». Столиця.
18.25 Маски-шоу.
19.00 «Вікна». Новини.
19.35 Серіал «Імперія «Нобл Хауз».
20.40 «Вікна». Бізнес.
21.00 Худ.фільм «Без обличчя».
22.35 До сторіччя ФК «Реал». «Реал»(Мадрид) — Збірна світу.
00.35 «Вікна». Опівночі.
01.00 Серіал «Острів фантазій».
01.50 Зворотний бік медалі.

НОВИЙ КАНАЛ
06.25, 06.35, 07.35.08.05, 08.35 Підйом.
06.30 Репортер.
06.55 Мультсеріал «Пеппі Довгапанчоха».
07.30 Репортер-бізнес.
07.45 Мультфільм «На задній парті».
08.30 Репортер.
09.00 Київський репортер.
09.15 «Єралаш».
09.40 Принцип доміно.
11.20 Худ.фільм «Дорога Клаудія».
13.00 Репортер.
13.15 «Вікна» із Д. Нагієвим.
14.05 Серіал «Дикий янгол. Повернення».
14.45 Мультсеріал «Пеппі Довгапанчоха».
15.10 Територія «Fox kids». Мультсеріал «Життя з Луї».
15.35 Територія «Fox kids». Мультсеріал «Світ Боббі».
16.00 Територія «Fox kids». Мультсеріал «Деніс-мучитель».
16.30 Мультсеріал «Пригоди Дигимонів».
16.55 «Єралаш».
17.15 Серіал «Малькольм у центрі уваги».
17.55 Серіал «Медикоптери».
19.00 Репортер.
19.35 Серіал «Комісар Рекс».
20.30 «Вікна» із Д. Нагієвим.
21.30 Худ.фільм «Вулкан».
23.15 Репортер.
23.40 Погода.
23.45 Зона ночі.
23.50, 03.15 Худ.фільм «Фезом».
01.55 Служба розшуку дітей.
02.05 Зона ночі.
02.25 Серіал «Безсмертний».
03.10, 04.45 Зона ночі.
04.50 Серіал «Медикоптери».
05.40 Зона ночі.
05.45 Серіал «Дикий янгол. Повернення».

ГРТ
08.00 Новини.
08.05 Телеканал «Доброго ранку».
09.00 Новини.
09.15 Телеканал «Доброго ранку».
10.15 Серіал «Інспектор Деррік».
11.15 Серіал «Сімейні пута».
12.00 Новини (з субтитрами).
12.15 Велике прання.
13.05 Великі батьки. П.Постишев.
13.55 Останній герой-2. «Виконання бажань».
15.00 Новини (з субтитрами).
15.15 Худ. фільм «Повість про чекіста».
16.45 «У лабіринтах метро». Спецрепортаж.
17.10 Слідство ведуть ЗНАТОКИ. Справа № 24. «Пуд золота». 5 серія.
18.00 Новини.
18.30 Худ. фільм «Тут, недалеко».
19.00 «Єралаш».
19.25 Велике прання.
20.15 Серіал «Сімейні пута».
21.00 Час.
21.40 Слідство ведуть ЗНАТОКИ. Справа № 24 «Пуд золота». 6 серія. Заключна.
22.40 Худ. фільм «Особливості національного полювання в зимовий період».
00.00 Нічний «Час».
00.20 Хокей. Міжнародний турнір «Кубок «Балтики». Збірна Росії — Збірна Фінляндії.
02.10 Серіал «Інспектор Деррік».
03.10 Апологія.

РТР
04.45 — 07.45 Доброго ранку, Росіє!
07.45 Серіал «Чоловіча робота-2».
08.45 Серіал «Морський вузол».
09.45 Вісті. Чергова частина.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.00 Вісті.
10.20 Ціна успіху.
11.15 Серіал «Комісар Рекс».
12.10 Експертиза.
12.30 Москва — Мінськ.
12.45 Вісті — Москва.
13.20 Що хоче жінка.
14.20 Худ.фільм «Вхід у лабіринт».
15.40 Експертиза.
16.20 Вісті. Чергова частина.
16.50 Дорожній патруль.
17.05 Вісті — Спорт.
17.20 Вісті — Москва.
17.50 Серіал «Злодійка. Щастя напрокат».
18.50 На добраніч, малята!
19.40 Вісті — Москва.
19.55 Серіал «Чоловіча робота-2».
20.55 Серіал «Морський вузол».
22.30 Вісті. Чергова частина.
22.45 Худ.фільм «Заряджені смертю».
00.35 Дорожній патруль.

НТБ
05.00, 05.30, 06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 10.00, 11.00 Сьогодні.
05.05, 05.35, 06.10, 06.35, 07.05, 07.40 Ранок на НТБ.
08.05 Серіал «Швидка допомога-5».
09.00 Сьогодні вранці.
09.20 Очна ставка.
10.05 Шоу Олени Степаненко.
10.45 Смачні історії.
11.05 Серіал «Державний кордон».
12.25 Кримінальна Росія. «Автосервіс на крові».
13.00, 14.00, 15.00 Сьогодні.
13.05 Серіал «Третій зайвий».
13.40 Серіал «Вона написала убивство».
14.35 Принцип доміно.
16.00, 17.00 Сьогодні.
16.05 Серіал «Лялька».
17.20 Щиросерде зізнання.
18.00 «Сьогодні» з Т. Митковою.
18.40 Серіал «Громадянин начальник».
19.45 Серіал «Лялька».
21.00 «Сьогодні ввечері» з К. Поздняковим.
21.35 Серіал «Третій зайвий».
22.15 Серіал «Громадянин начальник».
23.20 Гордон.
00.20 Серіал «Безсмертний».

ЧЕТВЕР

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ
06.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
09.05 Ситуація.
09.20 Одвічні істини.
09.30 Для тих, хто вдома.
09.45 Серіал «Маленькі Ейнштейни».
10.25 Серіал «Академія танцю».
11.00 Новини.
УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
11.10 Наша прем'єра. «Церква на Аскольдовій могилі».
11.40 Немеркнучі зірки. Микола Стороженко.
12.10 Для тих, хто вдома.
12.25 Серіал «Магія кохання».
13.15 Закон є закон.
13.20 Муз. фестиваль «На хвилях Свитязя». Частина 4.
15.00 Новини.
15.15 Для тих, хто вдома.
Юнацько-молодіжний канал «Студія «5»
15.35 Серіал «Академія танцю».
16.25 Крок до зірок.
16.55 Закон є закон.

КДРТРК
17.00 За київським часом.
17.15 Курорт у місті.
17.25 Щит.
17.50 Ліки майбутнього.
18.05 Оплески, оплески.
18.30 За київським часом.

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
19.00 Новини.
19.10 Енергетичне поле.
19.30 Діловий світ.
19.35 Саме той.
19.55 Вечірня казка.
20.05 Серіал «Жінка-поліцейський».
20.55 Лотерея «Кено».
21.00 Новини.
21.30 Ситуація.
21.40 Питання дня.
21.45 Світ спорту.
21.55 Серіал «Сьогодні і завжди». 3 серія «Синдром «Меракле».
22.40 У світі єдиноборств.
23.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ (НІЧНИЙ КАНАЛ)
01.20 Бенефіс Андрія Демиденка. Частина 4.
02.20 Серіал «Магія кохання».
03.10 Нічний співрозмовник. Астрая.

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

УТ-2
10.10 Мандрівний скрипаль.
10.45 Бути жінкою.
ОСВІТНІЙ КАНАЛ
11.15 «Грані пізнання». Новий напрям медичної науки — екологічна патологія.
11.40 Хроніка XX століття. М. Рильський.
12.15 Зірки, на сцену!
12.50 Модна лінія.
13.20 Абетка безпеки.
13.30 Служба розшуку дітей.
13.40 Ситуація.

КАНАЛ «1+1»
07.00, 08.30 Сніданок з «1+1».
07.02, 08.35, 17.05, 19.30, 21.50, 00.20 ТСН.
07.30 Серіал «Чорний ворон».
09.00 Серіал «Убивча сила-2».
10.00—14.00 Програми УТ-2.
14.00 Серіал «Зоряна брама-2».
14.50 Серіал «Обережно, модерн».
15.15 Серіал «Знову шалена Сьюзен».
15.45 Серіал «Район Беверлі Хіллз».
16.30 Серіал «Пристрасті по-італійськи».
17.30 Серіал «Каменська-2».
18.30 Серіал «Чорний ворон».
19.30 ТСН.
20.05 ТСН. Проспорт.
20.15 Серіал «Каменська-2».
21.20 Серіал «Убивча сила-2».
22.30 Я так думаю. Чи віримо ми в Бога?
23.20 Серіал «Пристрасті по-італійськи».
00.20 ТСН.
00.50 Служба розшуку дітей.
00.55 Остання барикада.

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ

«ІНТЕР»
06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00 , 15.00 17.00, 18.00 Новини.
06.05 Смачно з Борисом Бурдою.
06.30 Доки всі вдома.
07.10 Мультсеріал «Домашній улюбленець».
07.40 Сім'я від А до Я.
07.50 Народна платформа.
08.20 Серіал «Лялька».
09.30 Серіал «Під дахами великого міста».
10.35 Програма К.Стогнія «Кримінал».
11.05 Серіал «Злодійка».
12.15 Серіал «В ім'я твого кохання».
13.05 Серіал «Убивча сила». «Межа міцності».
14.00 Мультсеанс. «Покемон», «Домашній улюбленець».
14.50 Серіал «Фарскейп».
15.45 Дискавері.
16.15 Серіал «Пані удача».
17.10 Серіал «Ізабелла».
18.05 Велике прання.
18.50 Серіал «Лялька». Заключна серія.
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.30 Серіал «Убивча сила». «Межа міцності». Заключна серія.
21.45 Серіал «Пані удача».
22.55 Перехрестя кохання.
23.55 Народна платформа.
00.10 Подробиці. Підсумки дня.
00.45 Серіал «Останній кур'єр». Заключна серія.
01.50 Серіал «Ейр Америка». Заключна серія.
02.35 Док. детектив «Слід білого орла».

ICTV
05.00 Ранкова музика.
06.00 Серіал «Династія».
06.55 Мультсеріал «Екшен-мен».
07.15 Мультсеріал «Кмітлива Шерон».
07.45 Факти. Ранок.
07.55 Ділові факти.
08.10 Каламбур.
08.45 Факти. Ранок.
09.05 Серіал «Справи Кепських».
09.45 Серіал «Квантовий стрибок».
10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 17.00, 18.00 Факти. Гарячі новини.
10.40 Серіал «У полоні пристрастей».
11.45 Серіал «Тропіканка».
12.45 Факти. День.
13.00 Худ. фільм «Американські дракони».
14.50 Мультфільми.
15.00 Мультсеріал «Екшен-мен».
15.30 Мультсеріал «Кмітлива Шерон».
15.55 Серіал «Клариса все пояснить».
16.20 Серіал «Кенан і Кел».
16.45 Серіал «Під сонцем Сен-Тропе-2».
17.45 Серіал «Пляж. Рятувальники Малібу».
18.45 «Докладно» з Д. Кисельовим.
19.15 Худ. фільм «Мій тато — герой».
21.10 Каламбур.
21.45 Факти. Підсумок дня.
22.10 Погода.
22.30 Худ. фільм «Процес знищення».
00.30 Серіал «Квантовий стрибок».
01.20 Серіал «Справи Кепських».
Мовлення на Київ і область
01.45 Серіал «Під сонцем Сен-Тропе-2».
03.25 Худ. фільм «Процес знищення».

СТБ
07.00 «Вікна». Опівночі.
08.00 «Вікна». Бізнес.
08.20 Маски-шоу.
08.50 «Вікна». Столиця.
09.30 Серіал «Острів фантазій».
10.25 Худ.фільм «Самотня жінка бажає познайомитися».
12.00 Худ.фільм «Імперія «Нобл Хауз».
13.00 Серіал «Із думкою про Африку».
14.00 «Вікна». Новини.
14.40 День ОК.
16.00 Серіал «Космічні рейнджери». 2 серія.
17.05 «Вікна». Кримінал.
17.15 Серіал «Багаті і знамениті».
18.15 «Вікна». Столиця.
18.25 Маски-шоу.
19.00 «Вікна». Новини.
19.35 Серіал «Імперія «Нобл Хауз». Заключна серія.
20.40 «Вікна». Бізнес.
21.00 Худ.фільм «Російський кілер».
23.00 «Вікна». Кримінал.
23.10 Серіал «Останній Дон». 1 серія.
00.10 «Вікна». Опівночі.
00.35 Серіал «Космічні рейнджери». 2 серія.
01.30 Серіал «Острів фантазій».

НОВИЙ КАНАЛ
06.25, 06.35, 07.35.08.05, 08.35 Підйом.
06.30 Репортер.
06.55 Мультсеріал «Пеппі Довгапанчоха».
07.30 Репортер-бізнес.
07.45 Мультфільм «На задній парті». 3 випуск.
08.30 Репортер.
09.00 Київський репортер.
09.15 «Єралаш».
09.40 Принцип доміно.
11.20 Худ.фільм «Вулкан».
13.00 Репортер.
13.15 «Вікна» із Д. Нагієвим.
14.05 Серіал «Дикий янгол. Повернення».
14.45 Мультсеріал «Пеппі Довгапанчоха».
15.10 Територія «Fox kids». Мультсеріал «Життя з Луї».
15.35 Територія «Fox kids». Мультсеріал «Світ Боббі».
16.00 Територія «Fox kids». Мультсеріал «Деніс-мучитель».
16.30 Мультсеріал «Пригоди Дигимонів».
16.55 «Єралаш».
17.15 Серіал «Малькольм у центрі уваги».
17.55 Серіал «Медикоптери».
19.00 Репортер.
19.35 Серіал «Комісар Рекс».
20.25 «Вікна» із Д. Нагієвим.
21.30 Худ.фільм «Бермудський трикутник».
23.15 Репортер.
23.35 Швидкий гол.
23.45 Погода.
23.50 Зона ночі.
23.55, 03.30 Худ.фільм «Бармен із «Золотого якоря».
01.45 Зона ночі.
02.05 К1.Королі рингу.
02.35 Зона ночі.
02.40 Серіал «Безсмертний».
03.25, 04.45 Зона ночі.
04.50 Серіал «Медикоптери».
05.35 Зона ночі.
05.40 Серіал «Дикий янгол. Повернення».

ГРТ
08.00 Новини.
08.05 Телеканал «Доброго ранку».
09.00 Новини.
09.15 Телеканал «Доброго ранку».
10.20 Серіал «Інспектор Деррік».
11.20 Серіал «Сімейні пута».
12.00 Пряма лінія з Президентом Російської Федерації В.Путіним.
14.30 Ударна сила.
15.00 Новини (з субтитрами).
15.15 Худ. фільм «Едгар і Крістіна».
16.40 Таємниця Олонецького каравану. Спецрепортаж.
17.00 Слідство ведуть ЗНАТОКИ. Справа № 24 «Пуд золота». 6 серія. Заключна.
18.00 Новини.
18.30 О.Табаков у програмі «Саті».
18.55 Самі з вусами.
19.25 Велике прання.
20.15 Серіал «Сімейні пута».
21.00 Час.
22.10 Худ. фільм «Подаруй мені місячне сяйво».
00.00 Нічний «Час».
00.15 Серіал «Інспектор Деррік».
01.15 Хокей. Міжнародний турнір «Кубок «Балтики». Збірна Фінляндії — Збірна Швеції.
02.50 Худ. фільм «Загин «Д».

РТР
04.45 — 07.45 Доброго ранку, Росіє!
07.45 Серіал «Чоловіча робота-2».
08.45 Серіал «Морський вузол».
09.45 Вісті. Чергова частина.
10.00, 13.00, 16.00, 19.35, 21.55 Вісті.
10.10 Серіал «Комісар Рекс».
11.00 Пряма лінія з Президентом Російської Федерації В.Путіним.
13.20 Що хоче жінка.
14.20 Худ.фільм «Вхід у лабіринт».
15.40 Експертиза.
16.20 Вісті — Спорт.
16.30 Вісті — Москва.
17.00 Серіал «Злодійка. Щастя напрокат».
18.00 Пряма лінія з Президентом Російської Федерації В.Путіним.
19.55 Серіал «Чоловіча робота-2».
20.55 Серіал «Морський вузол».
21.55 Вісті. Чергова частина.
22.10 Худ.фільм «Імператор і вбивця».
01.05 Дорожній патруль.

НТБ
05.00, 05.30, 06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 10.00, 11.00 Сьогодні.
05.05, 05.35, 06.10, 06.35, 07.05, 07.40 Ранок на НТБ.
08.00 Серіал «Швидка допомога-5».
09.00 Сьогодні вранці.
09.20 Щиросердне зізнання.
10.05 Квартирне питання.
11.05 Серіал «Державний кордон».
12.35 Кримінал.
13.00, 14.00, 15.00 Сьогодні.
13.05 Серіал «Третій зайвий».
13.40 Серіал «Вона написала убивство».
14.35 Принцип доміно.
16.00, 17.00 Сьогодні.
16.05 Серіал «Лялька».
17.20 Національна безпека. «Сахалінська пустеля». Розслідування НТБ.
18.00 «Сьогодні» з Т. Митковою.
18.40 Серіал «Громадянин начальник».
19.45 Серіал «Лялька».
21.00 «Сьогодні ввечері» з К. Поздняковим.
21.35 Серіал «Третій зайвий».
22.15 Серіал «Громадянин начальник».
23.20 Гордон.
00.20 Серіал «Безсмертний».
01.00 Кома.

Куди зник турист?

У нашій країні десь загубилися п'ять з половиною мільйонів грошовитих іноземців...

ОБГОВОРЮЄМО ЗАКОНОПРОЕКТ

Наша газета 4 вересня ц. р. у матеріалі «Міна під мандрівника, або Дещо про проект закону про туризм» вже порушувала цю болючу тему. Але автори проекту закону не врахували зауважень, які тоді висловлювалися. А шкода...

Хто перетинає кордон

Проект закону України «Про внесення змін до Закону «Про туризм», поданий з ініціативи групи народних депутатів, котру очолює народний депутат К. Самойлик, на мій погляд, концептуально вибудовано некоректно. Коли його приймуть у такій редакції, він зашкодить не тільки туристичній галузі країни, а й соціальним та економічним процесам у державі.

Насамперед — про термінологію і визначення понять. На жаль, запропонований варіант не розмежовує туризм з точки зору споживача турпродукту — пересічного громадянина та виробника турпродукту, тобто суб'єкта туристичного підприємництва. Бо для конкретної особи туризм — засіб задоволення своїх пізнавальних, оздоровчих, спортивних та інших потреб в умовах вільного часу. Тоді як для підприємців галузі — економічна діяльність. І пов'язана вона з виробництвом та реалізацією турпродукту — організацією обслуговування туристів, і тільки туристів. Тобто громадян, які придбали в туристичних агенцій комплекс послуг.

Логіка підказує, що статус туриста не повинен поширюватися на такі категорії, як: родичі, транзитні пасажири, «човники» й торговці, члени офіційних делегацій та екіпажі літаків, бригади провідників, що перетинають кордон України. Тому нав'язувані нам методики ВТО (Всесвітня туристична організація) про облік таких категорій гостей України не тільки не дають реальної статистики галузі, і насамперед в'їзного туризму, а й не відповідають євроінтеграційним критеріям. Тому, на жаль, і панують сьогодні в Україні надумані, дуті цифри про мільйони туристів, які відвідали нашу країну.

А от туристичні фірми звітують набагато реальнішими цифрами, значно меншими від офіційної статистики, що грунтуються на даних Держтурадміністрації.

Так, наприклад, згідно з офіційною статистикою у 2001 році Україну відвідали 5,8 млн. іноземців. А туристичні підприємства звітують лише про 416 тисяч. Запитання: де поділися п'ять з половиною мільйонів грошовитих іноземних туристів? Де ті мільйони доларів, що не потрапили до бюджету держави? Відповідь проста: три мільйони — росіяни, майже два мільйони — молдовани та білоруси, котрих туристичні підприємства України не обслуговували, а приїжджали вони у відрядження, до родичів, на базари та з іншою аж ніяк не туристичною метою. Це, до речі, засвідчує і завантаженість наших готелів на периферії. Вони заповнені на 15—20 відсотків.

На жаль, такі реалії. А туристичні фірми у зв'язку з цим несправедливо й необ'єктивно називають тіньовиками.

«Перестраховка»

Далі. Весь проект закону має чітко визначену «виїзну» спрямованість. Зовсім не виписані ні внутрішній, ні в'їзний туризм, не згадується дитячий, молодіжний, «зелений», спортивно-оздоровчий туризм. Не знайшлося у проекті місця і для групового та індивідуального туризму. Немає визначення маршрутного, пізнавального, спеціальних видів туризму, тобто за межами правового поля залишається значно більше, ніж у його рамках.

Кілька слів про страхування, яке лише дотично відображено у проекті. Рік у рік практикується подвійне медичне обов'язкове страхування. Перед видаванням візи турист уперше страхується на весь термін перебування в Україні (мова йде про вітчизняні страхові поліси), але згідно з проектом закону туроператор мусить неодмінно застрахувати туриста (вдруге). До того ж у більшості готелів України протягом багатьох останніх років автоматично в ціні номера (втретє) страхується кожний прибулий. І в запропонованому проекті ця практика не ламається, а, на жаль, узаконюється.

Здай валюту, станеш «туром»

А от критеріїв туроператорської та турагентської діяльності на в'їзд, виїзд і внутрішній туризм просто немає. Проект легалізує лише одну вимогу —внеску до гарантійного фонду. Сплатив 130 тисяч, і ти — туроператор! Тоді, шановні панове, це тривіальна операція з купівлі-продажу. Що зрештою виллється у змагання грошових мішків з професіоналами. Крім того, це буде доморосле ноу-хау. Бо ніде у світі такої практики немає. До речі, і в Україні ми будемо перші: назвіть хоча б одну сферу виробничої діяльності, де підприємці перед отриманням ліцензії мають вносити грошову заставу до гарантійних фондів у разі банкрутства? Невже туризм небезпечніший і ризикованіший, ніж авіаційні та морські перевезення, приватна медицина, де можуть, не доведи Господи, занести СНІД або залікувати людину до смерті?

Тому якщо і треба вносити зміни та доповнення до законопроекту, то передусім до тих розділів, де йдеться про стаж роботи в галузі, відповідну освіту, знання іноземних мов персоналом, наявність власного турпродукту, участь у виставкових заходах і багато іншого. Адже в будь-якій країні Європи ці чинники —норма закону для підприємств сфери туризму. Вважаю, що в Україні як європейській державі вони також повинні бути важливими й визначальними. Крім того, міжнародна практика у сфері туризму свідчить про наявність вибору суб'єктом форм гарантії своєї платоспроможності — це страхування бізнес-ризиків, зокрема і в разі банкрутства, банківська гарантія та застава нерухомості.

■ ■ ■

Панують надумані, дуті цифри про мільйони туристів, які відвідали нашу країну

■

«Живих» грошей не вимагають у жодній країні світу.

З квитками у зворотний бік

Вимоги про гарантії фінансового гатунку ставляться лише до виїзних операторів: у тій же Росії, якщо фірма провадить чартерні авіаційні та морські перевезення, будь ласка, треба застрахуватися на суму, еквівалентну 7500 мінімальним зарплатам, якщо повітряним або морським перевезенням у регулярному сполученні — на 2500.

А відповідає за це перевезення той, хто бере гроші, тобто сторона, яка направляє. І це надзвичайно важливо стосовно прийому іноземних громадян (в'їзний туризм). Туристи прибувають до нашої країни так само, як і ми до них, — з квитками у зворотний бік. І відповідає за повернення теж сторона, яка направляє, — це вона укладає письмові угоди з туристом (якщо цього вимагає законодавство), це з нею судяться туристи в разі рекламацій. До речі, оплачується прийом зазвичай після надання послуги. Аванси можна отримати в розмірі 30, а якщо дуже давній партнер — 50 відсотків від замовлених послуг.

У проекті закону немає також поняття експорту та імпорту в туризмі. Хоча де-факто воно існує. Адже є роз'яснення Міністерства статистики та Міністерства економіки України, Державної податкової адміністрації. А все це тому, що немає в'їзного туризму як такого. Хоча саме поняття «в'їзний туризм» — це експорт (валютні кошти йдуть у державу). І експорт, до речі, специфічний, унікальний, адже не ми доставляємо до споживача продукт, а він сам за власні кошти їде до нас, щоб побачити Софію Київську, храми Чернігова, пройтися вулицями древнього Львова, відвідати Крим та Карпати. І за це наш гість платить твердою валютою. А от «виїзний туризм» — це імпорт (валюта вивозиться з держави). Мало того, в'їзний туризм має нульову ставку з ПДВ. Однак згідно з проектом в'їзний туризм не є пріоритетним, пріоритетний туризм узагалі.

Знайти хоча б одну країну світу, яка ставила б перепони на шляху розвитку прийому туристів у себе вдома і обома руками підтримувала подорожі своїх громадян за кордон, мені не вдалося. А от групі авторів цього законопроекту, очевидно, кортить, щоб Україна стала першою такою державою у світі.

Тому вважаю за доцільне зупинитися ще на одному аспекті.

Сезонний бізнес

У новій редакції законопроекту туризм проголошується ексклюзивним, тобто єдиним видом діяльності для суб'єктів господарювання. Але ж це — сезонний бізнес. Скажіть, будь ласка, коли взимку практично 80 відсотків турпідприємств недовантажені майже на 70 відсотків, то кому із авторів законопроекту вигідно, щоб на чотири—шість місяців звільнити персонал? Але зазвичай кожна турфірма може надавати послуги з письмових перекладів багатьма мовами світу — це як приклад. Крім того, відповідно до ліцензії Міносвіти відкривати в себе курси з вивчення іноземних мов тощо. Тобто підприємство в туристичний несезон може бути прибутковим, сплачувати заробітну плату і податки. Тому де логіка та державна потреба в такому законопроекті? Здається, автори такої новації геть ігнорують лінію Президента держави про всіляку підтримку владою середнього та малого підприємництва.

Дивує вимога, що під час отримання ліцензії неодмінно ти не повинен мати жодних кредитів.

А як же, скажіть, будь ласка, бути новоствореним малим підприємствам? Як починати свій бізнес молодим випускникам шістьох лише київських вузів, котрі готують кадри для туристичної галузі України? Адже, виходячи із запропонованого порядку, вони приречені на безробіття! А як бути тисячам нині діючих в Україні ПП, СПД (малий бізнес на фіксованому та єдиному податках), зазвичай це 5—15 працівників, не більше, котрі працюють багато років в Івано-Франківській, Чернівецькій, Рівненській, Сумській, Волинській, Чернігівській та інших областях? На мій погляд, цим невеличким підприємствам ніколи не сплатити 130 тис. грн., як цього вимагає ст. 20 законопроекту. У результаті десятки тисяч громадян України, якщо не сотні тисяч, будуть викинуті на вулицю. А це гіди, екскурсоводи музеїв, заповідних зон та історичних пам'яток тощо. На жаль, через певні економічні складнощі ці люди згодні на будь-яке замовлення, на будь-які умови оплат — дай лише роботу. У деяких нема навіть факсу, не кажучи вже про комп'ютер чи Інтернет. Тому запропоновані зміни до чинного Закону «Про туризм» мають уже не тільки соціальне, а й політичне забарвлення. От скажіть, будь ласка, як може вижити вуйко Степан — партнер якоїсь маленької інофірми із забутого Богом карпатського села, який обслуговує наших американських гостей у своїй хаті, водить їх на екскурсію в гори, на базар, влаштовує вечорниці тощо, має патент та ліцензію як фізична особа і, по суті, є суб'єктом туристичного підприємництва. Йому що, 130 тисяч теж сплачувати? Безперечно, адже саме такий порядок пропонують автори законопроекту.

■ ■ ■

Коли взимку практично 80 відсотків турпідприємств недовантажені майже на 70 відсотків, то кому із авторів законопроекту вигідно, щоб на чотири—шість місяців звільнити персонал?

■

Варто також зупинитися на такому питанні, як захист вітчизняного товаровиробника. Про це у проекті зовсім не йдеться. Фахівці постійно відчувають експансію фірм нерезидентів, які просто вибивають нас із ринку своїми цінами. Не сплачують податків, бо вони нібито туристичної діяльності не ведуть, однак факти свідчать, що плата йде з-за кордону. Функціонерам від туризму відомо, що турпослуги організовують, контролюють та замовляють саме в Україні. А рахунки збирають та перераказують до інших країн світу.

І останнє. Наводити лад на ринку туристичних послуг справді потрібно. І в цьому насамперед маємо бути зацікавлені ми — керівники 4,5 тисячі туристичних підприємств України, котрі протягом багатьох років сумлінно і прозоро працюють у цьому бізнесі і відзначені дипломами, подяками, навіть високими державними нагородами. Тому й звертаюся до вас, шановні депутати. Ви маєте допомогти створити конкурентне середовище в туристичній сфері, запровадити в ній цивілізовані норми і правила, зрозумілі й вигідні туристичним підприємствам та державі.

Від вашої діяльності тут багато залежить. І численні відгуки керівників туристичних підприємств, а також громадських об'єднань, таких як Кримська, Карпатська, Львівська асоціації, асоціація готельних об'єднань та готелів міст країни, профспілкових комітетів це підтверджують. І тому, гадаю, не зважити на їхню думку, аргументовані зауваження та пропозиції ви, мабуть, не маєте ані морального, ані громадянського права.

Не кажучи вже про те, що проект потребує серйозної юридичної експертизи, бо суперечить низці чинних законів та указів Президента України.

Віталій БЕЗНОСЮК,
член Національної ради Кабінету Міністрів України з питань туризму, президент Української державної корпорації з іноземного туризму «Укрзовнішінтур».

Не все так погано

Як юрист із десятирічним стажем не можу не висловитися з теми, що практично в усіх на вустах.

«В Україні погані закони», «в Україні закони не працюють», «закон — що дишель» — так лояльні громадяни висловлюються про свою країну.

За роки роботи адвокатом в Україні у мене склалася протилежна думка, а саме: ми живемо в правовій державі.

Прошу зрозуміти мене правильно, мені подобаються не всі закони. Мені не подобається закон про ПДВ, наприклад. Мені не подобаються санкції статей Кримінального кодексу, що передбачають відповідальність за податкові злочини, — вони здаються мені занадто суворими. Хоч це справа смаку.

Але я про інше. Послухайте, звідкіля лунає лемент про те, що закони в країні погані. Про це кричать люди, що ніколи і жодних законів не читали. Зрозуміло, користуватися ними вони тим більше не вміють, через їх повне незнання.

Я довго тримала при собі свою думку про правову державу, в якій мені пощастило жити. Допоки не почула від зовсім різних людей несподіваного підтвердження своєї версії.

Один з них, колишній прокурор, що відсвяткував свій 70-літній ювілей, сказав: «Ненька Україна йде до процвітання!» Він завжди був українцем. Ще при Радах, мешкаючи у російськомовному Криму, за кожної можливості переходив на українську мову. Жодного разу не пошкодував уголос про часи влади комуністів, хоча іноді важко йому велося. Всією душею вітає Незалежність.

Другий з них — мій ровесник, 32-річний бізнесмен, в якого є можливість (і бажання) протягом останніх десяти років порівнювати законодавство різних країн, переважно європейських. Він дійшов висновку, що в Україні законодавство найбільш спрямоване на інтереси небагатого дрібного підприємця. Вважає сам факт наявності в Україні фіксованого прибуткового і єдиного податків величезним досягненням, про яке навіть не мріють розвинені європейські країни. На тлі цього досягнення вважає «беспредел» податкових органів просто дрібницями.

Можливо, багато хто так думає, але вважають за краще у цьому не зізнаватися. Краще скаржитися на життя, мовляв, менталітет такий.

Третя — перукарка (52 роки) на вільних хлібах. За будь-якої проблеми в житті читає, що «з цього приводу пишуть у законі розумні люди». Якщо не знає, який закон читати, запитує в мене. А згодом завдяки природній кмітливості сама цей закон удало застосовує і виходить переможницею. Зрозуміло, у силу менталітету, на життя поскаржитися не забуває, але все якось більше — на побут.

Але «незнання закону не звільняє від відповідальності, а знання — звільняє». Тож придбайте за 5—6 гривень збірник законів чи кодекс, що вас цікавлять, і вивчайте.

А ще пам'ятайте: суд — третя влада. Крім того:

1) в Україні громадянин реально може поскаржитися в суд на орган виконавчої влади;

2) у нашій країні громадянина заарештовує тільки суд;

3) передбачено кримінальну відповідальність для чиновників, що не виконують рішення суду (і нагадування про це з цитуванням відповідної статті КК таки справляє на них враження);

4) громадянин має право стягнути відшкодування моральної шкоди з чиновника, що порушив його права, мало того — встановлений мінімум задоволення доведеної моральної шкоди: п'ять мінімальних заробітних плат (825 грн.).

Прикладів я можу навести безліч, але мета у мене інша.

Я хочу закликати співвітчизників до більшої лояльності стосовно своєї країни.

Повірте, вона того варта.

Антоніна САНІНА, адвокат.

ЗАКОНОДАВЕЦЬ

Аліменти, та не ті

НОВА НОРМА: Верховна Рада України ухвалила Сімейний кодекс України (далі — СК).

ЦЕ ОЗНАЧАЄ. Вперше законом регламентовано, що **батьки, управляючи майном малолітньої дитини (а такою є дитина до досягнення нею 14 років) без спеціального на те повноваження, зобов'язані вислухати думку дитини щодо способів управління цим майном**. І не інакше, адже новий СК визначає: майно, набуте батьками і дітьми за рахунок їхньої спільної праці чи спільних коштів, належить їм на праві спільної сумісної власності (чинний Кодекс про шлюб та сім'ю (далі — КШС) цього не передбачає). Відтак новий закон зобов'язує батьків передати в користування дитини майно, яке має забезпечити її виховання та розвиток.

Зрозуміло, що з чинного нині КШС до нового кодексу перенесено батьківський обов'язок утримувати дитину до досягнення нею повноліття. Способи такого утримання батьки визначають за домовленістю між собою. Можна, звісно, і за допомогою суду домогтися аліментів. Але пам'ятайте: обставини, що враховуються **при призначенні аліментів, а відтак і їх розміру, уже зазнали змін. Якщо чинний КШС визначає чіткий розмір аліментів (на одну дитину — чверть, на двох дітей — третину, на трьох і більше дітей — половину заробітку батьків), то згідно зі ст. 183 нового СК частка заробітку (доходу) батька або матері для стягнення аліментів на дитину визначається судом**. Суд при цьому враховуватиме:

1) стан здоров'я та матеріальне становище дитини;
2) стан здоров'я та матеріальне становище платника аліментів;
3) наявність у платника аліментів інших дітей, непрацездатних чоловіка, дружини, батьків, дочки, сина;
4) інші обставини, що мають істотне значення.

Отже, благополуччя дитини, обділеної увагою котрогось із батьків, багато в чому залежатиме від справедливості, коли хочете — чуйності, Феміди, яка має детально дослідити ситуацію щодо дитини і визначити оптимальний для кожного випадку розмір аліментів. Але **за будь-яких обставин розмір аліментів на одну дитину не може бути меншим, ніж неоподаткований мінімум доходів громадян (за чинним КШС — не менше половини такого мінімуму)**.

Щоб інтереси дитини не постраждали, своє слово має сказати і держава — у тих випадках, коли місце проживання батьків дитини невідоме, або вони ухиляються від сплати аліментів, або не мають можливості утримувати дитину. Тому СК передбачає можливість призначення тимчасової державної допомоги.

Ми недаремно наголосили на відомій і традиційній досі дорозі до аліментів — через суд. Бо з нового року ця дорога — не єдина. Домогтися виплати аліментів можна буде без рішення суду. Закон (ст. 189 СК) надає батькам право укласти договір про сплату аліментів на дитину, в якому визначаються розмір та строки виплати. За умови, що: 1) договір укладений у письмовій формі і нотаріально посвідчений; 2) його умови не порушують прав дитини. Якщо ж один з батьків не виконуватиме свого обов'язку за договором, то аліменти з нього можуть стягуватися на підставі виконавчого напису нотаріуса.

Не всі батьки зможуть «розслабитися» і з досягненням їхніми дорогими чадами повноліття. У кількох випадках СК передбачає батьківський обов'язок утримувати також і повнолітніх дітей. Йдеться про непрацездатних синів чи доньок та про тих, які продовжують навчання (до досягнення ними 23 років). Таке утримання в обох випадках можливе лише за умови, що батьки можуть надавати матеріальну допомогу.

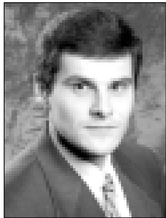
Закон не завжди дозволяє «розслаблятися» не лише батькам, а й повнолітнім дітям, адже зобов'язує їх утримувати непрацездатних тата чи маму, які потребують матеріальної допомоги (ст. 202 СК) (уникнути такого обов'язку законно можна, якщо мати чи батько були позбавлені батьківських прав, або довівши, що вони ухилялися від виконання своїх батьківських обов'язків).

Отже, **і діти за певних обставин муситимуть платити аліменти на утримання батьків. Скільки саме — визначає суд**. У винятких випадках, якщо мати або батько тяжкохворі, інваліди, а син чи донька мають достатній дохід, суд може постановити рішення про стягнення з них одноразових або протягом певного строку виплат на покриття пов'язаних з лікуванням чи доглядом за батьками витрат.

З огляду на це, а також на сучасні реалії, цілком справедливою є і норма «навпаки»: батьки можуть бути звільнені від обов'язку утримувати дитину, якщо дохід дитини набагато перевищує дохід кожного з них і забезпечує повністю її потреби.

ЗВЕРТАЄМО УВАГУ, що злісне ухилення від сплати встановлених рішенням суду аліментів на утримання дітей чи на утримання непрацездатних батьків визнається злочином і передбачає кримінальну відповідальність за статтями 164 та 165 КК України.

ДЛЯ ДОВІДКИ: СК ухвалено парламентом 10 січня 2002 р. Він набирає чинності з 1 січня 2003 р. З повним його текстом можна ознайомитися в «Голосі України» за 26 лютого ц. р.

Микола МЕЛЬНИК, кандидат юридичних наук.

Ведучі рубрики нагадують норму ст. 68 Конституції України: **«Незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності»**

Анатолій БЕНЬ, оглядач «Голосу України».

ЗАЛИШАЙТЕСЯ З «ГОЛОСОМ»

Пільги за медаль

Чи мають особи, які в роки Великої Вітчизняної війни нагороджені медаллю «За трудову відзнаку», право на отримання статусу учасника війни? Який порядок його встановлення?

Геннадій КРАВЧЕНКО.
Миронівка,
Київська область.

Медаль «За трудову відзнаку» входить до Переліку медалей Союзу РСР, нагородження якими в роки Великої Вітчизняної війни і війни з імперіалістичною Японією дає право на встановлення статусу учасника війни. Згідно з постановою Кабінету Міністрів від 26.04.96 р. № 458 «Про комісії для розгляду питань, пов'язаних із встановленням статусу учасника війни», для отримання такого статусу необхідно подати заяву за місцем перебування на пенсійному обліку. Комісія повинна в 10-денний термін з дня подання документів прийняти рішення, про що інформує заявника та надає допомогу в розшуку документів та інших доказів, необхідних для встановлення статусу учасника війни. У разі виникнення спірних питань матеріали з пропозиціями та рекомендаціями передаються до вищестоящої комісії. Рішення комісії оформляється протоколом, який підписується головою та секретарем комісії і надсилається для виконання органам соціального захисту населення за місцем перебування особи на пенсійному обліку або за місцем проживання. Органи соціального захисту видають ветеранові посвідчення учасника війни, що є документом, який дає право на пільги.

Консультацію підготувала Наталія ХОМЕНКО, спеціаліст «Юридичної клініки».

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

На фото: прийом юридичної клініки в редакції «ГУ». В центрі авторка надрукованої консультації.

ПРАВОВИЙ МОНІТОРИНГ

Оприлюднення прав обов'язкове

Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Порядку проведення державної реєстрації нормативно-правових актів у Міністерстві юстиції України та включення їх до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів» № 102/5 від 25.11 2002 р.

Затверджений порядок визначає єдиний механізм проведення правової експертизи нормативно-правових актів, поданих на державну реєстрацію, їх державну реєстрацію Міністерством юстиції України, а також включення зареєстрованих нормативно-правових актів до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів. Для державної реєстрації подають не пізніше п'яти днів від їх прийняття нормативно-правові акти, якщо в них є одна або більше норм, що зачіпають соціально-економічні, політичні, особисті та інші права, свободи й законні інтереси громадян, проголошені й гарантовані Конституцією та законами України. Набувають чинності нормативні акти за десять днів після їх реєстрації (якщо в них не встановлено пізнішого терміну надання їм чинності). Акти, які визначають права і обов'язки громадян, підлягають обов'язковому оприлюдненню. До того ж якщо нормативно-правові акти зачіпають права та законні інтереси громадян, вони набувають чинності за десять днів після їх державної реєстрації, але не раніше дня доведення до відома населення.

Як стати дипломатом

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення конкурсу для прийняття на дипломатичну службу» № 1754 від 16.11 2002 р.

Постанова визначає порядок проведення процедури конкурсного відбору для прийняття на дипломатичну службу, а також випадки, коли у прийнятті на дипслужбу буде відмовлено. До участі у конкурсі не допускають осіб, які досягли встановленого законодавством граничного віку перебування на державній службі; визнані в установленому порядку недієздатними; мають судимість, що є несумісним із обійманням посади державного службовця; у разі прийняття на службу будуть безпосередньо підпорядковані особам, які є їх близькими родичами чи свояками; позбавлені в установленому законом порядку права обіймати відповідні посади на визначений термін; за станом здоров'я не можуть бути направлені у довготермінове відрядження; не мають відповідної вищої освіти або не володіють у необхідному обсязі державною та іноземними мовами згідно з встановленими кваліфікаційними вимогами, та в інших передбачених законодавством випадках.

Ні пільг, ні провадження

Наказ Міністерства юстиції України «Про забезпечення виконання вимог Закону України «Про усунення дискримінації в оподаткуванні суб'єктів підприємницької діяльності, створених з використанням майна та коштів вітчизняного походження» № 903/7 від 08.11 2002 р.

У зв'язку з набуттям чинності Закону України «Про усунення дискримінації в оподаткуванні суб'єктів підприємницької діяльності, створених з використанням майна та коштів вітчизняного походження» та з урахуванням рішення Конституційного Суду України, якими скасовано пільги у сфері валютного та митного регулювання, сплати податків та зборів підприємствам з іноземними інвестиціями, під час вирішення питання про прийняття до примусового виконання виконавчих документів, виданих на підставі рішень та ухвал судів, винесених на підставі законодавства, яке гарантувало захист іноземних інвестицій, державні виконавці мають відмовляти у відкритті виконавчого провадження.

Як це узгоджується з чинними положеннями Цивільно-процесуального кодексу України, тема окремої статті.

ЧЕРНІГІВЩИНА

Забивати «плюсові» голи — звична справа

У вересні цього року голова Бахмацької райдержадміністрації Борис Толкачов на урочистостях з нагоди святкування 200-річчя Чернігівської губернії та 70-річчя області отримав орден «За заслуги III ступеня». Йому також присвоєно звання «Відмінник освіти України». Так відзначено чотирирічну діяльність на посаді керівника виконавчої влади.

— Борисе Андрійовичу, перед відповідальною посадою ви 20 років очолювали сільгосппідприємство «Прогрес». Зазвичай сільських керівників спочатку «обкатують» на посадах начальника райсільгоспуправління, першого заступника, а потім садовлять у головне районне крісло. Чому ви так швидко «виросли»?

— Голова облдержадміністрації вирішив, що зможу впоратися із значно більшим обсягом роботи. Я очолив «Прогрес» не за кращих часів. Ні урожайності, ні дисципліни. Серйозні трудівники працевлаштувалися в райцентрі. І все-таки я взявся за справи. Їх так було багато, що добудову власного будинку закінчив лише через 15 років головування. Невдовзі господарство стало одним із кращих у районі. Ми мали найбільшу урожайність у рослинницькій галузі. Мене, як керівника, добре знали. Та й я за ці роки вивчив усі можливості кожного. Отож, хоч і не дуже хотілося покидати рідне господарство, все-таки згодився очолити район.

— Чим найбільше пишаєтеся за роки праці у Бахмачі?

— Успішною реалізацією будівельної програми. Лише цього року введено до експлуатації 11,8 кілометра газових мереж, що дало можливість розпочати роботи з газифікації Батурина, Стрільників, Григорівки. Збудовано школи у селах Бахмачі та Осічі. У райцентрі відкрито кардіологічне відділення райлікарні.

Значно поліпшилися справи в агропромисловому комплексі. Торік район виборов першість в області з сільгоспвиробництва і здобув перехідний кубок. Сподіваємося його втримати і цьогоріч. За оперативними даними, вже намолочено 115 тисяч тонн зернових, що майже на 30 відсотків більше, ніж попереднього року. З початку року в районі вироблено 18342 тонни молока та 2134 тонни м'яса, що становить, відповідно, 108 та 102 відсотки до такого самого періоду минулого року. Завдяки впровадженню цілодобового випасання худоби домоглися здешевлення продукції на сім відсотків. У селах району почали вирощувати сою. Її посіви збільшились у 2,7 разу. Під урожай наступного року посіяли озимого ріпаку більш ніж на 2000 гектарах.

— Чи ліквідовано борги із зарплати працівникам?

— На підприємствах агропромислового комплексу в липні заборгованість ліквідовано повністю, вчасно отримують заробіток працівники бюджетної сфери. Загалом коло підприємств-боржників стосовно розрахунків з працівниками зведено до шести. Найбільшу заборгованість із зарплати має ВАТ «Нафтогазмаш», яке останнім часом перебуває майже на межі банкрутства. У вересні завдяки зусиллям райдержадміністрації вдалося відновити його роботу. Є перспективи на виправлення фінансового стану підприємства.

— Борисе Андрійовичу, кажуть, що ви затятий любитель футболу...

— Це справді так. Намагаюся не пропустити жодного матчу і навіть їжджу на виступи нашої районної футбольної команди «Прогрес» (названо, як сільгосппідприємство, де працював Б. Толкачов. — **Авт.**) в інші райони. Ми спільно подбали цього року про впорядкування стадіону, оновлення футбольного поля. Нині у команди є всі шанси посісти третє місце у вищій лізі області. А юні футболісти Бахмацької дитячо-юнацької спортивної школи нині лідирують у змаганнях на першості України в дитячій лізі.

— Отже, забивати голи у ворота противників для вас — звична справа?

— І у спорті, і в роботі!

На знімку: голова Бахмацької райдержадміністрації Б. Толкачов на стадіоні під час тренувального матчу футболістів «Прогресу».

ОСВІТА

Перевеслята проти політизації... дитинства

На початку жовтня в Батурині створено козацьку шкільну державу, де перевеслята (1—4 класи), джури (5—8) та козаки (9—12) розвиваються на засадах козацької педагогіки і навіть задекларували свою готовність виступити проти політизації дитинства та будь-якої монополії в дитячому русі.

Ні, школярі не їздять на конях і не носять шаблі, проте не менше, ніж славетні предки, шанують і люблять свій край і традиції козацтва. До того ж, за словами заступника директора з виховної роботи Рузанни Мелоян, школа має тісні зв'язки з Батуринським козацьким полком.

У держави є гімн, статут і кошовий, якого обирають вісім сотників на козацькій раді. А за чотири напрями роботи (вивчення усної народної творчості, історії і народознавства; культмасову роботу; фізкультуру і здоров'я; екологічний) відповідають чотири полковники. Є в сотнях (класах) свій суддя — відповідальний за дисципліну, сотник — староста, осавул — культмасовий витівник, обозний — відповідальний за трудовий сектор, писар — редколегія.

Вступ до козацької держави — справа добровільна, проте жоден із школярів-батуринців не відмовився від урочистої клятви під державним прапором.

КРИМІНАЛ

«Ветеранська» електроенергія... прибуткова!

Співробітники чернігівського обласного управління державної служби боротьби з економічною злочинністю (УДСБЕЗ) викрили злочинне угруповання... серед посадових осіб Бахмацького району електричних мереж (РЕМ).

Начальник УДСБЕЗ УМВС Олександр Стволовий повідомив, що протягом двох років за вказівкою керівництва РЕМ контролери енергонагляду щомісяця у відомостях про розрахунки відшкодування коштів пільговим категоріям населення за використану електроенергію навмисно завищували кількість спожитої електроенергії. Наприклад, ветеран спожив 45 кВт-год (норма для 50-відсоткового відшкодування 75 кВт-год). Йому ж ще додавали 30. У такий спосіб тільки за один рік було «приписано» 1 мільйон 100 тисяч гривень!

Крім того, занижуючи показники втрат електроенергії під час її транспортування, керівництво РЕМу одержувало значні премії за економію. Воно незаконно отримало премій на суму 91 тисяча гривень.

«Бахмацька справа» змусила правоохоронців пильніше перевірити подібну практику в усіх районах області. І, як виявилося, не марно. До держбюджету повернуто понад 3 мільйони гривень, які були незаконно використані посадовими особами РЕМів. Тільки за десять місяців цього року в електроенергетичній галузі викрито 35 економічних злочинів проти 31 в минулому.

Нині порушені кримінальні справи стосовно посадових осіб Ніжинського та Носівського району електричних мереж. Вони, як і їх бахмацькі колеги, списували дорогі кіловати на ветеранів, інвалідів і в результаті отримали незаконно більш як 400 тисяч гривень «приробітку».

P. S. Їх уже засуджено.

Інтернетівці, змінюйте програму!

Чернігівська облдержадміністрація виставила на обговорення велику обласну «Програму розвитку малого підприємництва на 2003—2004 роки» на своїй офіційній веб-сторінці. Це перший проект майбутнього владного документа, який ухвалюватимуть з урахуванням зауважень, пропозицій, надісланих від підприємців через Інтернет. До обговорення запрошені всі, хто зацікавлений в ефективнішому вирішенні бізнесових проблем на Придесенні.

ВИРОБНИЦТВО

Вагончик рушить...

Найкращий роботодавець у Чернігівській області — депо пасажирських вагонів станції Бахмач, де кількість працівників зросла з 270 до 730.

— Це стало можливим тому,— пояснив начальник депо Євген Бойко,— що віднедавна ми робимо капітально-відновлювальний ремонт пасажирських вагонів, котрі експлуатувалися 25—28 років: замінюємо вікна, сантехніку, поліпшуємо інтер'єр...

В Україні залізничними магістралями вже курсує 42 сині євровагони, їх не відрізниш від нових. Щомісяця парк поповнюється на три одиниці.

Дім, який побудував

Певне, кожен мріє посадити дерево, виростити дітей і побудувати дім. Світлий, надійний, великий, одне слово — фортецю... Ось і колишній московський радист, а нині пенсіонер, Юрій Солдатов, який об'їздив майже весь колишній Радянський Союз, сприйняв це життєве кредо буквально, і тридцять років тому вирішив «звити» у Дмитрівці на вулиці Незалежності своє родинне гніздо. За фортецю, ймовірно, й отримав прізвисько Граф. Звісно, будували всією сім'єю — Юрій Григорович, його дружина Марія Іванівна, три доньки і зяті.

Творіння рук вийшли не лише із серця, а... зі снів Юрія. З них приходили натхнення, ідеї, ескізи. Спочатку звели літню кухню. «Воспроизвел точные чертежи кухни царицы Тамары» — закарбував колишній радист на табличці. Написи з оригінальними висловами, до речі, рясніють на всіх архітектурних шедеврах майстра-самоука. Ще донедавна двір прикрашала чудова гойдалка. Але Юрій Григорович не міг спокійно дивитися на синці на колінах і тому додав «інструкцію»: «Діти вітру та сонця! Я непогано зробив гойдалку, але я зовсім не вмію робити запасні руки, ноги та голови. Пам'ятайте про це. Граф».

Після кухні побудували двоповерховий замок, а навколо в такому ж старовинному стилі звели підсобні приміщення, сарай (у Солдатових велике господарство — гуси, поросята, кури, кози), лазню, гараж. В останньому, до речі, зберігаються два трактори, які сконструював Юрій Григорович.

Утім, потрапити до «графських хоромів» че-

Таємниці зруйнованих фортець

ПАМ'ЯТКИ

Гетьмани Дем'ян Многогрішний, Іван Мазепа, Кирило Розумовський... Ці постаті золотих сторінок української історії поєднали свою долю з Батурином, який нині живе лише пам'яттю про колишню славу. Жителі містечка ще й досі знаходять на своїх садибах монети, зброю, кам'яні фрагменти палаців та... підземні ходи. Колишня гетьманська столиця, де вельможно доживав свої останні роки останній гетьман України Кирило Розумовський, прагне і нині пережити не перше відродження. Ці місця мають магічну силу, попереджають гостей батуринці. В цьому ми переконалися самі, бо після приїзду додому відразу закортіло повернутися до краю таємниць історії і не менш привабливих мальовничих краєвидів.

З історії

Місто Батурин — столиця України в часи козацької держави у XVII—XVIII століттях. Уперше згадується 1625 року. З 1648 року — сотенне місто Чернігівського полку, а з 1649 — Ніжинського. У 1669—1708 і 1750—1764 роках тут була резиденція гетьманів України. Під час протимосковського повстання гетьмана Івана Мазепи 1708 року російські війська під командуванням Олександра Меншикова зруйнували Батурин.

Гетьманську резиденцію перенесено до Глухова. У 1760 році Батурин став власністю гетьмана Кирила Розумовського. Після ліквідації полкового поділу України (кінець XVIII століття) місто увійшло до складу Чернігівської губернії.

... Ось тут, на Гончарівці, біля пам'ятної плити гетьмана Івана Мазепи була розташована його заміська резиденція, яка нічим не різнилася від кращих європейських палаців. Її дощенту зруйнували за наказом Петра I. У центрі Батурина — Воскресінська церква — усипальниця останнього гетьмана. Збудовано її з цегли дзвіниці Мазепиного Троїцького собору, яка залишилася напівзруйнованою після погрому Меншикова в листопаді 1708 року. Трохи далі — на високому лівому березі Сейму — перлина архітектури періоду класицизму палац Розумовського. Шкода, що це єдине творіння в Україні Чарльза Камерона так повільно реставрується.

А ось на території мальовничого парку — будинок генерального судді Василя Кочубея, де нині зберігаються експонати. Директор Батуринського державного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця» Наталя Реброва вважає, що в цій старовинній будівлі спочатку було приміщення генерального суду, у підвалах якого навіть збереглася катівня. Туристи, любителі гострих відчуттів, можуть уявити в підземеллі з крюками, які страхіття чекали на винуватців! Проте, за версією інших дослідників, у підвалі, як у великому холодильнику, тримали бочки з вином та пивом, продукти. Хоча сходинки до рукотворного холодного підземелля і справді небезпечні. І нерідко саме під ними батуринці можуть знайти якийсь... безцінний скарб. Звісно, історії. Наприклад, у 60-х роках минулого століття фрагмент пам'ятника Кирилу Розумовському виявили на місці сходинок однієї корчми, в якій свого часу ще зупинявся Тарас Шевченко. А найціннішою знахідкою Наталя Реброва вважає мідну іконку Божої матері (робота майстрів Києво-Печерської лаври датується кінцем XVII століття) на скелеті обезглавленої жінки, яка стала жертвою російського війська під час штурму Батурина у 1708 році.

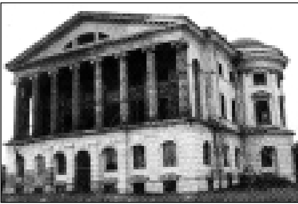
Усі експонати, як і сам музей, — безцінні. Бо доповнювали і змінювали славетну історію, яку століттями замовчували і яку ми й досі не навчилися поважати. Працівники музею згадують, як за радянських часів під час екскурсій, котрі неодмінно відвідували працівники КДБ, про Мазепу можна було згадувати одним реченням як про зрадника.

Місцеві краєзнавці, серед яких, зокрема, і Володимир Задко, стверджують, що заснування Батурина відсунуто майже на тисячоліття (щоправда, на той час Батурин мав зовсім іншу назву): копаючи у центрі колишньої фортеці, археологи наштовхнулися на оборонний частокіл городища часів Київської Русі — ще тисячі невідомих сторінок минулого...

На знімку: ось такий мотель «Фортеця» тепер прикрашає Батурин.

ФОТО + ПОГЛЯД

Остання мрія гетьмана

Палац Кирила Розумовського... І в уяві оживає грандіозна біла будова епохи класицизму — остання мрія останнього українського гетьмана. Побудована протягом 1799—1803 років на замовлення Кирила Григоровича архітектором Чарльзом Камероном, вона так і не стала місцем його відпочинку. А після смерті господаря була продана сином за борги батька.

Палац, розташований на високому лівому березі річки Сейм, не просто великий — величезний. Півтораметрові стіни-мури навдивовиж не пригнічують, а розширюють простір кімнат. Біла штукатурка — результат останньої недореставрації — вже частково покрита настінним розписом диких нинішніх нащадків, творців цього дива. Вікон майже нема, але палац не справляє враження «сліпого» й рефлексуючого минулою славою. Замислювате, проте зручне планування кімнат, коридорів і сходів... Гуляючи залами білого велета, цього уламка безкрайньої й абсурдної імперії, так просто можна уявити маскарадне життя української еліти межі XVIII і XIX століть.

Шлях на другий поверх перекривають провалені сходи. Наче охороняючи від надто допитливих свої таємниці. Та нам і без цього досить вражень. Ми залишаємо палац-примару з переконанням, що такий архітектурний дотик до історії вартий того, щоб зазирнути в цей куточок Чернігівщини. А ще із запитанням-здивуванням: невже цей красень нікому не потрібний?

Граф

рез подвійні двері не так легко. Секрети оригінальних замків навряд чи розгадали б і найавторитетніші «ведмежатники». Вийти з приміщень ще складніше, про що, власне, і попереджає напис на дверях: «Перед тим, як увійти, подумай, як вийдеш». Проте поспішати з дому, всередині якого не менш оригінальний дизайн, не хочеться. Камін, ліплення на стінах, меблі й полиці — все зроблено самим Графом. А старовинний телефон, «бобинник» з піснями Висоцького, світломузика на стелі, масивні ланцюги, що утримують дерев'яні полиці, прикрашають гостьову кімнату.

Це світ, який не хочеться полишати не лише через напис «Не уходи!» на одній зі сходинок. Унікальна атмосфера змушує по-доброму позаздрити господарю, який вечорами запалює ліхтарі і якому сняться такі фантастичні замкові сни. До речі, нині Юрій Григорович, який називає себе «найневідомішим архітектором нашого часу», вже розмірковує над своїм новим творінням — будинком-фортецею для молодшої доньки.

СІЛЬСЬКІ НОВИНИ

Сапки відпочивають

У СТОВ «Батьківщина» успішно завершився сезон збирання врожаю цукрових буряків на 100-гектарній площі. Продуктивності німецького комбайна «Kleine» можуть позаздрити й найпередовіші господарства. Адже, їдучи у Стрільники, в сусідньому районі бачили на такому ж полі багато людей, кілька збиральних агрегатів: один зрізає гичку, другий викопує корені... А тут все робить один механізм! Після чого цукрові буряки вже не треба очищати.

— За день комбайн упорує по 20 гектарів,— розповів голова СТОВ «Батьківщина», депутат обласної ради Анатолій Гриненко. — Він працює так швидко, що ми навіть не встигаємо вчасно відвозити буряки на Парафіївський цукрозавод. Дуже багато треба транспорту! Урожай теж видався нівроку. По 430 центнерів з гектара!

У господарстві ручну працю під час прополювання сходів не застосовують, бо посіви обробляють відповідними гербіцидами. Індустріальні технології тут впроваджено, як дізналися, і при вирощуванні зернових (урожайність 35 центнерів з гектара).

Завдяки уважливому ставленню до кормовиробництва, стрільничани тримають одне з лідируючих місць на Придесенні у виробництві тваринницької продукції. СТОВ орендує в пайовиків 2572 гектари землі, тримає 3000 голів великої рогатої худоби, з яких — 700 корів! Надій від кожної становить з початку року 3500 кілограмів. Продало господарство цьогоріч і 350 тонн м'яса, у тому числі 40 тонн свинини.

Нині зарплата у тваринників, водіїв становить 350—380, у механізаторів — 250 гривень. Пайовики отримують по 300 кілограмів доброго зерна, по 50 кілограмів олії, до 10 кілограмів цукру.

А свої прибутки «Батьківщина» планує вкласти в будівництво газопроводу і закупівлю високопродуктивної техніки.

На знімку: голова СТОВ «Батьківщина», депутат обласної ради А. Гриненко на збиранні цукрових буряків.

Сторінку підготували власний кореспондент «Голосу України» у Чернігівській області Сергій ПАВЛЕНКО (тел.: (0462) 95-74-18)

та спеціальні кореспонденти Юлія ПОТАПЕНКО і Наталя ЯРЕМЕНКО. ▼

Тетяна ВЄРКІНА:«Всесвітньо відомим на нашій кухні,схожій більше

Без музики, культури взагалі не слід розраховувати на відродження країни.

інституту низьких

БАТЬКИ Й ДІТИ

(Початок на 1-й стор.).

Коло фізиків фундаментальних і науково-прикладних напрямів, які працювали під керівництвом Б. Вєркіна, було таке широке й різноманітне, що їх з надлишком вистачило б для завантаження кількох НДІ. Вони зробили істотний внесок у створення комплексу пристроїв для імітації космічного оточення та умов Місяця і Марса; у надпровідникове електромашинобудування; чутливі надпровідникові прилади для нової техніки дистанційної георозвідки, біології, медицини; розробку методів та апаратури для тривалого низькотемпературного зберігання та транспортування біологічних тканин і харчових продуктів; створення апаратури для кріохірургії...

Список здобутків і заслуг Бориса Веремійовича можна продовжувати безкінечно довго. Але, крім професійних наукових турбот, у цієї безмежно талановитої людини було ще два на диво чудові захоплення — сім'я і мистецтво, до яких він ставився з такою ж палкою любов'ю, як і до роботи, і водночас з підкресленою суворістю, що межувала с аскетизмом.

Академік Б. Вєркін с дочкою Тетяною на березі Дніпра

Перше, що вони зробили, повернувшися з фронту, — купили фортепіано

— Як складалися ваші стосунки з батьком з дитячих років, ким він вас хотів бачити? — цікавлюся в молодшої дочки академіка, нині професора Харківського державного інституту мистецтв Тетяни Вєркіної.

— Сім'я в нас була надзвичайно «наукова». Мама — хімік, вони з батьком разом навчалися в університеті. До того ж усе життя мене оточували винятково люди науки. Для сьогодення вони не типові. Для того часу —цілком звичайні, характерним прагненням яких було здобуття дуже широкої освіти. Батько, до речі, вчився не тільки в університеті, а й у консерваторії по класу фортепіано. Мама мала чудовий голос, їй пророкували велике майбутнє на оперній сцені, але в неї було вже двоє дітей і вона, мабуть, розуміла, що зі сценою можна розпрощатися.

— Захоплення музикою, співом — це в батьків було таке хобі?

— Ні. Обоє щиро вважали, що жодна нормальна людина існувати без мистецтва повноцінно не може. І в цьому розумінні виступали дуже стійким дуетом. Отож, мабуть, не випадково перше, що вони зробили після війни, повернувшися з фронту і з місць евакуації до Харкова, — то це купили фортепіано. Хоча були дуже бідними людьми, які пережили всі ті муки і страждання, що й увесь народ. Коли тепер кажуть про якісь труднощі, то я завжди згадую мамині розповіді про те, як вона сушила наші пелюшки на грудях, тримала в бездоганній чистоті теплушку, бо інакше не могла, і все, що мала, віддавала нам, аби тільки вижили.

Так само неспроможними видаються мені міркування і деяких батьків, котрі стверджують, що вони не мають часу на виховання дітей. Я не пам'ятаю неділі, яка не була б присвячена нам із сестрою. І це при тому, що батьки були фанатами своєї роботи. І взагалі робота — це було щось святе. Кожен успіх, кожне досягнення в лабораторії — це перемога, тріумф. Проте наші доволі зайняті батьки завжди умудрялися брати нас з собою у відрядження. Спитаєте, що вони там з нами робили? Займали досить корисною справою: «запускали» в музеї, переводячи з одного до іншого під час обіду або перерви. Кожен день перебування в Москві, Києві або Пітері був неймовірно насичений та емоційно-інтелектуальний. Мама мала дар діставати квитки на будь-яку прем'єру, і вечорами ми часто вирушали до театру. А в Харкові завжди з батьком відвідували філармонію. Не повірите, але це було мало не важливіше за школу. І ми ніколи в житті не чули від батьків, що вони зайняті роботою, стомилися. Коли сім'я збиралася в театр — очі у всіх сяяли.

Для мене фізик — людина з іншого світу

— І все-таки: вас готували до того, що мистецтво — це добре, проте кар'єру треба робити в науці?

— Батьки завжди були переконані, що мистецтво — це дуже серйозно. Батько адже чому створив філармонію фізиків? Чому його останні слова перед тим, як він пішов, були: «Збережіть молодих учених ФТІНТу. Україна втрачає свою культуру. Тут усе гине. Треба все починати спочатку»? Бо розумів: усе починається з мистецтва, з краси. І коли я, вже як організатор харківських фестивалів класичної музики, інколи сама собі оголошувала бойкот на знак протесту проти несправедливого ставлення до культури, то перші мені телефонували саме вчені, вимагаючи не припиняти розпочатої справи, бо без музики, казали, просто перестаєш думати.

А стосовно наукової кар'єри, то в нас в ужитку і поняття такого не було, як «кар'єра». Мені взагалі сумно спостерігати за тим, що в нас нині відбувається в науці. І я розумію, чому багато людей, які знали батька, кажуть, що якби він був живий, такого не було б. По-перше, ми мали чітку установку, що ми всього мусимо добиватися самі. Як на допомогу могли розраховувати лише на пораду. Але жодної чіткої установки, що ти йдеш моїми стопами, що тобі заброньовано місце — такого ніколи не чула ні я, ні моя сестра, котра таки стала фізиком.

Я з дитинства усвідомлювала, що фізична лабораторія — то не моє. Хоча досі для мене фізик, науковий працівник — людина з іншого світу. А в нашій країні — це взагалі герої. Жанна Д'Арк поруч з ними просто меркне. Це справді святі люди. Без них жодна країна існувати не може. І тільки наша держава чомусь цього не розуміє. Звісно, друзі батька нерідко мене вмовляли йти в науку і навіть були переконані, що з мене щось вийде. Але я точно знала — це не для мене. І знову-таки, дуже вдячна батькам, що жодного тиску на мене не було.

З дружиною Лідією Іванівною й дочками на відпочинку

— Але коли батьки стали відомими заможними людьми, вони, мабуть, вас із сестрою вже балували, дозволяли якісь надмірності?

— Аж ніяк. Нас виховували досить суворо. Прихід увечері додому — не пізніше десятої, а краще — о дев'ятій. Я навчалася у звичайній школі, але де, щоправда, був дивовижний педагогічний колектив. Як казав відомий літературний герой, то були люди з «ранішого» часу, котрі здобули освіту або в інститутах благородних дівиць, або в дуже хороших гімназіях. Там навіть найстрашніші «бандити» із Журавльовки та другорічники поводилися як джентльмени. А коли я перейшла до спеціальної музичної школи для обдарованих дітей, то перше, про що була розмова педагога з моїм батьком, то це про те, щоб я була як усі. А я й так такою була, звичайнісінькою дівчинкою.

— А ваші з батьком відрядження?..

— Я вам скажу більше. Він не тільки нас із сестрою возив за собою, а й наших друзів. Чиї батьки не могли їм дозволити такі подорожі. Мало того, батьки нам постійно влаштовували дитячі вечірки, дім завжди був наповнений нашими друзями. Ми разом з батьком грали в чотири руки. Він хотів, щоб ми жили справжнім, цікавим життям. Це було незвичайне, щире захоплення дорослої мудрої людини нашим наївним дитячим життям.

— Мабуть, у вас був дуже великий дім?

— У нас були дві суміжні кімнати, страшенно незручні. І нас там було п'ятеро. Батько і кандидатську, і докторську дисертацію написав на кухні. А я, коли підросла, друкувала мамині статті в коридорі, бо більше не було де. Всі друзі, мої й Наталчині, постійно перебували в нас. Ми готувалися до іспитів тільки в мене. Батьки це дуже заохочували. І я тепер розумію чому. В нас не виникало жодних дурних думок, ми не прагнули втекти, а завжди тягнулися додому, бо вдома було добре. А яке задоволення було відзначати свята і дні народження в нас удома. І всі вміщалися... В цій затишній домівці тепер живе моя родина.

Мої шкільні подружки ставилися до мене добре, бо в мене, як і в них, була одна вихідна спідниця

— Але знаєте, коли ми вже заговорили про статки і привілеї, то скажу вам іще ось про що. Тільки недавно мої шкільні подружки зізналися, що ставилися до мене в дитинстві добре лише тому, що в мене, як і в них, була одна вихідна спідниця, попри те, що батьки за бажання могли б мені дозволити гардероб і багатший. І всі її нишком називали «національний костюм Вєркіної». Хоча батько вже й був академіком, але речі нам продовжувала шити бабуся моєї подружки. Звичайно, ми завжди чекали обновок. І були щасливі, коли їх отримували. Але ніхто не божеволів на речах. І коли мені сьогодні дехто із студентів каже, що не може відвідувати концерти лише через те, що немає грошей, я їм раджу подивитися на себе в дзеркало і не лицемірити. Поміняти пачку чипсів і пиво на квиток до оперного театру. По-перше, дешевше, а по-друге, користь буде незрівнянно більша.

СИТУАЦІЯ

Після новосілля — на вулицю!

Схоже, така доля чекає єдину на півострові всеукраїнську газету «Кримська світлиця». Нещодавно, після тривалих поневірянь, видання відсвяткувало новосілля в базі-готелі МДЦ «Артек». Нагадаємо, цьому особисто сприяв Президент України. Однак директор нового притулку В. Коробов повідомив головного редактора «Світлиці» Віктора Качулу, що перериває договір оренди у зв`язку з проведенням реконструкції споруди. Так, оендоване приміщення необхідно здати за актом прийому-передавання до січня 2003 року (саме в переддень запланованих «Світлицею» урочистостей з приводу 10-річчя часопису).

Щоб не опинитися на мерзлому асфальті кримської столиці так стрімко, головний редактор «Світлиці» звернувся в листі до нещодавно призначеного нового директора сімферопольської бази-готелю «Артек» Андрія Кутузова. У посланні нагадується, що оренду підписано за активного сприяння адміністрації Президента і діє вона до 1 липня 2003 року.

Редактор, колектив та читачі здивовані, що дарунок від Президента такий тимчасовий, а відповідальні працівники адміністрації Президента, оформляючи документи, вочевидь знали про запланований ремонт.

Проте надія не опинитися в «бомжах» у переддень свят ще не вмерла. Телефонні прохання зарадити несподіваному лиху керівництво відповідних структур Державного управління справами адміністрації Президента України вислухало чемно. Схоже, там розуміють, що слід підшукувати довговічніше приміщення. Досі лише невідомо, де «світличани» відзначать своє 10-річчя? Може, здійсняться дива Різдвяної ночі, і такий своєрідний «дарунок Діда Мороза» насправді виявиться лише невдалим жартом?

Віктор ХОМЕНКО.

▼ Крим.

академіком батько став на маленьку комірчину»

Це фізично неможливо — вважав видатний учений, директор Фізико-технічного температур Борис Вєркін

Сама тихо помираю, коли перебуваю в нудній компанії

— Кажуть, ваш батько «охоплював культурою» не тільки всіх фізиків, а й палко бажав «втягнути» в мистецтво все місто. І це захоплення не знало меж, було якимсь тотальним. Спочатку у звичайних школах читав захоплюючі лекції з фізики, а потім «заманював» усіх школярів на симфонічні концерти.

— У нього був незвичайний талант робити все, хоч би чим він займався, тільки пречудово. А потім — це був державний розум. Батько добре розумів: для того, щоб успішливо жити в цій країні, головне не себе прославити або збагатити. Людина стає багатша тоді, коли її оточують духовно багаті люди, які тягнуться до науки, мистецтва. Мабуть, нас це дивує, бо серед сучасників, які обіймають високі посади, таких людей небагато.

Це був унікальний тип керівника. Всіх талановитих людей Харкова він «перетягнув» до себе в інститут, геть не боючися сильних конкурентів. Мрія будь-якого нинішнього керівника — оточити себе сірістю, на тлі якої він був би королем. Він ніколи не боявся запрошувати в колектив учених, імена яких, можливо, були навіть гучніші. І я його добре розумію, бо десь на генетичному рівні сама тихо помираю, коли перебуваю в нудній компанії.

Якщо загине культура, часто повторював останнім часом батько, ні про який підйом країни не може бути й мови. І над цим варто серйозно замислитися. Можна мені, наприклад, дорікнути в зайвій сентиментальності та романтизмі. Але ж бо Борис Веремійович був дуже практичною людиною, проте розумів, що без цього просто неможливо жити.

Вони з мамою були дуже чуйні люди і завжди навчали добра нас. До нього з усілякими проблемами зверталися всі: друзі, знайомі, навіть просто колеги по роботі. Він намагався всім допомогти. Дуже часто за власний кошт, через що і в нас завжди не було грошей. Так, школярів обожнював, оточував їх усілякою турботою, бо хотів виховати гідну зміну. На базі «фтінтівського» конференц-залу він створив своєрідну «філармонію фізиків». Там гастролювали кращі столичні артисти. Туди приходило як у театр мало не все місто. Він вдихав у Харків високе духовне життя і ніколи не вважав його провінцією. Наполягав, щоб на концерти співробітники й гості обов'язково приходили з дітьми.

А які теплі вечори влаштовували на честь артистів! І це були не нинішні фуршети, де більше п'ють і їдять, ніж говорять. Тоді було все поіншому. І всі досі пам'ятають, про що вони розмовляли. Ось що мене вражає, ось що дуже цінне пішло з нашого життя і, здається, назавжди.

— Коли ви стали дорослою, думали про серйозне життя, тоді батько якось вас «підштовхував», спрямовував?

— Коли я вступала до консерваторії, він перебував в Австрії. Ректорові, звісно, він не телефонував і це, судячи з усього, не дуже добре вплинуло на мій вступ. Вступати було дуже важко. Мені, як я думаю, незаслужено поставили трійку. І я засмучена прийшла додому і сказала мамі, що в цей інститут я більше не піду. Та мама мене заспокоїла і порадила й далі боротися. Але я ніколи не звинувачувала батька, що він не вклонився кому треба.

Звичайно, до мене інколи приходили «дурні» думки, часом я навіть їх озвучувала: поглянь, мовляв, як живуть діти інших академіків, як сир у маслі катаються! Але коли батьків не стало, коли зник той надійний тил, я зрозуміла, як мудро вони все робили в цьому житті. І те, що я тепер можу вистояти в житті сама, — це також завдяки їм, бо привчили, загартували. І визнання, і професорське звання, яких я досягла, прийшли вже згодом, коли батьки померли. Але я їм завжди буду вдячна за те, що вони виховали мене саме так.

— Ви стали відомим організатором у музиці. Відчуваєте тепер, що батько був би радий вашим успіхам?

— Інколи мені здається, що так. Особливо за фестивалі. Коли ховали батька і я побачила величезну кількість людей, які прийшли з ним попрощатися, зрозуміла, що він не марно прожив своє життя, ось тоді й запитала себе: а навіщо я живу? Що після мене залишиться, тиша? І тоді сказала собі, що і я маю щось путнє зробити.

Ідея проведення в Харкові фестивалів класичної музики, з якою я виступила на початку 90-х років, певним чином також належала батькові. На подив усіх, і передусім мій, фестивалі досі існують. До речі, в 1991 році це був перший у СРСР абсолютно вільний міжнародний музичний фестиваль. До того ж це була, так би мовити, моя відповідь Чемберленові: увесь світ того року відзначав ювілей Моцарта, і тільки єдина країна, котра про нього забула, був Радянський Союз. Зате ми досі залишаємося єдиним містом України, де проходять фестивалі міжнародної класичної музики з вочевидь просвітницькою тенденцією.

На жаль, проводити такі музичні заходи, як з'ясувалося, не таке вже й безневинне заняття. Спочатку їх узагалі сприймали як ворожі акції, на мене писали доноси в усі інстанції, назвали мало не німецьким шпигуном. І я мусила пояснювати шанованим членам комісії, що Шуберт і Моцарт узагалі-то австрійці, що найулюбленіші мої колискові, що їх співала мені мама, — «Тихесенький вечір на землю спадає» і колискова Моцарта, і що мама ніколи мені нічого не казала про їх національну приналежність. Але, ви знаєте, мій приклад надихнув й інших музикантів. Вони повірили в себе, бо знали, що це я зробила сама, і ніхто не стояв за моєю спиною. І тепер у Харкові є ще один симфонічний оркестр — «Слобожанський». Почали проводити фестивалі наша музична десятирічка, інші творчі колективи. Тепер у нас у місті навіть занадто багато фестивалів, приблизно майже сорок. Нічого доброго в цьому, схоже, немає. Але з другого боку — це дуже здорово.

— Ви взяли на себе нелегку ношу — своєрідного директора на ниві мистецтва. Відчули вагу шапки Мономаха?

— Більш ніж. З дитячих років бачила, чого варте було моєму батькові начебто в усьому благополучне життя. І не раз чула, особливо на схилі його віку, як він нарікав на наші нинішні порядки. Якби це бурчала просто людина, яка не відбулася, песиміст за вдачею, можна було б на це не звертати уваги. Але це був біль людини, котра створила кілька НДІ, виробництв, наукових шкіл.

Це, мабуть, здорово, що ми здобули незалежність, яка надала нам величезні можливості. Все це Бориса Веремійовича дуже надихало. І я гадаю, якби він нині жив, зробив би ще безліч цікавих справ. Але що спричинило б його «шалену» реакцію, то це те, що в нашій країні нині геть відсутня культурна політика. Точніше, існує на рівні попси. Знаєте, я дуже добре ставлюся до легкої музики. Але коли не дуже професіональні, м'яко кажучи, виконавці легкої музики ще й правлять бал у культурі, є радниками в найважливіших питаннях — тоді це вже, мабуть, катастрофа. А тому я, як і батько, не втомлююся на всіх рівнях повторювати, що доки в нашій країні не буде розроблено повноцінної культурної політики, не треба ні на що розраховувати, а тим паче — на піднесення науки та виробництва. Це фізично неможливо.

Микола КОСИЙ.

Харків.

Зліва направо: директор ФТІНТу Б. Вєркін, президент АН СРСР О. Александров, президент АН УРСР Б. Патон

ЗУСТРІЧІ З ПЕРЕДПЛАТНИКАМИ

«І без посту постуємо...»

Здавалося б, приємні турботи — вручати призи від «Голосу України» тим читачам, котрі виграли їх у заохочувальній лотереї. Ніби й для них, наших передплатників, це радісна подія, маленьке свято. Однак нині, найчастіше на селі, зустрічають і проводжають кореспондента зі сльозами на очах...

Олександра Яківна Бублик, 80-річна жителька села Левченкове Драбівського району, передплачує нашу газету відтоді, «як вона тільки-но об'явилася на пошті». Без «Голосу України», та ще «районової», за її словами, вона «не може жити». Читання газет — то для неї, інваліда II групи, «віконце у світ», втіха і розрада.

Мешкає Олександра Яківна разом зі своєю сестрою, 83-літньою Катериною Яківною, у старій, «шевченківській» хаті.

Щоб заощадити на паливі, бо мають лише тонну вугілля, туляться старенькі в одній кімнатці.

...Коли ми разом з Тетяною Андріївною Савельєвою, головним інженером АТ «Ватфарм», привезли Олександрі Яківні виграш, задублі сінешні двері відчинила баба Катя. Маленька, згорблена, вдягнена в кофтину та вицвілу плисову спідницю часів її дівоцтва, вона провела нас через холодну хижку, що слугувала й за комору, до «теплої». У світлиці, де на ліжку сиділа Олександра Яківна, було багато образів у вишитих рушниках та портретів. З господинею хати гомоніла сусідка і далека родичка Бубликів Галина Сем'яниста. «Навідуюся до баби Шури та до баби Каті частенько, — поділилася 54-літня жінка. — Вранці встану, подивлюся у вікно на їх димар: якщо димить, значить, живі мої сусіди...», — невесело пожартувала.

Олександра Яківна почала розповідати про своє життя-буття. Як 14-літньою почала працювати на Донбасі. «Добре, що брат комсоргом був і додав мені два роки, — пригадувала, —ось і взяли мене офіціанткою в солдатську їдальню... Але хто тепер повірить, що я в чотирнадцять 450 призовників годувала!» Згодом повернулася Шура в рідне Левченкове. Працювала в колгоспі, у шкільній їдальні. Однак недуга зробила колись метку і непосидючу жінку малорухомим інвалідом...

— Земельного паю мені не наділили, — з жалем розповідала наша передплатниця «Голосу України». — То живемо на один сестрин. Цього року товариство заплатило за користування землею трьома центнерами пшениці, двома — ячменю. Ще й центнер вівса вділили, наче ми коні... Катерина ходила до контори і просила, щоб виписали на пай хоч літрів зо три олії. Однак там їй відрізали: «І не ходіть, бабо, і не просіть, бо немає!». Сестра дуже набожна, кожну неділю до церкви молитися їздить, тож наперекір нічого не скаже. Як нема, то й нема. Повернулась та й пошкопертала, зігнувшися, додому. Тепер поститься. Хоча ми й без посту рідко їмо скоромне. У нас у курятнику лише три курки. На пенсію ковбаси не купиш, аби на хліб та на ліки грошей вистачило... Спасибі за приз, — звернулася до Тетяни Андріївни. — Марля, бинти, вата, — це нам старим, те, що якраз треба...

Та все-таки найбільше, про що тривожилися і бідкалися старенькі, — це про паливо. Того вугілля, що завезла сільрада восени, вистачить, може, до середини січня. А далі як? Тонна антрациту, дізнавалися в комерсантів, «важить» 300 гривень. Де їх узяти? Родичів, таких, щоб допомогли, немає.

— Може, ви знаєте нашого Богданчика? — з надією запитала на прощання Олександра Яківна. — Бачите, он портрет його на столі? Він приїжджав у наше село, виступав у клубі. Дуже добра дитина. Дай, Боже, йому здоров'я! Ви передайте Богданчику, що в нас скрутно з вугіллям. Він підсобить немічним, я знаю...

...Лише ввімкнувши світло і придивившися до фотографій, що стояли на столі, ми з Тетяною Андріївною побачили, що з двох портретів уважно дивиться на нас народний депутат України Богдан Губський.

— Обов'язково передамо ваше прохання Богдану Володимировичу! — попрощалися ми з бабою Шурою та бабою Катею.

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

На знімку: головний інженер акціонерного товариства «Ватфарм», головного виробника медичної вати в Україні, Тетяна Савельєва вручає набір гігієнічно-санітарної продукції передплатниці «Голосу «України» Олександрі Яківні Бублик.

Фото автора.

ЖУРНАЛІСТСЬКЕ РОЗСЛІДУВАННЯ

Капітуляція,

або Хто і як обеззброїв третю у світі ядерну державу

Над Україною продовжують лунати фанфари з відлунням похоронного маршу. Слідом за розформуванням улітку цього року Вінницької 43-ї ракетної армії, знищенням десятків важких стратегічних бомбардувальників Ту-160 і Ту-95, що становили основу нашого військово-ядерного щита, мас-медіа щойно рознесли чергову «радісну новину» — за американські гроші взялися різати три десятки важких (нестратегічних!) бомбардувальників Ту-22 та більш як двісті надзвукових ракет Х-22.

Колаж Євгенії ВАСИЛЬЧЕНКО (фото Олександра КЛИМЕНКА).

Якщо не нинішні, то наступні покоління таки захочуть знайти відповіді на непрості наболілі запитання на кшталт як ми дожилися до такої «радості»? Одне з них — як же вдалося «учорашньому вірогідному противнику» так вплинути на українських генералів, що ті з такою рішучістю знищили те, над чим трудилися упродовж десятків років своєї нелегкої військової служби. Колись, ще на старті нашого ракетного роззброєння, відповідальний американець Г. Швейцар — організатор роботи з пошуку мирного шляху для пострадянських зброярів, у газеті «Вашингтон пост» поділився секретом: «Щоразу, пропонуючи якийсь проект лабораторії, що розробляла зброю, вона повинна отримати певний виграш».

Про виграш «упокоєної в Бозі» 43-ї РА вести мову якось не доводиться. А її генералів? Пригадаймо про «вирій» генеральських «листів з симпатією», тобто з наполегливими рекомендаціями американцям залучити до ліквідаційного процесу в 43-й ракетній армії кілька приватних фірмочок з Вінниці, зокрема «Струм» і «Юлія», серед засновників яких і генеральська рідня.

Хіба це не логіка чийогось виграшу? Чим більше об'єктів армії йде під ліквідацію, тим більше контрактів, а отже, і грошей для приватних вінницьких фірм!

«Гігієнічна прокладочка» для доларів

Даремно американці упиралися восени 1997 року, коли під час перебування в Україні делегації Пентагону командарм В. Міхтюк і підлеглі йому чини вкотре просили внести до відомої Імплементаційної угоди поправку про інтегруючого підрядника, яка дозволяла б нашим генералам самостійно вибирати в Україні підрядну організацію для виконання спеціальних робіт за американські гроші. (У звіті про переговори генерал Міхтюк скаржився на американську сторону, яка «категорично висловилася проти поправки, мотивуючи свою позицію тим, що **Міністерство оборони України може підбирати організації за мотивами, не пов'язаними з виконанням ПСЗЗ (Програми спільного зменшення загрози. — Авт.)»**.

Незабаром між американською генпідрядною фірмою й українськими безпосередніми виконавцями ліквідаційних робіт з`являється така собі, даруйте, жінки, за порівняння, «гігієнічна прокладочка». На зразок отієї, що ото самі буржуї безсоромно рекламують по телевізору. Але замість вологи генеральська не пропускала доларів.

З грудня 1996-го по серпень 1999 року вінницька фірма «Струм», як кажуть, не кліпнувши оком, підписує з трьома відповідальними американськими фірмами та Агентством США з роззброєння аж 46 контрактів. І зобов`язується (чим і як?!) ліквідувати бойові ракетні комплекси за 24 млн. 165 тис. доларів з «хвостиком».

А далі, як згодом вдалося з'ясувати вінницьким податківцям, ... переукладає 339 угод субпідряду другого і третього ступенів зі спроможними на такі роботи вітчизняними підприємствами й організаціями. Скажімо, підписавши з американською генпідрядною фірмою «Бектел» контракт №23791-CE01-001 загальною вартістю 12 млн.469 тис. 835 грн., «Струм» самотужки спромогається виконати ліквідаційні роботи лише на 265 тис. 701 гривню. Решту робіт перекладає на плечі інших українських підприємств й організацій, підписавши з ними 26 договорів на загальну суму 4 млн. 884 тис. 500 гривень (а куди пішла решта більш як 7 млн. грн.?).

Ось найсвіжіша інформація. Останнім часом, проаналізувавши виконання «Струмом» (ПМ НВІП) ще трьох ліквідаційних контрактів, вінницькі податківці знову хапаються за голову. За контрактом 17420-С-00-UKPv-296 від 18.08.2002 року «Струм» зобов'язується перед американською корпорацією «Моррісон Кнудсен» за півмільйона пентагонівських доларів улаштувати під'їзні дороги, огородження споруд і мереж для будівництва чотирьох сховищ на Первомайському хімзаводі. Роботи, звісно, виконує не сам, а наймає сім інших наших підприємств, яким виплачує лише половину з того півмільйона доларів (в еквіваленті гривнями). Таким само макаром більша частина коштів дістається вінницькій фірмі і з решти двох контрактів.

Наймаючи безпосередніх виконавців ліквідаційних робіт, вінницькі малі підприємці «однією лівою» взяли висоту, на яку не сміли глянути і генпідрядні американські фірми. «Призначення субпідрядників другого ступеня до компетенції інтегруючого підрядника (тієї самої фірми «Бектел». — **Авт.**) не належить, оскільки така функція... не визначена Імплементаційною угодою», — читаємо у висновку науково-правової експертизи, здійсненої Інститутом держави і права Академії наук України.

Фото Валерія ЗУЄВА.

Керівники вінницьких бізнесовців з цим не погоджуються. Під час відвідин мною офісу «Струму» його керівник О. Бланар намагався довести протилежне, апелював правом на переукладання ліквідаційних контрактів з тими, хто їх і виконував насправді. Але як бути з елементарною логікою: лише через тендер уряд США надає ліквідаційні кошти американській фірмі-генпідряднику, остання лише через тендер визначає українського субпідрядника —безпосереднього виконавця, який має відповідну техніку, робочу силу, ліцензії на такі роботи тощо. То чому ж тоді ці наші субпідрядники можуть бути винятком і наймати виконавців поза тендером, як це робили «Струм» чи «Юлія»?

І чому найняті вінницькими фірмачами підприємства й організації зазвичай змушені були працювати за половину американських грошей? За попередніми даними, оприлюдненими у пресі, з отриманих від США 22 мільйонів доларів (більш як 54 млн. грн.) «Струм» перерахував своїм субпідрядникам менш як половину —лише 23 млн. гривень.

Сумніваємося, що командування армії чи вінницькі фірмачі-наймачі зізналися безпосереднім виконавцям ліквідаційних робіт про справжню їх вартість. В одному з американських документів наводяться цікаві цифри розрахунку робіт у 43-й РА. На ліквідацію ШПУ передбачено затратити 1, 116607 людино-годин та ще 372 500 людино-годин на утилізацію рідинного пального, 712 816 — на ліквідацію ракет РС-18. Одна така людино-година, за американськими нормами праці, «коштує» 18 доларів. Нехай у «банановій» Україні це буде дешевше, що розуміють і самі «янкі». Але ж не настільки!

Мало того, на превеликий сором генералів, вінницькі фірмачі таким чином «ощасливлювали» не лише цивільні фірми, а й військові. Прийомчик банальний. У ракетної армії виникає потреба капітально відремонтувати зношені на ліквідаційних роботах 18 «КамАЗів», 12 «Уралів», 7 «ЗІЛів». Командування звертається до американського генпідрядника (потрібні ж кошти!) і ненав'язливо пропонує укласти відповідний контракт про цей ремонт зі «Струмом». «Струм», як ви уже здогадалися, хутенько переукладає контракт на ремонт автомобілів з київським військовим ремзаводом (в/ч 1014), а згодом передає відремонтовану техніку 43-й РА. «Струм» узяв у американців за ремонт одного «КамАЗа» 18 тис. 408 доларів, а ремзаводу заплатив у межах 10 тисяч «баксів»...

(Продовження. Початок у №№ 104,110, 114, 127, 133, 204 за 2001 р., №№7, 17, 207 за 2002 р.).

Кому орден, кому слава...

Якщо обійтися без аналізу юридичних заковик і бізнесово-економічних хитрощів, то вже аж ніяк без запитання панам генералам про те, як тут з мораллю бути!

Хтось у ліквідаційному процесі перекладав зі столу на стіл папірці, а хтось працював у самісінькому пеклі. Найнебезпечнішу ліквідаційну роботу у 43-й РА виконували офіцери, прапорщики й солдати. На першому етапі свої дози опромінення отримали ті з них, хто у шаленому темпі знімав з ракет й вивозив 1272 ядерні боєголовки. Затим настали нечувані доти у світі випробування для груп зливу ракетного палива. Перед тим, як сестру «Сатани» вийняти з шахти, саме воїнам 43-ї ракетної доводилося висмоктувати отруту з паливних баків (а в кожній із 130 рідиннопаливних РС-19 — по 30 тонн палива і 60 тонн окислювача). Далі цю «сатанинську кров» готували до транспортування й під посиленою охороною з надзвичайною обережністю і застережливістю (перевіривши попередньо мости, дороги), спроваджували до залізниці, а нею — до спецсховищ, де азотом видували отруту до останньої краплі.

Щоб вкластися у «стахановські» графіки й отримати чергову порцію американських коштів, ракетників підганяли — якщо раніше паливо протягом року зливали максимум з однієї ракети, то нині графік зняття їх з бойового чергування диктував нечувані доти темпи. Зрозуміло, що офіцерів і прапорщиків не вистачало. Навчали їх, як кажуть, на марші, адже досі для надійного здійснення таких операцій офіцери і прапорщики мусили б прослужити щонайменше по п`ять років. Отож не дивно, що ракетникові з цього спецпідрозділу часто доводилося працювати за двох (групи були укомплектовані на 67 відсотків), по 10—12 годин на добу, і навіть у двадцятип'ятиградусну спеку неодмінно у протигазах, гумових комбінезонах і гумових чоботах, бо токсичність палива при такій температурі подвоюється. Концентрація парів КРП у повітрі робочої зони в ході зливу палива перевищувала допустимі межі у 50—80 разів (а п`ять десятитисячних міліграма на кілограм повітря — смертельні для людини!)... Так поспішали, що батьки-генерали не додумалися домогтися соціальних гарантій для цих підлеглих хоча б на рівні чорнобильців. Додумалися до стимулів — зливників палива обіцяли першочергово забезпечувати житлом.

Не забуваймо і про притаманні нашим людям почуття військового обов`язку, офіцерської честі. У газетному репортажі із ракетно-технічної бази («Урядовий кур`єр» від 24.05 1997 р.) розповідалося про старшого групи зливників палива майора Сергія Павлова, який відмовився від запропонованої йому міністром оборони путівки до санаторію: «Хто за мене робитиме цю справу? Ось закінчимо — тоді й відпочину».

Хронічне отруєння фахівців з групи зливу палива призвело до відхилення у майже половини з них імунологічних параметрів, у 80 відсотків обстежених — переокислення ліпідів... Чого чекати від такого «букета» завтра — злоякісних новоутворень, астеневротичного синдрому з елементами депресії, що, як сказано в одному утаємниченому документі, з «високим рівнем достовірності» прогнозують військові науковці-медики?..

У кого після цього повернеться язик хоча б заїкнутися, що ракетна армія не гідна більших від запропонованих американцями коштів. Їй-бо, якби знали, що звеселимо долю опроміненого воїна-ракетника, скромного полковника-пенсіонера чи його вдови — самі, образно кажучи, допомогли б командарму Міхтюку нести на плечах ті мішки з пентагонівськими доларами.

Але мільйони ішли фірмачам-посередникам, котрі такого гептилового лиха не зазнали. Кіт з промовистим ім`ям «Аміл» на майданчику зливу окислювача точно був — про нього розповідала у репортажі солідна республіканська газета (як ракетники, працюючи у самому пеклі, підгодовували і тішилися цим котом, бо «Аміл», цитую, «уже своєю присутністю знімає величезне напруження в роботі групи»). А про фірмачів у тому пеклі читати не довелося.

Їм — мільйони «зелених», а що державі, себто, нам з вами, чесним платникам податків? Наслідки отого «гептилоамілового артобстрілу». Генерали з МО просили згоди на додаткове медичне обстеження ракетників, безкоштовну реабілітацію в медичному центрі ВПС України, порушення перед Верховною Радою питання про прирівнення потерпілих ракетників до учасників ліквідації аварії на ЧАЕС. Тобто знову «канючити» кошти? І з чого, з святая святих — Державного бюджету, до якого (чи не цинізм?) ті самі бізнесовці-ліквідатори, образно кажучи, не допустили мільйони гривень.

Податківці вдарять у тривожні дзвони, з'ясувавши, що окрім найнятих «Струмом» підприємств-роботяг величезні податкові пільги з ласки начальників 43-ї РА отримували і посередники — «Юлія» та «Струм». За одні і ті самі роботи податки не сплачували двічі — «роботяги» за конкретні роботи, а фірми генеральських дітей — за весь контрактний обсяг цих робіт. Виходило нечуване: суми несплачених до бюджету пільгових коштів перевищували суми самих контрактів!!! Потім командарм 43-ї ракетної нарікатиме на вінницьких податківців, яким навіть довелося вдаватися до силових методів — «чорні маски» податкової міліції мало не штурмом брали колись суперсекретний штаб армії у Вінниці. Але то окрема розмова.

На додачу генерали запропонували домагатися матеріальної компенсації своїм ракетникам від зарубіжних учасників відповідної тристоронньої угоди. Що не менш цинічно, адже почувши такі прохання, американці чи росіяни можуть запитати в лоб: шановні, а власні ресурси ви як використали? Бо й справді — куди пішли не лише контрактні кошти, а й за вилучений кабель, парафін, кольоровий метал, за силу-силенну техніки, обладнання розформованої армії! Ми продовжуємо шукати відповіді і на ці запитання.

Анатолій БЕНЬ.

Підготовлено за матеріалами депутатського об'єднання «Антимафія» (Г. Омельченко, А. Єрмак) та за сприяння інших принципових офіцерів і генералів.

Вибране з невиданого

У сумському видавництві «Собор» вийшла книжка віршів Ніни Гавриленко. Назва книжки коротка — «У». Втім, десь у середині є підзаголовок — вибране з невиданого.

У Сумах ця книжечка зробила тиху сенсацію. В колі тутешніх шанувальників поезії при нагадуванні про «У» ваш співрозмовник враз гордо розцвітає, навіть якщо він прихильник суто традиційного віршування й нормальних назв, а не якогось там «У». Ця поезія приворожує, і це чудово, хоч це й на грані неймовірного, адже в нашій провінції нині не до поезії, принаймні так вважають. Мовляв, час важкий, не до забав, от якби у віршах писалося, як од бідності рятуватися! Мабуть, саме в такий час сказано було «поэтом можешь ты не быть, но гражданином быть обязан!» Тобто «гражданину» дозволено зневажати поезію й писати дурниці? Скількох поетів погубила ця сентенція! Скільки гарних віршів могла написати Леся Українка замість громадянських «досвітніх огнів»? А Тичина? Чомусь і досі вважається, що грати у футбол (доміно, карти) — святе діло, а грати в слова — ні. Ніби Поет — не чарівник, не алхімік, не магістр гри?

Святі усі слова,// Та не святі контексти.// У ніч глуху сова// На зір складає тести.// Де совість нежива,// Там зайві навіть жести...

Останнім часом здається, що такі поети зникають. І ось у благословенних Сумах, у редакції місцевої газети працює коректором Ніна Гавриленко й сповідує саме таку поезію, поезію шляхетної гри. Що таке її «У»? Можливо, недовисловлена суть країни, в якій ми живемо. А ще більше — це гра Ума та Уяви:

Туман висить на кнопці ліхтаря.// І більше нічогісінько не бачу.// Тож можу замок уявить царя,// А песик — будочку собачу.// Ну а цариця, звісно, я сама.// Так личить золота мені корона!// Мій любий песику, нічого там нема.// Хіба що голе дерево й ворона.

Скільки абияких віршів громадяни написали «про суверенітет»! І як мало — про першооснову всіх інших суверенітетів — суверенітет душі.

За тебе, зайчику мій сонячний, боюсь:// А раптом ти потрапиш в тінь чиюсь?

Ця сумчанка Ніна Гавриленко — істинне диво, вона все бачить і відчуває по-своєму, вона любить екзотичні мови (скажімо, старослов'янську й санскрит), вона й нібито буденну українську сприймає як чарівно-екзотичну, а головне, вона точно знає, що справжня поезія — це рівновага слів сказаних і несказаних:

Язик у всіх, а мова — хтозна.// Коли йде сніг й пора морозна.// Плодіться, множтеся, язики,// Малі, середні і великі!// Найперша ж заповідь навчання —// мовчання.

Про цю книжку в Сумах швидше почуєш, аніж побачиш її — тираж 500 примірників розійшовся миттю. Але саме те, що про вірші говорять у місті — чудово, цінителі поезії сьогодні — так само рідкісна порода громадян, як і хороші поети.

Віталій ЖЕЖЕРА.

На знімку: Ніна Гавриленко.

Проблеми Творянського гнізда

ТОЧКА ЗОРУ

Вже давно назріла й перезріла проблема широкого й відвертого концептуального обговорення питання: якою бути Національній спілці письменників України, щоб якомога повніше виконувати свої організаційні, творчі, естетичні та морально-етичні й громадські завдання.

Минулорічний з'їзд письменників не тільки не відповів на це питання, а й не ставив його. Відбулося механічне заміщення одного голови НСПУ на іншого, без обговорення програм розвитку організації, наступних завдань тощо. Обговорення не було, бо й програми претендент на з'їзді не завдав собі клопоту озвучити. З'їзд задовольнився тим, що Яворівський, не шкодуючи сил і відваги, працюватиме на письменницьку Спілку.

Відтоді минуло досить часу, щоб констатувати: нічого нового, корисного для української літератури не сталося. А в тій царині діяльності, що не обіцяє комерційного успіху, письменницька організація полишена напризволяще. Будинок НСПУ став непривітним для письменників, а за користування його площами, електроенергією тощо ніхто нічого нікому не платить.

Особливе ж занепокоєння письменників мали б викликати майнові проблеми й перипетії. Спираючись на недосить чітко виписану статутну норму, нова команда замислила створити так звану дирекцію управління письменницьким майном на правах юридичної (тобто практично незалежної від НСПУ) особи. Цій дирекції мають бути передані в користування чи в управління, а по суті, в комерційну експлуатацію: усі майнові об'єкти НСПУ, включно із письменницьким будинком на Банковій, 2, видавництвом, поліклінікою, кримськими будинками творчості, будинком творчості в Ірпені, пансіонатом у Трускавці тощо! За цим задумом НСПУ залишиться геть без нічого. Це дуже небезпечно для Спілки, адже якщо вона позбудеться свого майна і майнових прав, ніякої перспективи у неї вже не буде. У будь-якому разі всі зароблені на експлуатації спілчанського майна кошти та надбане майно залишаються у власності дирекції і НСПУ не належатимуть — так записано в статуті дирекції. Коли ж письменницькі заклади і підприємства перейдуть під юрисдикцію новоствореної дирекції, вони втратять свій статус юридичних осіб, тож і поліклініка позбудеться статусу лікувального закладу, «Український письменник» — статусу видавництва тощо.

Дуже пильного вивчення з боку письменників вимагає також іще одна «реформаторська» ідея — ліквідувати Укрлітфонд НСПУ і створити натомість якийсь міжнародний благодійний фонд, нібито перспективніший. А хіба ж Літфонд, традиційна письменницька структура, не є благодійним по суті? Літфонд — це право письменника на свою поліклініку, будинки творчості, пансіонат у Трускавці тощо. З відрахуваннями в Літфонд пов'язані письменницькі пенсії, стипендії та скромна допомога. А при ліквідації Літфонду письменники втратять, хай нині лиш великою мірою декларовані, усі свої права. Замість братися до непродуманої (або ж надто продуманої) ліквідації Літфонду, слід би докласти зусиль до зміцнення його матеріальної бази, на що подає певну надію досить успішна цього літа робота кримських будинків творчості. Натомість постійно мусуються якісь далекі від реального стану звіти, в котрих завжди з випереджаючою прогресією фігурують несосвітенні й міфічні борги кримських будинків творчості — майже півтора мільйона. На далеких від ділових реалій буття письменників це мало справляти приголомшливе враження!

Таким чином членів секретаріату підводили до потрібного висновку: раз ми нездалі самі керувати своїм майном, треба його передати чи в оренду, чи заснованій дирекції. Але на моє запитання на секретаріаті: з чого конкретно складаються ті міфічні борги? — доповідач ледь зумів дотягнути десь до десятої частини від щойно названої суми! Чим пояснюється ініціаторами цього задуму необхідність ліквідації Укрлітфонду? А тим, що, бачте, Літфонд платить державі податки, новостворені ж структури чомусь податків платити не будуть. При цьому запевняється, що зароблені дирекцією гроші передаватимуться в новостворений благодійний фонд, а вже той озолотить письменників. Це або елементарна фінансова неграмотність, або просте окозамилювання заради протягування своєї ідеї. У благодійний фонд можуть відраховуватися тільки гроші від прибутків, тобто після сплати всіх податків, у тім числі й прибуткового. На моє запитання, як вони планують уникнути сплати прибуткового податку, засновники дирекції відповіли: а ми весь доход вкладатимемо у розширення власного виробництва і зарплату, отже, прибутку фактично не буде. А що ж тоді відраховуватиметься у новостворений письменницький благодійний фонд?

Це означає, що, експлуатуючи майно НСПУ, так звана дирекція працюватиме лиш на себе, і Спілка чи будь-який фонд не матимуть анічогісінько. Це в кращому разі. А в гіршому, відповідаючи за свою діяльність усіма активами, ця дирекція легко може спустити все майно НСПУ і не звітуватиме за це ні перед ким.

А весь цей комбінаційний виверт не відповідає ні чинному законодавству, ні Закону про творчих працівників і творчі спілки, ні статутові НСПУ.

Не раз я говорив: письменникам необхідно створити незалежну від секретаріату, від голови Спілки чи інших впливових структур контрольну наглядову за майном і коштами НСПУ та Укрлітфонду НСПУ раду. Така наглядова рада могла б проаналізувати всі рішення щодо фінансів і майна НСПУ, щоб мати реальне уявлення про стан справ і не дозволяти розпоряджатися колективним неділимим майном письменників як кому заманеться. Необхідність такого незалежного контролю чимдалі стає очевиднішою.

Віктор КОРДУН,
поет, заслужений діяч мистецтв України.

P. S. Написавши це, я дізнався, що в обхід установленої процедури, ігноруючи статутні норми НСПУ, таємно від секретаріату й ради, яка тільки й має право схвалювати такі рішення, так звану дирекцію управління майном вже створено і навіть зареєстровано. Отже, не тільки секретаріат, рада НСПУ, а й орган реєстрації обдурено. Чи можна далі миритися з цим? Ошукується на наших очах кожен письменник, а ми й далі мовчатимемо?

КОЛОНКА ОГЛЯДАЧА

Спокійний темперамент Шевченка

Наприкінці 70-х автора цих рядків вигнали з роботи в журналі «Всесвіт» — за статтю «Шевченко у контексті світової літератури». Причина: «за те, що автор перебільшив значення Шевченка». А через двадцять років, в іншому друкованому органі, з'явився скандальний памфлетик, що в ньому автор, скажемо так, поменшив значення Шевченка...

Шевченкознавці всіх генерацій, од Шевченкових сучасників до сучасників наших, унаслідок різних обставин, так і не створили «об'єктивний портрет» поета. В усіх цих «портретах» вони неодмінно з кимось сперечалися. У шевченкознавстві полеміка й радикальна переоцінка весь час «зашкалюють»...

Тому 4-серійний документальний фільм «Мій Шевченко» (сценарій Юрія Макарова, Олександра Роднянського та Олени Чекан, режисер Павло Овечкін, оператор Віталій Філіпов) упадає в око аристократичною відчуженістю саме від будь-яких «шевченкознавчих» дебатів. Автори рішуче нічого не «перебільшують» і нічого не «поменшують».

У тій божевільні, що на неї перетворилося сучасне телебачення, ведучий, здається, єдиний *нормальний* персонаж. Гранично стриманий носій *нормальної* телеповіді. Сама об'єктивність за допомогою об'єктива. Відповідним чином авторська розповідь про Тараса Шевченка позначена стриманістю, дистанціюванням від тих суперечок, які аж розривають шевченкознавство. Навіть академічне, не кажучи вже про вечірні газети.

Інтонація, загальний стиль обрані, гадаємо, не просто вдало, а й своєчасно. Бо нинішній культ Шевченка, як державно-кон'юнктурний, так і «щирий», рухається в напрямі патріотичного, перепрошуємо, примітиву та «побільшення» поета. До монументальних пам'ятників включно. А з другого боку — так само наївний школярський чи навіть студентський саботаж того «культу», не кажучи вже про ті дурнуваті памфлети...

Автентична культура, як остаточно засвідчив гіркий досвід тепер уже минулого століття, повинна якраз аристократично ухилятися від крайнощів, залишаючи їх великим лірикам. А от коментувати тих ліриків, включаючи Шевченка, треба саме об'єктивно.

Йдеться не просто про сценарій. Йдеться передовсім про того, хто розповідає. Творча група фільму, попри всю різночинницьку рознузданість нашого часу, якимось дивом зберегла добре виховання й гарні манери. Ведучий спокійно-достойно переповідає, здавалося, вже відомі кожному глядачеві біографічні колізії свого героя. Але та, позначена не стільки психологією, скільки естетикою, стриманість ведучого надає знайомим речам геть нової, несподіваної якості. Адже виникає свого роду художня рівновага поміж ведучим-джентльменом і тими «відомими речами», їхній переконливий діалог, нормальна акультурація минулого.

Справді, чому ми зазвичай не віримо навіть якійсь побутовій інформації, що її повідомляє невропат, навіть коли вона відповідає реальності? Як сказав Тинянов про Булгаріна: «Фадей врал и врал правду».

Телевізійний проект каналу «1+1» зберігає переконливість не за рахунок сенсацій довкола поета, чи не кожна хвилина життя якого пізніше була запротокольовано-прокоментована. Переконливість — за рахунок поміркованого-епічної розповіді без штучних емоцій (а якби вони навіть були «щирими», то це так само руйнувало б ту оповідь).

Шевченкове життя подається у доброму літописному тоні, без нав'язливих акцентів, а тим більше без тих філологічних конфліктів, що ними аж захлинаються деякі шевченкознавці. Спочатку та незвична стриманість відчутно зачіпає. А потім починає цікавити. При цьому жодного кроку вбік від реальної біографії, від її фактичності, що в інших «шевченкознавчих» випадках або притуплювалося, або, навпаки, скандально акцентувалося.

Так телепроект стає доброю естетичною реальністю — рідкісний випадок на сучасному ТБ, яке перебуває в азарті виготовлення азартного продукту!

Публіцистичний телепроект «Мій Шевченко» вдався. Гадаємо, що його можна продовжити. Продовжити в напрямі інших голосних імен національної культури, і тоді, приміром, «великий Каменяр» чи «співачка досвітніх вогнів» постануть у своїх контурах стільки ж несподівано, скільки й переконливо, і своєчасно уникнуть того дурнуватого (або й спланованого) нігілізму довкола тих постатей.

Що ж, національна класика вимагає вже не екстазів, а тим більше не «постмодерністських» чи якихось там інших нігілістичних розвінчувань, а спокійного і уважного входження у минуле.

Що у цьому телевипадку і відбулося. Хай би тільки цей випадок став телеправилом.

Вадим СКУРАТІВСЬКИЙ.

Від дерева візьмемо поезію і прозу...

«Шумлять ліси, думаючи свою величну думу, такі всемогутні і водночас такі беззахисні перед бездумним наступом цивілізації. Порозуміймося з ними. Зуміймо на відстані серця поговорити з лісом, наберімося в нього життєвої сили та снаги, збережімо у собі високе почуття творців зелених багатств України», — так звертається до колег і усіх краян директор Радехівського держлісгоспу, депутат Львівської обласної ради Степан Данькевич. Гармонійне поєднання поезії і прагматизму — то риса стилю, сформована родом лісівників, від діда-прадіда.

Мама-козуля любить тишу

Розповідаючи про комплексне лісогосподарське підприємство, Степан Михайлович Данькевич передусім «освідчився» в любові до Храму Природи і до своїх колег, які в ньому служать. А кожний лісник, за його словами, то — «професор» лісу. А хто ж у лісі господар? Пташина, комашка, козуля, бо це — їхній Дім. Таку філософію сповідує і прищеплює в колективі директор держлісгоспу, і вона стає передумовою виробничої діяльності.

— Навесні, коли народжується новий світ, стараємося не заважати мешканцям лісу шумом машин. Знаємо, де ходять своїми стежками кабани і козулі, там роботи не проводимо. Бо мама хоче спокою, і коли відчує тривогу, подасться з потомством у інші ліси. Колись один мисливець — посадова особа — невдало підстрелив козулю під час полювання. Ми підійшли разом до покаліченої тварини, вона плакала, мов дитина, з очей котилися сльози. Не можу дивитися на таке — душа болить. Так робити не можна. Я й сам полюю, але стріляю не часто. На маму з дітками рука не здіймається, а тому козуля з потомством виходить під час полювання на мене, бо відчуває безпеку, обминає та ще й озирнеться...

— Вона відчуває захисника?

— Так. Тварина хоче спокою. Не випадково нині так багато звірини подалося до лісів Чорнобильської зони. Я люблю грибне полювання. Відпочиваємо з дружиною й дітьми в лісі. Я — лісівник від природи, від діда-прадіда. Народився у вічнозелених Карпатах, у Сколівському районі, але Україна — прекрасна уся. Ліс — це моя стихія, моя робота, моє життя.

«Мале Полісся» наснажує лірикою й пасічника Василя Сторожинського із Немилова. Нещодавно він запросив колег-лісівників і громаду району на свій творчий вечір у Народному домі. Понад 80 пісень написав він «під акомпанемент» бджолиного хору. Що потрібно для творчості? Гармонія і тиша. Що потрібне для високих виробничих результатів? Те ж саме. Степан Михайлович перекинув місточок до власне господарювання і сказав, що в лісі головне — не дерева, а люди.

— Вони — унікальні, бо треба мати дар, щоб стільки років присвятити лісові...

Фото з архіву.

А міні-парламент — міцний горішок

Мешканці району обрали у ради різних рівнів 55 працівників держлісгоспу. Місцевий електорат добре знає, на кого можна зіпертися: «мініпарламент» — інституція потужна і надійна. Степан Михайлович — депутат обласної ради, секретар комісії з питань регулювання земельних відносин та адміністративно-територіального устрою. До слова, в обласній раді — семеро лісівників разом із генеральним директором «Львівлісу» Анатолієм Дейнекою. Вони вже показали свою спромогу у розв'язанні багатьох актуальних проблем регіону, а тепер розміркують над створенням власної фракції виробничників.

У самому районі формування міні-парламенту з числа лісівників спричинене об'єктивним чинником: держлісгосп — одне із небагатьох стабільно працюючих підприємств, опертя районного бюджету, державних програм і громадських ініціатив. Виборці вже переконалися, що депутати слів на вітер не кидають і жодне звернення не залишається поза увагою. А позаяк усі депутати передплачують «Голос України» і наша газета — повсякчас на робочому столі директора, ми від імені парламентської газети уклали джентльменську угоду із міні-парламентом: інформуватимемо про роботу народних обранців в органах самоврядування різних рівнів.

— За період депутатства до мене звернулися 138 юридичних і фізичних осіб. Це — пенсіонери і малозабезпечені громадяни, директори шкіл і дошкільних закладів, голови сільських, селищної і міської рад, церковні громади, військові і медичні працівники. Надійшло звернення від територіального центру обслуговування пенсіонерів та одиноких непрацездатних громадян. У списку були наведені прізвища людей, які потребують допомоги. Усі звернення було вирішено позитивно. Мені приємно, що впродовж багатьох років взаємодопомога і дружба поєднують колектив нашого підприємства і Нововитківської загальноосвітньої школи, на базі котрої діє шкільне лісництво. Наші юні лісівники вибороли перше місце в обласному конкурсі і друге — у всеукраїнському. Разом із керівництвом райдержадміністрації ми клопотали перед обласною владою про виділення коштів на завершення будівництва Середпільцівської школи. Для вироблення компромісних рішень у деяких спірних питаннях у районі проводяться зустрічі представників політичних партій та громадських організацій за «круглим столом». Я завжди беру участь у таких заходах, щоб висловити свою точку зору і позицію всіх моїх виборців.

І на коні, і в своєму сідлі

Про своєрідний культ гармонійних взаємин людини і світу природи, що його плекають у Радехівському держлісгоспі, свідчить і власна конеферма, котра налічує 91 тварину. Це — прояв турботливого підходу до лісу. Приймаючи когось на роботу, Степан Михайлович передусім цікавиться, як новий працівник ставиться до коней, чи міцно тримається в сідлі. Робочих коней тримають на обійстях лісівників, котрі користуються гужовим транспортом, а молодняк — на фермі. Отож ліс мінімально потерпає від машин і тракторів.

У царині деревообробки лісівники також повернулися в давнє «сідло». Свого часу тут, як і в інших структурах галузі, лісівників і деревообробників розлучили. Мовляв, у кожного — свої завдання. Це справді так — в ідеалі. А в реальному житті це було схоже на сімейне розлучення, котре мало болісні наслідки для обох сторін. Створене свого часу ВАТ «Діброва» не змогло існувати без «батька», а держлісгосп за нинішнього надто скромного державного фінансування без виробничої діяльності не зможе сповна виконувати основну функцію: лісорозведення, догляд. Відтак сторони знову зійшлися, тим паче, що знаходяться на одній території. Тепер кожний кубометр деревини використовують розумно і раціонально. Користування деревиною розраховано на невиснажливе лісокористування. Нині триває реконструкція колишнього цеху деревостружкових плит, де планують максимально переробляти низькосортну деревину. Устаткування вже закупили і встановлюють.

Зростають обсяги реалізації продукції в грошовому еквіваленті: за десять місяців цього року вони становлять 5 мільйонів 95 тисяч гривень.

І все-таки основна турбота — живий ліс, життя дерев і людей в ньому. Гордість підприємства — династії лісівників. Понад 50 років працює династія сім'ї Сологуб: Олександр Сологуб — лісничий, його брат Петро — інженер. І таких родин багато.

Виростають сини — тягнуться вгору молоді дубки і сосни з елітного насіння. Цього року заготовлено 208 кілограмів насіння голчастих порід з поліпшеними спадковими властивостями. На 2,2 га висіяно лісове насіння, і ми вже отримали 2,5 млн. сіянців. Це дасть змогу залісити всі вирубки 2002 року, і весни-2003-го. Господарство, що має власну шишкосушилку, взимку перероблятиме додатково кількість шишок, щоб реалізувати насіння іншим лісівникам. Радехівські господарі вирощують цінні декоративні чагарникові і деревні породи для озеленення. Для цього в усіх лісництвах збудовані парники або теплички. Посаджені 1999 року на площі 16 гектарів лісові культури вже милують око мешканців міста Радехова.

Отже, «зелений акцент» на Радехівщині присутній у всьому: в збереженій навколишній природі, у стилі господарювання і взаєминах із людьми. І в українських піснях, котрі пише пасічник, а пісня з глибини душі народжується сама...

Оксана ТЕЛЕНЧІ, Сергій ЛАВРЕНЮК.

Радехівський район Львівської області.

На знімку: Степан Данькевич — лісівник від природи.

Цифри і факти

*Радехівський держлісгосп засновано 1939 року. Лісовий фонд розташований в лісорослинному районі «Малого Полісся». * Загальна площа держлісгоспу становить 35094 га. Переважаючі породи: сосна звичайна — 58,3 %, дуб високостовбурний — 24,8%, вільха чорна — 11,6%.

* Щорічно проводиться посадка лісових культур на площі 200 гектарів. Для збереження і примноження ресурсів сосни та дубу на площі 4799 гектарів розташовано заповідні території з обмеженим режимом господарювання.

* Річний обсяг заготівлі деревини від рубок головного користування і рубок догляду становить 60 тисяч кубометрів.

* Підприємство переробляє 35 відсотків деревини. Основні види продукції — необрізні пиломатеріали, пилені заготовки, тара, штахетник, облицювальна дощечка, столярні вироби. 40 відсотків продукції відвантажують на експорт.

* Завдяки побічному користуванню лісом і підсобним господарствам Радехівський держлісгосп сповна забезпечує потреби трудового колективу у свинині, яловичині, продуктах бджільництва, зернових, а також заготовляє дикоростучі плоди та ягоди, лікарські рослини, березовий сік.

Три дні хокейної казки

Завтра у столичному Палаці спорту стартує міжнародний турнір національних збірних «Європейський хокейний виклик». Серед його учасників національні команди Великої Британії, Білорусі, Угорщини та України. Це вже третій тур змагань. І їх, до речі, очолюють білоруські хокеїсти.

Те, що хокей повертається на головну криту спортивну арену України, — велике свято для мешканців і гостей міста. До речі, організатори і президент Федерації хокею України Олександр Омельченко зробили казковий подарунок уболівальникам — вхід на матчі вільний! Так і має бути напередодні Різдва та Нового року, коли трапляються різні дива і багато загадкового й чарівного.

Отже, 13 грудня, у п'ятницю, о 15.00 першими на лід вийдуть збірні Білорусі та Великої Британії. О 18.30 — матч Україна—Угорщина. 14 грудня (субота). 15.00. Угорщина—Білорусь. 18.00. Україна—Велика Британія. 15 грудня (неділя). 13.00. Велика Британія—Угорщина. 16.30. Україна—Білорусь.

Напередодні старту нам вдалося поспілкуватися з генеральним менеджером національної збірної України **Василем ФАДЄЄВИМ.** Ось що він розповів:

— Турнір такого рівня в Україні відбувається вперше. Він швидкоплинний і динамічний. Наша команда дуже сподівається на підтримку наших вірних друзів — уболівальників.

— Чи все готове до приймання гостей?

— Оргкомітет турніру на чолі з першим віце-президентом ФХУ Володимиром Ромашком попрацював добре. Учасникам надано найкращі готелі. Угорці мешкатимуть у «Русі», британці та білоруси — в «Салюті». А наша команда — на своїй базі в Пущі-Водиці. Зрозуміло, вирішено проблеми транспорту, харчування.

Підготовлено чудові призи для переможців і призерів, які виготовили наші давні приятелі — майстри Полонського порцелянового заводу, що на Хмельниччині. Буде відзначено також найкращих гравців у кожному з шести матчів.

— А чи транслюватиме телебачення хокейні події в Києві?

— Так. Канал СТБ у найзручніший для глядачів час вестиме репортажі про всі поєдинки української збірної. Добре, якщо їх подивиться якомога більше юних прихильників хокею.

— А чи має можливість наша збірна — дев'ята у світовому рейтингу — вийти на свій лід у найсильнішому складі?

— На жаль, не зможуть прибути до Києва наші заокеанські гравці, зокрема форвард «Тамби Бей» Руслан Федотенко. Однак на участь наших представників у російській Суперлізі розраховуємо. А там є чудові майстри. Чекаємо зі Швейцарії досвідченого воротаря, чемпіона світу-98 Валерія Ширяєва. Окрім нього, на лід мають вийти: Христич, Семчук, Климентьєв, Карпенко, Срюбко, Благой, Полоницький, Побєдоносцев, Савенко, Ісаєнко, Шахрайчук, Сальников, Бобровников, Савенко, Касянчук, Васильевський, Разін, Млинченко, Литвиненко, Яковенко, Ніколаєв, Цируль, Матвійчук, Лазарєв, Проценко та інші.

— Яке завдання ставлять перед своїми підопічними Анатолій Богданов та Олександр Сеуканд?

— Для нашої команди матчі в Києві — етап підготовки до фінального турніру чемпіонату світу у вищій лізі. Ще зовсім недавно нам доводилося благати когось зіграти з нами. А тепер, коли ми не останні в еліті світового хокею, багато хто вже нас запрошує. Однак з нинішнього року Міжнародна федерація хокею започаткувала ці чудові змагання для чотирнадцяти національних збірних. Тепер вони мають чудову можливість планомірно готуватися до найвідповідальнішого старту року. Збірна України вже зіграла шість матчів. Попереду ще згадані три київські і три — наступного лютого в Данії. Виходить 12 поєдинків. Прекрасно!

Зрозуміло, що вдома постараємося виступити так само успішно, як оце в другому турі в Угорщині, коли виграли всі три матчі. Але такі плани плекають усі учасники, особливо білоруські хокеїсти.

Отож запрошую шановних уболівальників до Палацу спорту. Не пошкодуєте. Збірна України боротиметься за перемогу в кожній зустрічі і сподівається на вашу підтримку!

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Фото автора.

На знімку: Василь Фадєєв.

У НОМЕР

На аренах країни і світу

Теніс. 19-річна українська тенісистка Юлія Вакуленко стала переможницею великого челенджера з призовим фондом 75 тисяч доларів у Боїнтон-Біч (США). У фіналі Юлія легко обіграла американку Бетані Маттек — 6:4, 6:0. Напередодні з такою само легкістю у півфіналі Вакуленко здолала марокканку Бахію Мухтассін — 6:0, 6:4. У чвертьфіналі виграла в Машони Вашингтон (США), посіяною під сьомим номером, — 6:1, 6:1.

Варто нагадати, що у другому раунді Юлія переграла канадійку Морін Дрейк, посіяну під четвертим номером, — 6:1, 7:6 (7:5). А до цього виявилася сильнішою у змаганні з американською тенісисткою Джулією Дідді, що оримала Wild card для участі в цьому турнірі, — 6:3, 6:3.

Упродовж останніх трьох тижнів Юлія Вакуленко виграла вже другий челенджер. Наприкінці листопада вона була перша на челенджері трохи нижчого рангу, ніж у США, — турнірі у Франції з призовим фондом 25 тисяч доларів. Ці перемоги дали змогу українці піднятися з 208-го на 132-й рядок у світовому рейтингу.

— Це дуже радісна подія для всіх нас, —прокоментував спеціально для «Голосу України» президент ФТУ **Герман Беньямінов.** — Вакуленко, вихованка ялтинської школи, останнім часом заявила про себе на повний голос і має всі шанси ввійти до світової тенісної еліти. Для цього, як на мене, вона має всі підстави: чудові фізичні дані, високий зріст, добру координованість, потужний удар. Юлія тепер наполегливо тренується в одному з клубів Барселони. Наступного року плануємо взяти її до національної збірної України для участі в турнірі Кубка федерацій...

Баскетбол. Кубок чемпіонів ФІБА. БК «Київ» (Україна) — **БК «Хімки» (Росія). 74:107.** Цілковитий провал, інших слів не знайти.

Гандбол. Данія. Чемпіонат Європи. Жінки. Фінальний турнір. Другий етап. **Україна—Австрія. 19:32.**

Футбол Ліга чемпіонів. Другий груповий турнір. Другий тур.

Група А. «Інтер» (Італія) — «Байєр» (Німеччина). 3:2. 36 342 глядачі. Голи: Ді Б'яджо, 15, 27, Бутт, 80, у власні ворота — Живкович, 63, Франса, 90.

«Барселона» (Іспанія) — «Ньюкасл» (Англія). За півгодини до початку бельгійський арбітр Франк де Блеккер вирішив відмінити матч. Його перенесено на наступний день. Річ у тім, що у столиці Каталонії пройшла страшенна злива, яка зіпсувала поле на «Камп Ноу».

«Інтер» — 6 очок, «Барселона» — 3, «Байєр», «Ньюкасл» — по 0.

Група В. «Аякс» (Нідерланди) — «Рома» (Італія). 2:1. 50 148. Ібрагимович, 11, Літманен, 66 — Батістута, 88.

«Арсенал» (Англія) — «Валенсія» (Іспанія). 0:0. 35 000.

«Арсенал», «Аякс» — по 4, «Валенсія» — 2, «Рома» — 0.

Кубок УЄФА. 1/16 фіналу. Сенсаційно закінчився матч у Гельзенкірхені. **«Шальке-04» (Німеччина) — «Вісла» (Польща). 1:4** (перший матч — 1:1). Краківчани вийшли до наступного раунду.

Мороз нам у поміч

Сьогодні о 20.00 на столичному стадіоні НСК «Олімпійський» розпочнеться матч-відповідь 1/16 фіналу розіграшу Кубка УЄФА «Динамо» (Київ) — «Бешикташ» (Стамбул). Гості прилетіли до Києва вчора о 12.00 і розмістилися в готелі «Національний». Зрозуміло, що від морозу вони не в захопленні. О 18.45 у прес-центрі НСК «Олімпійський» на запитання представників ЗМІ відповідав наставник гостей Мірча Луческу.

А Олексій Михайличенко з журналістами спілкувався традиційно на клубному стадіоні об 11.00. Але все це вже відійшло на другий план. Сьогодні поєдинок, про значення якого для динамівців, либонь, не варто нагадувати. Нашим футболістам треба відіграти фору у два м'ячі. Й бажано не пропускати. Як кажуть, мороз нам у поміч.

Насамкінець ще й така інформація: обслуговуватиме поєдинок бригада суддів з Італії — арбітр Козімо Болоніньо, асистенти — П'єрджузеппе Фарнеті та Феліче Строкк'я, четвертий арбітр — Антоніо Даттіло.

Нагадаємо, 43-річний Болоніньо 16 жовтня у Белфасті судив відбірковий матч Євро-2004 Північна Ірландія—Україна.

В. Б.

Фото Рейтер.

На знімку: **матч в Амстердамі — боротьба в повітрі між Батістутою («Рома») і Якубу («Аякс»).**

ФУТБОЛ

Він таки завжди живий...

Можливо, що після зимових канікул в українському чемпіонаті у вищій лізі залишиться тільки один «Металург» — запорізький. Але нехай не панікують прихильники клубів з Маріуполя та Донецька з аналогічними назвами. Виключати з турніру їх ніхто не збирається.

Просто місцеві керівники вирішили змінити назви своїх колективів. Це насамперед пов'язано зі змінами, що сталися у клубах з часу їх створення, тобто із середини дев'яностих років.

Маріупольський «Металург» нині практично повністю фінансує тільки Маріупольський металургійний комбінат імені Ілліча. З ініціативи керівництва клубу, найімовірніше, з початку нового року він називатиметься «Іллічівець».

Донецький «Металург» поки що не визначився з новим ім'ям. Керівництво команди навіть влаштувало конкурс на ліпшу назву. Переможцеві пообіцяли премію у тисячу гривень. Коли взяти до уваги те, що генеральним спонсором є «Індустріальний Союз Донбасу», то найвірогідніші вже запропоновані назви — «Донбас» або «Донецьк».

До 1996 року команда базувалася в Шахтарську і виступала в нижчих українських лігах під назвою «Прометей», «Медіта» та «Шахтар». З другого кола сезону-95/96 колектив перебазувався до Донецька і змінив назву на «Металург». Адже одним із засновників тоді був Донецький металургійний завод.

У «Динамо» ще не визначилися

Чи гратиме форвард національної збірної Росії з футболу Дмитро Сичов у Києві? До цього питання динамівці мають повернутися 6 січня, коли команда після відпустки збереться на своїй базі. Таку заяву зробив президент ФК «Динамо» (Київ) Ігор Суркіс.

Поки що остаточного рішення про придбання Сичова не ухвалено. За словами пана Суркіса, він ще вагається і не до кінця упевнений в тому, чи потрібний клубові Сичов. До речі, динамівський президент ще не розмовляв про це ні з селекційною групою, ні з головним тренером.

Сичова вже немає на базі в Кончі-Заспі. Він полетів до Омська. Річ у тім, що друга і третя команди «Динамо» — на канікулах. Тому Дмитро зателефонував до Ігоря Михайловича, подякував за гостинність, за надану можливість підлікуватися, потренуватися, відновити форму і попрощався. Тепер Сичов має час подумати і пристати до якось рішення.

Ігор Суркіс також відзначив, що київське «Динамо» готове вести переговори з московським «Спартаком» про трансфер гравця. Та коли ціна буде неприйнятна, то подальшу свою долю Дмитро Сичов вирішуватиме сам.

А поки що президент «Динамо» заявив: якщо Сичова купуватимуть, то за «нормальні» гроші.

— «Спартак» свого часу придбав Сичова за копійки. А в контракті, як з'ясувалося, йому написали шість мільйонів євро. Але це ж смішно!..

Олімпійський квартет

Відразу четверо претендентів мають намір поборотися за посаду президента Національного олімпійського комітету (НОК) України на період з 2002 по 2006 роки. Перевибори призначено на 20 грудня.

Під першим номером серед кандидатів значиться один з офіційних мільйонерів в Україні, президент Федерації важкої атлетики України, нині народний депутат, а в минулому дворазовий чемпіон світу у суперважкій категорії Анатолій Писаренко.

Його шанси на це місце доволі високі. І не тільки через гроші та депутатство, а хоча б тому, що останнім часом українські важкоатлети показують пристойні результати. І великий внесок у ці успіхи — саме пана Писаренка. Подейкують, що він надає чималу фінансову підтримку національній команді.

Хоча нещодавно під час зустрічі з представниками ЗМІ чемпіон світу-2002 у важкій вазі, киянин Денис Готфрід повідомив, що за свій титул отримав не так уже й багато — дві тисячі доларів...

На другій позиції за шансами стоїть легендарний олімпійський чемпіон, президент національної Федерації легкої атлетики, член Міжнародного олімпійського комітету (МОК) Валерій Борзов.

Далі — чинний президент НОК України, генерал Іван Федоренко. Найбільше дорікають йому за провал українських атлетів на зимових Олімпійських іграх в Солт-Лейк-Сіті, коли наші не виграли жодної медалі. Хоча керівники українського спорту тоді звинувачували кого завгодно: клятий грип, біатлоністок та їхніх тренерів. Після тих подій, за логікою, шанси Федоренка мали б дорівнювати нулю. Але...

Найменш відомим у цьому переліку кандидатів дехто вважає Миколу Марценюка, офіційна посада якого тепер — віце-президент Федерації бейсболу та софтболу України. Мовляв, що тут робити цьому «американцеві»? Однак не такий він і новачок. Свого часу очолював київську міську раду спортивного товариства «Гарт». Потім успішно керував спортивним відомством столиці. Зрештою, обіймав посаду першого заступника голови Держкомспорту України. А ще пан Марценюк — майстер спорту з вело.

Інформація про продаж майна
Акціонерного комерційного агропромислового банку "Україна"

1. Ліквідатор Банку "Україна" оголошує аукціон з продажу наступного майна Банку "Україна":

1.1. Об`єкти нерухомості

№	Найменування та місцезнаходження	Коротка характеристика	Початкова ціна продажу (без ПДВ), грн.
1	Будівлі з обладнанням, меблями, майном господарського призначення та нематеріальними активами Таращанського ТВББ Київської дирекції Банку "Україна". Київська обл., м. Тараща, вул. Карла Лібкнехта, 47	Одноповерхова будівля площею 363 кв.м., рік будівництва 1912, сарай площею 10,6 кв.м. Площа земельної ділянки – 0,22 га.	60130
2	Будівлі з обладнанням, меблями, майном господарського призначення та нематеріальними активами Богуславського ТВББ Київської дирекції Банку "Україна". Київська обл., м. Богуслав, вул. Миколаївська, 30	Двоповерхова будівля площею 669,8 кв.м., рік будівництва 1972, гараж площею 99,6 кв.м. Площа земельної ділянки – 0,10 га.	182011

Ознайомитись з об'єктами можна в робочі дні за вказаними адресами. Додаткову інформацію про об'єкти можна отримати за тел. (044) 228-97-66, 244-15-09.

Умови продажу: проведення розрахунків за придбане майно здійснюється протягом одного місяця з дня укладання договору купівлі-продажу, оформлення права власності на придбане майно здійснюється за рахунок покупця, питання переоформлення документів на право користування земельною ділянкою вирішується покупцем самостійно. Засоби платежу – грошові кошти.

1.2. Транспортні засоби

1	ЗІЛ 431410 (смт. Бородянка, вул. Шевченка, 3)	Рік випуску 1993, пробіг 16000 км	4684
2	Мазда Е2200 (м.Київ, пров. Рильський, 10)	Рік випуску 1999, пробіг 135600 км	40713
3	Вольво S70 (м.Київ, пров. Рильський, 10)	Рік випуску 1997, пробіг 173500 км	48656
4	Вольво 850 (м.Київ, пров. Рильський, 10)	Рік випуску 1993, пробіг 127440 км	19402
5	ВАЗ 21063 (м. Вишгород, вул. Кургузова, 13)	Рік випуску1992, пробіг 95000 км	3197

Ознайомитись з транспортними засобами можна в робочі дні за вказаними адресами, телефон для довідок (044) 228-97-89, 228-97-66.

Умови продажу: проведення розрахунків за придбані транспортні засоби здійснюється протягом одного місяця з дня укладення договору, оформлення права власності на придбані транспортні засоби та зняття їх з обліку у МРЕВ ДАІ здійснюється за рахунок покупця, питання реєстрації транспортних засобів вирішується покупцем самостійно. Засоби платежу – грошові кошти.

1.3. Інше майно

№	Найменування майна	Кількість, шт.	Початкова ціна продажу за одиницю (без ПДВ), грн.
1.	POS-Термінал Verifone	13	481
2	POS-Термінал Verifone, OMNI	4	1971
3	Імпринтер, Datacard/Newbold	11	39
4	Імпринтер, Datacard/Newbold	55	44
5	Віброрівнянільний пристрій Horison jover Pj-88	1	1558
6	Офсетний станок M3 Offset	1	10105
7	Фарбувальний апарат M3 Offset	2	3170
8	Листопідборка Horzon GC	1	4781
9	Ламінатор рулонний А4 Renz 340 A	1	2202
10	Зклійка Horizon BG-18II	1	6112
11	Різак Ideal 3915-90	1	3988
12	Перукарське крісло, Oyster	1	807
13	Перукарське крісло, Oyster	1	1277
14	Перукарський стільчик на колесах Rialzabile	1	404
15	Банкомат Digital	1	28976
16	Банкомат Digital	1	22981
17	Банкомат NCR AE&E 5670	1	47726

Ознайомитись з майном можна в робочі дні за вказаною адресою: м. Київ, вул. Велика Житомирська, 11, телефон для довідок (044) 228-97-84, 244-15-35.

Умови продажу: оформлення права власності здійснюється за рахунок покупця, проведення розрахунків за придбане майно здійснюється протягом одного місяця з дня укладення договору. Засоби платежу – грошові кошти.

Плата за реєстрацію заяви у розмірі 17 грн. вноситься на рахунок №26009301260745, завдаток у розмірі 10% від початкової ціни продажу майна вноситься на рахунок №26008302260745 в Подільському відділенні ПІБ м. Києва, МФО 322197, код ЄДРПОУ 22894896, одержувач – Філія "Київський аукціонний центр" ДАК "Національна мережа аукціонних центрів".

Заяви на участь в аукціоні приймаються – філією "Київський аукціонний центр" ДАК "НМАЦ" за адресою: 02094, м. Київ, вул. Червоноткацька,42. Кінцевий термін прийняття заяв – за три робочі дні до дати проведення аукціону.

Аукціон буде проведено **15 січня 2003 року** об 11[00] в приміщенні філії "Київський аукціонний центр" ДАК "НМАЦ" за адресою: м. Київ, вул. Червоноткацька, 42.

Служби з організації та проведення аукціону:
Ліквідатор Банку "Україна", м. Київ, пров. Рильський, 10, тел (044) 244-15-16.
Філія "Київський аукціонний центр" ДАК "НМАЦ" м. Київ, вул. Червоноткацька, 42, тел.(044) 552-31-68, 552-72-55.

Ліквідатор Банку "Україна" К.Є. Раєвський

Уважаемые акционеры открытого акционерного общества «Мотор Сич»!

Дивиденды по акциям ОАО «Мотор Сич» за 2001 год выплачиваются в кассе завода (адрес: 69068, г. Запорожье, ул. 8 Марта, 15), а также банковским или почтовым переводами.

Акционер выбирает удобный для него способ получения дивидендов.

Для получения дивидендов в кассе завода акционер лично или через доверенное лицо обращается ***в отдел ценных бумаг ОАО «Мотор Сич»,*** где осуществляется проверка документов и выдаются талоны для получения дивидендов на дату и время удобные акционеру. В случае, получения дивидендов через доверенное лицо, акционеру необходимо оформить на него доверенность в порядке, установленном законодательством.

Для получения дивидендов по почте или через банк, акционеру необходимо заполнить бланк прилагаемого заявления, в котором следует выбрать удобный способ получения дивидендов, и направить его в адрес ***отдела ценных бумаг ОАО «Мотор Сич»***.

По всем интересующим вопросам Вам необходимо обращаться по телефонам:
— о порядке получения дивидендов — (0612) 61-42-16
— по вопросам обмена сертификатов акций — (0612) 61-48-63
— по вопросам продажи акций — (0612) 61-48-57.

Адрес отдела ценных бумаг ОАО «Мотор Сич»: 69068, г. Запорожье, ул. Омельченко, 21.

Правление ОАО «МоторСич».

Главному бухгалтеру
ОАО «Мотор Сич»
Тиханскому А. А.

Заявление

Я, ______________________________
(фамилия, имя, отчество)
____
проживающий по адресу ______________________________
(страна, почтовый индекс, город, улица, № дома, № квартиры)
____
паспорт (документ, удостоверяющий личность) серия ______ № ______
выдан «____» ______________ года, ______________________
____
(указать орган, выдавший паспорт или другой документ, удостоверяющий личность)
идентификационый номер ______________________
прошу причитающиеся мне дивиденды за 2001 год по акциям ОАО «Мотор Сич»
— отправить почтовым переводом по адресу: ______________
____

Согласен на почтовые расходы.
или
— перечислить, на мой лицевой счет №________ в ______________
(указать реквизиты, банка)
«____»________200.. г. ______________ подпись

Товариство з обмеженою відповідальністю «ПОЛІМІР»

Ідентифікайційний код 31029344 повідомляє про свою ліквідацію. Претензії приймаються на протязі двох місяців з моменту публікації цієї об'яви.

Господарським судом Рівненської області (33001, м. Рівне, вул. Яворницького, 59) постановою від 22 листопада 2002 року по справі № 9/25 ЖЕК №2 м. Рівне (код ЄДРПОУ 02781705) визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначено Маслянчук Ларису Леонідівну (ліцензія АА № 047970, 33000, м. Рівне, вул. Драгоманова, 27).

Постановою господарського суду м. Києва від 26.11.02 (м. Київ, вул. Б. Хмельницького, б. 44-в) по справі № 24/592-б ЗАТ «Науково-виробниче підприємство «Медітон» (адреса: м. Київ, вул. Гоголівська, б. 11/39, код ЄДРПОУ 21660918, р/р 26000000119001 в АКБ «Київ», МФО 322498) визнане банкрутом та відкрита ліквідаційна процедура.

Ліквідатором призначено Короленка В. В. (ліцензія АА № 250432, видана Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції України 10.04.02, адреса: м. Київ, вул. О. Гончара, 96, кв. 41).

Претензії кредиторів ЗАТ «Науково-виробниче підприємство «Медітон» приймаються протягом одного місяця з дня публікації оголошення.

Господарський суд Закарпатської області (88000, м. Ужгород, вул. Коцюбинського, 2а) порушив:

1) справу № 6/180 про банкрутство СП у формі ТОВ «Каслекс» (код ЄДРПОУ 14299215; м. Ужгород, вул. Краснодонців, 36; рах. № 26007246068001 в Ужгородській філії КБ «Приватбанк» МФО 312464).

Розпорядником майна призначено Пазину Р. О. (ліцензія № 000280 від 10.03.2000 року; 88000, м. Ужгород, пл. Б. Хмельницького, 2/508).

Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

ВИЗНАНО БАНКРУТОМ

спільне українсько-американське підприємство у формі ТОВ «Укроптбакалія», код підприємства № 30574772, за Постановою Господарського суду м. Києва від 02.12.02 № 24/344-б. Стосовно банкрута відкрита ліквідаційна процедура.

Адреса для листування:
02081, Київ, вул. Здолбунівська, 3, кв. 18.

Ліквідатор банкрута
Арбітражний керуючий Лєвін Володимир Опанасович (ліцензія АА № 249830 від 19.10.02)

ТОВ «Юрсервис» ідентифікаційний код 301155471 повідомляє, що згідно з рішенням загальних зборів від 19 липня 2002 р. статутний фонд товариства змінюється з 40000 грн. до 16500 грн. Заперечення кредиторів приймаються протягом 1 місяця.

Справку форма № 4 — ОПП выданную ООО «Десна» Государственной налоговой инспекцией Печерского района г. Киева 29 марта 2001 г. за № 0721 считать не действительной.

Хозяйственный суд Запорожской области (69001, г. Запорожье, ул. Тюленина, 21) постановлением от 25.11.2002 г. по делу № 5/6/307-02 признал банкротом ООО «Фирма Нефтьэнерготранс», г. Запорожье. ул. Реактивная, 1; почтовый адрес пр. Ленина, 162, комн. 516; код ОКПО 24510786; р/с 26001204120001 ЗРУ «ПриватБанк» г. Запорожье, МФО 313399. Открыта ликвидационная процедура. Ликвидатором назначен арбитражный управляющий Еременко Александр Николаевич, лицензия АА № 250001 от 19.10.2001 г. (г. Запорожье, ул. Северокольцевая, 10-26).

Информация
о проведении конкурса по определению уполномоченного лица
на выполнение функций по управлению государственными корпоративными правами
в ООО «КрымТехасНафта» г. Симферополь.

1. **Код ОКПО:** 20732799.
2. **Наименование объекта:** Общество с ограниченной ответственностью «Крымтехаснафта».
3. **Адрес:** Автономная Республика Крым, г. Симферополь, ул. Беспалова, 47.
4. **Фонд имущества Автономной Республики Крым объявляет конкурс по определению уполномоченного лица** на выполнение функций по управлению государственными корпоративными правами в ООО «Крымтехаснафта» (далее ООО), в размере 40% уставного фонда ООО.
5. **Характеристика ООО:**

Вид деятельности поиск, разведка, разработка и эксплуатация нефтяных и газовых скважин на территории согласованного района Крыма. Переработка, транспортировка, реализация нефти и газа и продуктов их переработки.

С 09 октября 2001 года производственно-хозяйственная деятельность общества остановлена из-за непродления срока действия лицензий.

Количество рабочих мест 74.

Объем производства за 9 месяцев 2002 года — 0,0 тыс. грн.

Основные финансовые показатели на 01.10.2002 г.:

— Убыток — 1 888,0 тыс. грн.;
— Дебиторская задолженность — 461,0 тыс. грн.;
— Кредиторская задолженность — 1 840,0 тыс. грн. (в том числе просроченные задолженности в бюджет 0,0 тыс. грн., в Пенсионный фонд 74,4 тыс. грн., и по заработной плате 222,8 тыс. грн.).

6. **Условия конкурса:**

6.1. Обязательства уполномоченного лица в рамках корпоративных прав относительно осуществления контроля за:

— финансово-экономическими результатами деятельности ООО, которые включают обеспечение его рентабельности и ликвидности, а также начисление и выплату дивидендов;
— эффективностью использования и сохранностью имущества ООО;
— погашением задолженностей ООО в целом и, отдельно, за выплатой заработной платы и внесением платежей в бюджет и Пенсионный Фонд;
— исполнением определенных государством мобилизованных заданий для ООО;
— соблюдением Устава ООО;
— деятельностью правления относительно управления ООО, реализации инвестиционной и ценовой политики;
— созданием обществом дочерних предприятий, филиалов, представительств и иных подразделений;
— эмиссионной деятельностью ООО;
— заключением обществом договоров;
— исполнением коллективных договоров;
— соблюдением законодательства за время проведения собраний ООО;
— распределением имущества ООО;
— заключением учредительных договоров при создании иных хозяйственных обществ и составлением учредительных документов, в том числе предприятий с иностранными инвестициями, или участие в иных хозяйственных обществах;
— соблюдением исполнительным органом ООО антимонопольного законодательства;
— исполнением сохранения государственной и коммерческой тайны.

6.2. Обязательства уполномоченного лица относительно содействия в получении лицензий на ведение работ ООО «Крымтехаснафта».

6.3. Обязательства уполномоченного лица относительно предоставления ежеквартальной отчетности перед Фондом имущества Автономной Республики Крым по осуществлению функций по управлению государственными корпоративными правами в ООО в установленные сроки и в порядке, определенном Фондом имущества.

6.4. Обязательства уполномоченного лица относительно выполнения условий договора-поручения, заключенного с Фондом имущества Автономной Республики Крым.

6.5. Оказание ежемесячной спонсорской (благотворительной) помощи одному из детских домов.

7. **Иные условия проведения конкурса:**

— конкурс проводится при наличии не менее двух участников, если условия, предложенные претендентами в конкурсном предложении, отвечают условиям конкурса;
— конкурс проводится в соответствии с Постановлением Кабинета Министров Украины от 15 мая 2000 года № 791 «Об управлении государственными корпоративными правами» и Постановлением Кабинета Министров Украины от 16 мая 2001 года № 518 «О внесении изменений в Постановление Кабинета Министров Украины от 15 мая 2000 года № 791».

8. Для участия в конкурсе претендент подает:

— заявление на участие в конкурсе, подписанное и заверенное печатью (для юридических лиц);
— документ, подтверждающий оплату регистрационного сбора в сумме 165,00 грн. по следующим реквизитам:
Фонд имущества АРК
Управление Государственного казначейства в АРК г. Симферополь
код ОКПО 00036860, МФО 824026, р/счет 37182500900001;
Назначение платежа — регистрационный сбор за участие в конкурсе;

Конкурсные предложения по программе развития ООО, обязательства относительно выполнения условий конкурса.

Кроме того, к заявлению прилагаются:

а) юридическими лицами:

— нотариально заверенные копии учредительных документов и свидетельство о государственной регистрации;
— годовая финансовая отчетность за последний отчетный год и последний отчетный период;
— справка соответствующего органа государственной налоговой службы, подтверждающая отсутствие у претендента задолженности по налогам и другим обязательным платежам.
— справка о финансово-хозяйственной деятельности за 3 предыдущих года;
— список членов исполнительного органа, членов наблюдательного совета претендента;
— сведения об афилированных лицах претендента;
— документ, удостоверяющий личность представителя юридического лица;
— документ, подтверждающий полномочия представителя юридического лица;
— согласие Антимонопольного Комитета Украины.

б) физическими лицами:

— заполненный листок учета кадров;
— сведения о наличии у претендента высшего образования соответствующей квалификации и опыта практической работы в сфере корпоративного управления;
— документ, удостоверяющий физическое лицо.

9. Прием заявлений осуществляется ежедневно с 09.00 до 17.00 по адресу: г. Симферополь, ул. Севастопольская, 17. Фонд имущества Автономной Республики Крым, каб. 48, и прекращается за 7 дней до начала проведения конкурса. Телефон для справок 241-423.

10. Ознакомиться с объектом и получить дополнительную информацию можно ежедневно по адресу: Автономная Республика Крым, г. Симферополь, ул. Беспалова, 47.

11. Конкурс будет проведен через 30 дней после опубликования в государственном печатном издании Украины, по адресу: г. Симферополь, ул. Севастопольская, 17. Фонд имущества Автономной Республики Крым.

Хозяйственный суд Запорожской области (69001, г. Запорожье, ул. Тюленина, 21) постановлением от 14.11.2002 г. по делу № 5/3/306-02 признал банкротом ДП «Региональное Агентство по вопросам банкротства в Запорожской области», г. Запорожье, ул. Яценко, 8; почтовый адрес: ул. Правды, 53; код ОКПО 31204936; р/с 26000303323001 ЗРУ «ПриватБанк» г. Запорожье, МФО 313399. Открыта ликвидационная процедура. Ликвидатором назначен арбитражный управляющий Баранова Елена Руслановна, лицензия АА 047681 (г. Запорожье, Правды, 53).

Постановою Господарського суду Одеської області по справі № 17-6-39-18/02-3145 від 11.10.2002 р. (65032, м. Одеса, пр. Шевченка, 4) товариство з обмеженою відповідальністю «Техніон» (65088, м. Одеса, Люстдорфська дорога, 96) р/р 26004407 в ООФ АПБ Аваль, МФО 328351, код ЕДРПОУ 22464763 визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено Бойчука Олега Михайловича (ліцензія № 250424 від 29.03.2002 р.), 65078, м. Одеса, а/с 122.

Ухвалою № 24/582-б від 12.11.2002 р. — постанову про визнання банкрутом ТОВ «Спецтехнологія» по справі № 24/582-б від 12.11.2002 р. вважати такою, що втратила чинність, на підставі цієї постанови 21.11.2002 р. в газеті «Голос України» № 217-218 було надруковане оголошення про визнання банкрутом ТОВ «Спецтехнологія», у зв'язку з цим повідомляємо: Господарським судом м. Києва (0103, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-б ухвалою підготовчого засідання від 12.11.2002 р. по справі № 24/582-б порушено справу про визнання банкрутом ТОВ «Спецтехнологія» (код ЄДРПОУ 30553244, 02002, м. Київ вул. М. Раскової, 23, р/р № 260013503 в АППБ «Аваль» м. Києва, МФО300335). Розпорядником майна призначено Кириленко А. І. (ліцензія АА № 419447 від 11.11.2002 р.) E_mail: kirilenkoai@ukr.net.

Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом місяця.

ТОВ «Егоїст»
змінює назву на ТОВ «ТК «Лоял»,
претензії приймаються протягом місяця з дати публікації оголошення.

ТОВ ХП «Смак» припиняє свою діяльність. Претензії приймаються протягом 2-х місяців з дня опублікування оголошення. Код 30349370 Київська обл., м. Миронівка, вул. Леніна, 127-А, р/р 26001772 в ФАППБ «Аваль».

ТОВ «Домініон», м. Одеса, повідомляє про зменшення статутного фонду до 40 тис. грн.

Претензії приймаються протягом одного місяця за тел. (067) 482-50-95.

Господарський суд Донецької області (83048, Донецьк, вул. Артема, 157) порушив справу про банкрутство № 32/169 б, ДП «Гірник» ВАТ «Гірницький шахтобуд» м. Новогродівка, 85483, Донецька область, м. Новогродівка, вул. Шахтна, 1 код ЗКПО 30099447, р/р № 26006301490472 у Селидівському відділенні ПІБ України, МФО 334312. Розпорядником майна призначено Колеснікова С. М., ліцензія № 249630. Претензії кредиторів та пропозиції санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

---

12 листопада 2002 року Господарський суд Чернігівської області (14000, м. Чернігів, пр-кт Миру, 20) за заявою ДПІ у м. Чернігові порушив справу № 5/112 Б про визнання банкрутом АТЗТ «Полісся-Агропостач» (14017, м. Чернігів, вул. Щорса, 48, Код. ЄДРПОУ 22828277, р/р 26000301830504 в ЧВ ПІБ м. Чернігів, МФО 353456). Постановою суду від 26.11.2002 р. боржника визнано банкрутом та відкрита ліквідаційна процедуру. Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Агеєва Анатолія Вініаміновича (ліцензія серія АА №249599 від 19.10.2001 р., 14000, м. Чернігів, вул. Мстиславська, 9). Заяви кредиторів та можливих санаторів приймаються протягом місяця з дня подання оголошення.

Господарський суд Полтавської області (36000, м. Полтава, вул. Зигіна, 1) порушив справу про банкрутство № 10/363 відкритого акціонерного товариства «Градизький завод «Дніпро», ідентифікаційний код 02971446 (Полтавська область Глобинський район смт. Градизьк, вул. Київська, 83, р/р 26009176939001, МФО 331531 в Кременчуцькій філії КБ «Приватбанк»).

Розпорядником майна призначений Маковий О. В. (36000, м. Полтава, вул. Шевченка, 52, ком.310, тел. 56-00-37).

Претензії приймаються протягом місяця від дня опублікування оголошення.

Повідомляємо про ліквідацію ПП «МАЙКРОВЕР», зареєстрованого Святошинською РДА в м. Києві 17.10.2001 р. (код ЄДРПОУ 31752711). Претензії кредиторів приймаються протягом 2-х місяців від дня публікації оголошення.

Українська районна організація Партія захисту прав споживачів у Солом'янському районі, ідентифікаційний код 25916777, зареєстрована 17 жовтня 2000 року № 25-17ПП, юридична адреса: м. Київ, вул. Смелянська, 3, повідомляє про свою ліквідацію.Срок прийняття заяв 2 місяці з дня опублікування оголошення.

ТОВ СП «МІРАЖ» припиняє свою діяльність. Претензії приймаються протягом 2-х місяців з дня опублікування оголошення. КОД 30349386 Київська обл., м. Миронівка, вул. Леніна, 127-А, р/р 26000751 в ФАППБ «Аваль».

Регіональне Агентство з питань банкрутства в Дніпропетровській обл.
проводить публічні торги (аукціон) з продажу майна
підприємства-банкрута — СВК «Промінь»

(справа № Б26/256/01). Загальна характеристика об'єкту продажу: лот № 1 — корівник, що належить СВК «Промінь», розташований за адресою: Дніпропетровська обл. Криворізький р-н, с. Орджонікідзе, вул. Друга Полева, 2. Початкова ціна об'єкта продажу за лотом № 1 складає 8863 (вісім тисяч вісімсот шістдесят три) грн. Гарантійні внески учасників аукціону (5 % від початкової ціни) та реєстраційний збір за реєстрацію учасників аукціону — 17 грн. перераховується на п/р № 26007006610000 в УкрСіббанку, МФО 306856, код ЗКПО 31540566 до 10.01.2003 р. включно. Заявки на участь в аукціоні приймаються до 10.01.2003 р. включно за адресою: 49000, м. Дніпропетровськ, вул. Комсомольська, б.48, кім.№ 10, з 9.00 до 17.00 (крім вихідних). З питань ознайомлення з об'єктом та оформлення участі в аукціоні звертатися за тел. (056) 744-19-31.

Публічні торги відбудуться 13.01.03 р., о 12.00 за адресою: 49000, м. Дніпропетровськ, вул. Комсомольська, б. 48, кім. № 10.

ЗАТ «Сніжнянська ковбасна фабрика»
повідомляє про загальні збори акціонерів, які відбудуться 28 січня 2003 року о 9 годині ранку за адресою: 86550, м. Сніжне Донецької обл. вул.. Леніна, 154.

Порядок денний:

1. Звіт про роботу акціонерного товариства за 2001-2002 р. р., та плани розвитку підприємства на 2003 рік.
2. Звіт ревізійної комісії.
3. Затвердження протоколів рішень правління.
4. Реорганізація товариства.

Реєстрація акціонерів відбудеться з 8 до 9 години 28 січня 2003 р. Для участі у зборах акціонерам при собі необхідно мати документ, який засвідчує особу або довіреність.

ООО «КООЛС»
(код 31139071) ликвидируется. Заявления претензий кредиторами принимаются в порядке предусмотренном законодательством, в течение двух месяцев по адресу: г. Луганск, ул. 3-я Донецкая, д. 1 а, кв. 6, тел 532308.

Господарський суд Івано-Франківської області (76000; м. Івано-Франківськ, вул. Грюнвальдська, 11) постановою від 19.11.02 р. (справа № Б-11/220) визнав банкрутом УРСП «ОлПетролеум-Систем», (м. Косів, вул. Грушевського, 4, код 20547189, р/р 2600230113О в Ощадбанку м. Косів, МФО 336569) та відкрив ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначено Саєвич Н. А., ліцензія АА № 249547, тел. (03433) 2-61-02.

Господарським судом Івано-Франківської області (76000, м. Івано-Франківськ, вул. Грюндвальдська, 11) порушена справа № Б-7/303 про банкрутство Спільного українсько-угорського підприємства «Текснафтосервіс» с. Пнів, Надвірнянського району, Івано-Франківської області, р/р 26008301070207 в Надвірнянському відділенні Промінвестбанку, МФО 336398, код 25068789, Інд. 250687809090, № свід. 12650716.

Розпорядником майна боржника призначено арбітражного керуючого Вацовського Миколу Івановича, м. Івано-Франківськ, вул. Молодіжна, 40/49, (тел. 7-37-32).

Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

ДАЛІ БУДЕ

Енергетика Анниної гори

СВЯТІ МІСЦЯ

Вона височіє над буковинським містечком Вашківці і має напрочуд мальовничий вигляд. Тут часто можна побачити людей з мольбертами. То — чернівецькі художники, які охоче приїжджають сюди на етюди. На вершині легко дихається, на ній панує особлива енергетика. Аннина гора обросла легендами та повір'ями. Одна з них упродовж багатьох століть цінко тримається в пам'яті не одного покоління місцевих жителів.

...Подейкують, що на Вашківці налетіла якось татарська орда. Під копитами кочівників гула земля. Вони палили дощенту людські помешкання та церкви, а місцевих жителів брали в полон. Люта татарва нишпорила по всіх закутах. В одній із хат на околиці бусурмани натрапили на неповторної краси дівчину Анну. Щоб не опинитися в чужинських руках, вона кинулася бігти в ліси через високу гору. Розмахуючи ятаганами та мотуззям, татари погналися за втікачкою. На самій вершині сил в Анни не стало. Вона зупинилася й почала просити заступництва у Всевишнього та Богоматері. І нараз земля застогнала й розверзлася під ногами дівчини, прийнявши її в своє лоно... З того часу верховину, де сталося це диво, називають Анниною горою.

Вашківчани різних поколінь почали ходити сюди на поклін або для звершення Господньої молитви. На вершині Анниної гори з'явилося кілька масивних кам'яних хрестів, а згодом і каплічка. Над тими святинями не раз чинили наругу кочівники. Та найбільше діставалося не від чужих бусурманів, а від своїх, доморощених. В радянські часи на Аннину гору було накладене суворе табу. Войовничі атеїсти били ломами хрести, підпалювали каплічку. Віруючі не мали права молитися тут та справляти інші обряди. Але цього богоборцям видалося замало. І вони вирішили переорати Аннину гору. Взявся зробити це один місцевий партієць. Трактор покраяв віковічну цілину, вкриту рідкісними цілющими рослинами, понищив кущі глоду, черемхи та ялівцю. Але згодом механізатор тяжко захворів і в муках помер. Така само доля спіткала й тих, хто піднімав руку на хрести та каплічку. Охочих воювати з вірою поменшало.

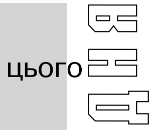
Нині це місце духовно відроджується. На шпилі Анниної гори виріс жіночий монастир. Відреставровано понівечені хрести. Викопано глибоку криницю. Вода в ній — цілюща. До монастирської церкви ходять прочани. І не лише з Вашківців, а й із усієї Буковини. Вертаючися з молитви, набирають у пляшки живої води. Раз на рік, у день братів Макіавеїв (місцевий люд називає це свято Маковеєм), сюди масово навідуються паломники. Піднімаючися на Аннину гору, віруючі прив'язують до кущів кольорові стрічки, цукерки та інші ласощі. А дехто чіпляє конвертик з переписаною від руки молитвою та своїми задумами на майбуття з надією в те, що вони неодмінно збудуться.

Про Аннину гору написано багато народних пісень та переказів. Чудове есе про цю енергетичну місцину належить перу покійного вже буковинського письменника Михайла Івасюка. Розквітла черемшина, побачена тут, підказала самодіяльному композитору, вашківчанину Василеві Михайлику тему для написання славнозвісної пісні «Черемшина».

Є на вершині вражаючий пам'ятник. Увінчує її розколотий навпіл під час більшовицько-атеїстичної вакханалії великий кам'яний хрест. Монашки вчинили розсудливо. Вони не реставрували святиню, не зліпили дві половинки докупи, а залишили в тому вигляді, якого йому надали варвари. Нехай потрощений хрест нагадує нащадкам про ті дикі часи, коли нищилася наша християнська духовність та її чесноти, розорювалися плугами сатанинства наші святині.

Нещодавно до старих хрестів додався свіжовирізьблений. Воздвиг його один із тих, хто свого часу чинив наругу над Анниною горою, — на схилі віку до колишнього атеїста прийшло каяття.

Василь БАБУХ.
Фото автора.

ЦЬОГО ДНЯ

12 ГРУДНЯ

■ 1635 р. У Варшаві страчено гетьмана нереєстрових козаків Івана Сулиму. ■ 1766 р. Народився Микола Карамзін, російський письменник та історик, автор 12-томної «Історії держави Російської». ■ 1890 р. Народився Андрій Мельник, один з лідерів ОУН. ■ 1902 р. Не стало поета Павла Грабовського. ■ 1937 р. Відбулися перші вибори до Верховної Ради СРСР (за новою, сталінською, Конституцією). ■ 1947 р. У Москві засновано вертолітний завод. ■ 1952 р. У Відні відкрився Конгрес народів на захист миру. ■ 1988 р. Відбувся перший випробувальний політ транспортного літака Ан-225 «Мрія».

КОНКУРСИ

Зникли фото — знайшлася корона

Титул «Міні-міс Нація» та корону першої красуні виборола на конкурсі світу у Бразилії юна мешканка Кам'янця-Подільського Вікторія Семенюк. Навчається вона в шостому класі школи № 15.

Надзвичайно пластична 12-річна дівчинка підкорила журі українським танком, який вона виконала з величезною квіткою маку в руці. Готували Віку до конкурсу в дитячому театрі краси і моди Людмили Заклевської, що віднедавна працює в Кам'янці-Подільському.

Не обійшлася подорож і без пригод. В бразильському аеропорту в конкурсантки зникла сумка. Згодом її знайшли, але вже і без альбому з фотографіями, які Віка везла на конкурс. Бразильці пояснили, що дівчинка дуже гарна і хтось вирішив залишити собі її альбом. Цю втрату було компенсовано і здобуттям корони, і особистим прийомом у президента Бразилії.

Віра ШПИЛЬОВА.

Кам'янець-Подільський
Хмельницької області.

ТРИВОГА

На одного підкидька більше

На порозі однієї з харківських лікарень знайдено п'ятимісячне немовля. Медики кажуть, що дві-три дитини на рік, залишених просто на вулиці, — «норма». Зробивши рентген, лікарі виявили у малюка порок серця. Запити направили до всіх пологових будинків області. Є надія, що акушери пригадають це немовля. Але на те, що батьки «знайдуться» і заберуть дитину, в лікарні не сподіваються. Найімовірніше, після повного обстеження його передадуть у дитячий будинок. Отже, в Україні стане на одну сироту більше... Напевно, за живих батьків.

Микола КОСИЙ.

Харків.

ШАХРАЙСТВО

Вовк у ветеранській шкурі

На 1800 гривень обібрав довірливих ветеранів спритний зайда. До голови Новотроїцької ради ветеранів Івана Боркіна прийшов юнак на ім'я Руслан. Відрекомендувався онуком учасника війни, котрий визволяв місцеві краї від фашистських окупантів. Хлопець попросив посприяти дідові у підготовці до відвідин пам'ятних місць. Склали план перебування, зустрічей з ветеранами, школярами, потурбувалися про проживання.

За увагу й допомогу розчулений онук запропонував послугу: забезпечити місцевих ветеранів-фронтовиків недорогим, по 150 гривень за тонну, вугіллям. Не обдурив — з місцевого вугільного складу, куди Руслан з'явився з готівкою, навіть розвезли по дворах три тонни палива, за які онук мав «ось зараз розрахуватися». Але чомусь зник. Разом із грішми... Тож остерігайтеся, коли їхатиме й до вас «дідфронтовик».

Алла БРУСИЛОВА.

Херсонська область.

Сам себе пограбував

БУВАЄ І ТАКЕ

Вигідну аферу намагався прокрутити 16-літній мешканець Луцька. Однак замість зиску потрапив на лаву підсудних.

Усе розпочалося з повідомлення до міліції однієї мешканки обласного центру про пограбування квартири сусідки, якій заявника віддала на зберігання п'ять тисяч американських доларів. Саме ці гроші і зникли з помешкання. Оперативники провели розслідування: злодієм виявився син заявниці. За тиждень до пригоди юнак потайки взяв із квартири сусідки заховані «зелені». А щоб приховати крадіжку, інсценував пограбування.

Роман ЖИЖАРА.

Волинська область.

Мал. Миколи КАПУСТИ.

Голос України
ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Редактор номера Світлана ПИСАРЕНКО.

Редколегія:
Леонід БРОВЧЕНКО,
Анатолій ГОРЛОВ,
Сергій ДЕМСЬКИЙ.
Віталій ЖЕЖЕРА,
Іван ІЛЛЯШ,
Світлана ПИСАРЕНКО,
Віталій СУДДЯ.

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання— КВ № 1 від 26.05.1994 р.
Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955.
Загальний тираж 159000.

Ціна договірна

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України»
Зам. 0311231. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.
Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-84-92;
телефакс — 234-72-54;
відділ реклами — 449-72-53, 441-89-34, 441-89-44;
телефакс — 449-85-62.
E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій
При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»
Internet: http://uamedia.visti.net/golos